

«Παραδείγματα λογιστικής και άλλης απάτης εις βάρος εταιρειών που θα μπορούσαν να προληφθούν από τον εσωτερικό έλεγχο μίας επιχείρησης ή ενός οργανισμού»



WORLD COM



ΤΜΗΜΑ: ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΑΙ ΕΛΕΓΚΤΙΚΗΣ (ΧΡΗΜ.Ε.)

ΟΝΟΜΑ: ΕΙΡΗΝΗ ΣΤΑΜΑΤΑΚΗ

Α.Μ.: 2007041

ΕΠΟΠΤΗΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΛΥΓΓΙΤΣΟΣ

Περιεχόμενα

Εισαγωγή.....	2
Ανάλυση Περίπτωσης Enron	3
Ανάλυση Περίπτωσης American International Group (AIG)	13
Ανάλυση Περίπτωσης XEROX	24
Ανάλυση Περίπτωσης WorldCom.....	32
Ανάλυση Περίπτωσης Parmalat.....	40
Ανάλυση Περίπτωσης Phar-Mor Inc.....	48
Ανάλυση Περίπτωσης της COMPTONIX CORPORATION	55
Ανάλυση Περίπτωσης Waste Management Inc	62
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	67
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	68

Εισαγωγή

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η περιγραφή και ανάλυση περιπτώσεων λογιστικής και άλλης απάτης εις βάρος εταιρειών που θα μπορούσαν να προληφθούν από τον εσωτερικό έλεγχο μίας επιχείρησης ή ενός οργανισμού.

Οι περιπτώσεις που θα αναλυθούν θα είναι για τις εταιρείες Enron, American International Group (AIG), Xerox, WorldCom, Parmalat, Phar-Mor Inc της Comptronix Corporation και η Waste Analysis Inc.

Σε κάθε ανάλυση περίπτωσης υπάρχει περιγραφή της εταιρείας και των δραστηριοτήτων και οικονομικών μεγεθών της, η παρουσίαση της λογιστικής απάτης και των ατόμων που διαδραμάτισαν πρωταγωνιστικό ρόλο, η επίπτωση στα οικονομικά μεγέθη και αποτελέσματά της και αναλυτική παράθεση των παραβιάσεων των διεθνών λογιστικών προτύπων που έπρεπε να είχαν εντοπιστεί από τον εσωτερικό έλεγχο των εταιρειών.

Τα σφάλματα στις οικονομικές καταστάσεις μπορεί να προκύψουν είτε από απάτη είτε από λάθος. Το διακριτικό στοιχείο μεταξύ απάτης και λάθους είναι το εάν η υποκείμενη ενέργεια που καταλήγει στο σφάλμα των οικονομικών καταστάσεων είναι εκούσια ή ακούσια.

Η πρωταρχική ευθύνη για την πρόληψη και τον εντοπισμό απάτης ανήκει σε εκείνους που είναι επιφορτισμένοι με την διακυβέρνηση της επιχείρησης ή του οργανισμού καθώς και με τη διοίκηση. Είναι σημαντικό η διοίκηση, με την επίβλεψη εκείνων που είναι επιφορτισμένοι με τη διακυβέρνηση, να δίνει μεγάλη έμφαση στην πρόληψη της απάτης, γεγονός το οποίο μπορεί να ελαττώσει τις ευκαιρίες να λάβει χώρα απάτη, και στην αποτροπή της απάτης, γεγονός το οποίο θα μπορούσε να πείσει τα άτομα να μην διαπράξουν απάτη γιατί υπάρχει η πιθανότητα εντοπισμού και τιμωρίας.

Αυτό συνεπάγεται δέσμευση για τη δημιουργία μιας κουλτούρας εντιμότητας και δεοντολογικής συμπεριφοράς η οποία μπορεί να ενισχυθεί από την ενεργή επίβλεψη εκείνων που είναι επιφορτισμένοι με τη διακυβέρνηση. Η επίβλεψη από εκείνους που είναι επιφορτισμένοι με τη διακυβέρνηση περιλαμβάνει την εξέταση της δυνατότητας για παραβίαση των δικλίδων ή άλλης ανάρμοστης επιρροής επί της διαδικασίας χρηματοοικονομικής αναφοράς, όπως προσπάθειες της διοίκησης να διαχειριστεί τα κέρδη ώστε να επηρεάσει τις αντιλήψεις των αναλυτών ως προς την επίδοση και την κερδοφορία της οντότητας.

Ανάλυση Περίπτωσης Enron

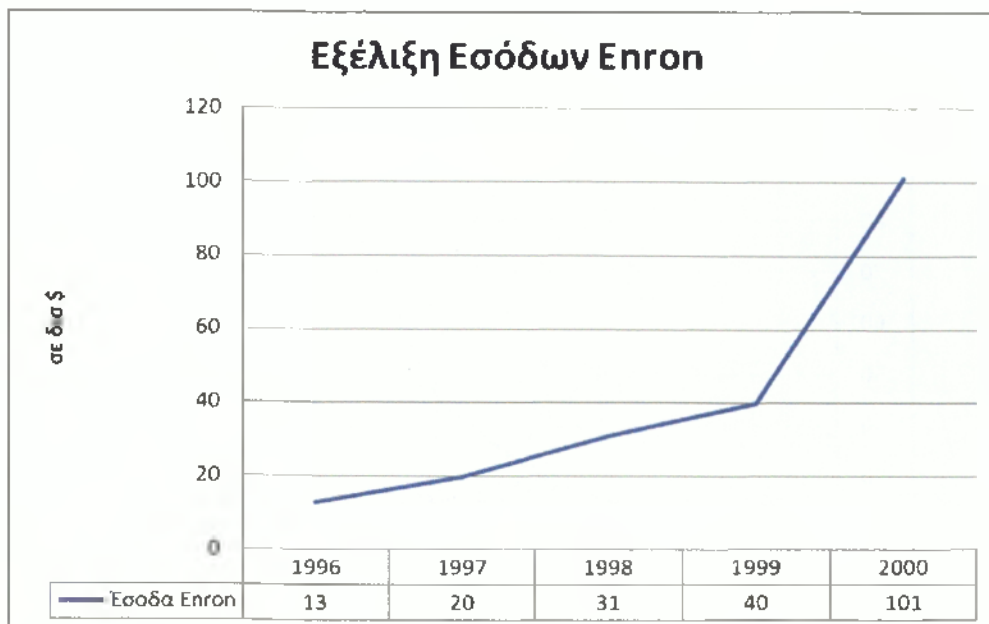


Η περίπτωση της εταιρείας Enron έχει χαρακτηριστεί ως το μεγαλύτερο σκάνδαλο εταιρικής διακυβέρνησης. Η εταιρεία είχε χαρακτηριστεί για σειρά ετών ως η πιο καινοτόμος επιχείρηση της Αμερικής (Downes & Russ, 2005).

Η εταιρεία προήλθε το 1985 από την συγχώνευση των δύο εταιρειών φυσικού αερίου “Inter North Corporation” και “Houston Gas” (HNG) . Από τα πρώτα χρόνια λειτουργία της η εταιρεία είχε προχωρήσει στην ίδρυση πολλών νέων εταιρειών που δραστηριοποιούνταν σε ένα ευρύ φάσμα κλάδων, από το κλάδο χαρτικών έως και σε εταιρείες τεχνολογικής αιχμής.

Οι βασικές δραστηριότητες της εταιρείας είχαν καταναμηθεί ως εξής:

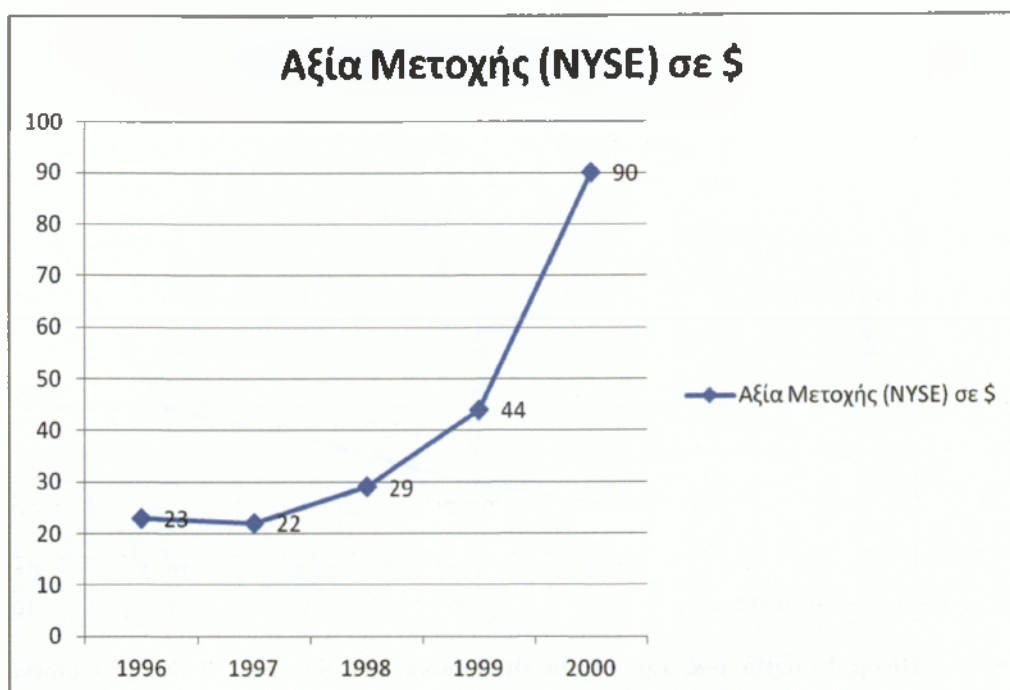
1. Αγορά και πώληση φυσικού αερίου, μέσω της εταιρείας “Enron Oil”
2. Κατασκευή αγωγών φυσικού αερίου, μέσω της εταιρείας “Enron Operations Corp”.
3. Εμπορία ηλεκτρικής ενέργειας και υλικών για βιομηχανική παραγωγή μέσω της εταιρείας “Enron Capital & Trade Resources Corp”.
4. Πώληση ηλεκτρικής ενέργειας σε καταναλωτές, μέσω εξαγοράς το 1998 της εταιρείας “Portland General Electric”.
5. Συστήματα άρδευσης και παροχής νερού, μέσω εξαγοράς το 1998 της εταιρείας “Wessex”, που μετονομάστηκε σε “Azurix”.
6. Εμπορία αγαθών και υλικών βιομηχανικής παραγωγής μέσω ηλεκτρονικής πλατφόρμας.
7. Έρευνα και παραγωγή δραστηριοτήτων σε φυσικό αέριο και αργό πετρέλαιο, μέσω της εταιρείας “Enron Oil & Gas”.
8. Διεθνή κατασκευαστικά έργα, μέσω της εταιρείας “Enron Development Corp” (Enron, 2000).



Πηγή: Στοιχεία από την ετήσια Οικονομική Έκθεση έτους 2000 της εταιρείας Enron (Enron, 2000)– ποσά σε δις \$



Πηγή: Στοιχεία από την ετήσια Οικονομική Έκθεση έτους 2000 της εταιρείας Enron (Enron, 2000)– ποσά σε δις \$



Πηγή: Στοιχεία από την ετήσια Οικονομική Έκθεση έτους 2000 (Enron, 2000) της εταιρείας Enron

Παρατηρώντας τα ανωτέρω μεγέθη, διακρίνεται η μεγάλη αύξηση που παρατηρήθηκε μεταξύ των ετών 1999 και 2000 στα μεγέθη της εταιρείας. Ο Kenneth Jay Γενικός Διευθυντής της εταιρείας Enron είχε προσλάβει την εταιρεία συμβούλων McKinsey για την δημιουργία ενός επιχειρηματικού πλάνου ανάπτυξης της εταιρείας. Στα πλαίσια αυτά, ο σύμβουλος Jeffrey Skilling, με γνώσεις από την αγορά των παραγώγων, πρότεινε την δημιουργία της εταιρείας Enron Finance Corp. Ο σκοπός της σύστασης της εταιρείας Enron Finance Corp. ήταν η δραστηριοποίηση της εταιρείας στην αγορά των παραγώγων για συμβόλαια μελλοντικής εκπλήρωσης στον τομέα της ενέργειας.

Έτσι το 1999 δημιουργήθηκε η ηλεκτρονική πλατφόρμα “Enron Online Trading”, με την εταιρεία να έχει πλέον τον πρωταγωνιστικό ρόλο στην αγορά των παραγώγων ενέργειας. Αξιοσημείωτη είναι η επιχειρησιακή πολιτική ανταμοιβών που ακολουθείτε από την εταιρεία για τους υπαλλήλους, όπου θεμέλιος λίθος της ανταμοιβής είναι η όσο το δυνατόν πιο επιθετικές πωλήσεις συμβολαίων. Σε αυτό συνέβαλλε ο οικονομικός διευθυντής της εταιρείας Andy Fastow που εισήγαγε διοικητικό εργαλείο μέτρησης απόδοσης των υπαλλήλων PRC που χαρακτηρίστηκε ως το πιο σκληρό της αγοράς (Madsen & Vance, 2009).

Αποτέλεσμα των παραπάνω ήταν η εταιρεία να παρουσιάζει συνεχώς αυξανόμενα κέρδη, προερχόμενα όμως όχι από τις ταμιακές ροές από τις λειτουργικές της δραστηριότητες. Χαρακτηριστικό είναι ότι περισσότερο από το 80% των εσόδων της επιχείρησης προέρχονταν από τα παράγωγα ενέργειας.

Η εταιρεία πλέον είχε αλλάξει τελείως προσανατολισμό, από εταιρεία παροχής ενέργειας είχε μετατραπεί σε εταιρεία που δραστηριοποιούνταν στην αγορά παραγώγων ενέργειας. Βάσει της ετήσιας οικονομικής έκθεσης της εταιρείας για το 2000 τα έσοδα από τα παράγωγα ενέργειας διπλασιάστηκαν σε σχέση με το 1999 και αναμένονταν και για το 2001 (έτος κατάρρευσης) περαιτέρω αύξηση (Enron, 2000).

Στα μέσα του 2001 ο Jeffrey Skilling παραιτείται αιφνιδιαστικά από την διοίκηση της εταιρείας. Ταυτόχρονα η μετοχή της εταιρείας άρχισε να πέφτει στο χρηματιστήριο. Για το τρίτο τρίμηνο του 2001 ανακοινώνονται ζημίες \$ 618 εκατ. με παράλληλα μείωση των Ιδίων Κεφαλαίων κατά \$ 1,2 δις ενώ ανακοινώνεται ότι θα επαναξιολογηθούν τα κέρδη που είχαν δημοσιευθεί στους προηγούμενους ισολογισμούς. Η δανειακή επιβάρυνση της εταιρείας από \$3,5 δις το 1996 εκτοξεύεται σε 13δις το 2001. Τα αναθεωρημένα οικονομικά αποτελέσματα έδειξαν πως υπήρξε επιπρόσθετο χρέος \$18,1 δις στις θυγατρικές, ενώ πρόσθετα χρέη της τάξεως των \$20δις δεν είχαν περαστεί ποτέ στους ισολογισμούς.

Οι οίκοι αξιολόγησης υποβαθμίζουν την πιστοληπτική ικανότητα της εταιρείας. Στα τέλη του 2001 η εταιρεία δηλώνει πτώχευση.

Αποτελέσματα των παραπάνω ήταν εργαζόμενοι έχασαν τις θέσεις εργασίας τους και συνταξιοδοτικά προγράμματα ενώ οι επενδυτές έχασαν τις περιουσίες τους, ενώ ο οικονομικός διευθυντής (CFO) Andy Fastow και ο Jeff Skilling (CEO) μαζί με τα υπόλοιπα 27 διευθυντικά στελέχη είχαν πουλήσει τις μετοχές τους πριν ξεσπάσει το σκάνδαλο (Downes & Russ, 2005).

Τα στοιχεία που συντέλεσαν στο οικονομικό σκάνδαλο προέρχονται τόσο από την εταιρική διακυβέρνηση όσο και από τις λογιστικές πρακτικές που ακολούθησε η εταιρεία.

A) Εταιρική Διακυβέρνηση

Οι μάνατζερς της Enron δεν αποκάλυψαν ουσιαστικές πληροφορίες και πρακτικές στο διοικητικό συμβούλιο και τους επενδυτές. Ακόμα και όταν η ελεγκτική εταιρεία Arthur Andersen προειδοποιούσε τα μέλη ότι η εταιρεία ακολουθεί λογιστικές πρακτικές που κινούνταν στα όρια της νομιμότητας και ήταν «υψηλού ρίσκου», κανένα μέλος δεν προέβηκε σε περαιτέρω ενέργειες. Ίσως το γεγονός ότι μέλη αμείβονταν με υψηλούς

μισθούς της τάξεως των \$ 350.000 το χρόνο με παράλληλα δικαιώματα σε μετοχές και άλλα bonus συνηγορούσε στο γεγονός να θέλουν να παραμείνουν τα πράγματα όπως έχουν, τα αποτελέσματα να είναι πάντοτε κερδοφόρα. Ακόμα και η ίδια η Ελεγκτική Επιτροπή της εταιρείας που διατηρούσε μόνο τυπικές σχέσεις με τους ελεγκτές, δεν κινητοποιήθηκε σε καμία περίπτωση (Downes & Russ, 2005).

Η εσωτερική οργάνωση που είχε υιοθετηθεί από τον διευθύνοντα σύμβουλο Jeff Schilling ενθάρρυνε την ατομικότητα και τον ανταγωνισμό αναθέτοντας αρμοδιότητες σε νέους πτυχιούχους να κλείνουν συμφωνίες εκατομμυρίων δολαρίων, χωρίς τη συγκατάθεση και ουσιαστικό έλεγχο από τα υψηλότερα κλιμάκια.

Η Enron αντάμειβε σημαντικά τα ανταγωνιστικά άτομα που ήταν λιγότερο πιθανό να μοιραστούν δύναμη, αρμοδιότητες και πληροφορίες. Οι επιχειρήσεις με έμφαση στις ατομικές επιτυχίες διατρέχουν κίνδυνο από την απληστία και ματαιοδοξία των στελεχών. Για την Enron Corp. η ανάπτυξη είχε γίνει αυτοσκοπός αφού η αξία της μετοχής θεωρούνταν το σημαντικότερο στοιχείο

Παράλληλα η ανάπτυξη της εταιρείας βασίστηκε και στην εκμετάλλευση της πολιτικής διαφθοράς στις Η.Π.Α. αφού χρηματοδοτώντας την πολιτική εκστρατεία πολιτικών και από τα δύο κόμματα στις Η.Π.Α. κατόρθωσε να έχει εμμέσως πρωταγωνιστικό ρόλο στην ρύθμιση θεμάτων που αφορούσαν την ενέργεια προς όφελος της εταιρείας (Madsen & Vance, 2009).

B) Λογιστικές Πρακτικές

Προβλήματα προέκυψαν από τις λογιστικές πρακτικές που ακολουθούσε η εταιρεία. Το έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων είχε αναλάβει η ελεγκτική εταιρεία Arthur Andersen που θεωρούνταν από τις κορυφαίες ελεγκτικές εταιρείες (Cooper & Neu, 2006).

Η ελεγκτική εταιρεία Arthur Andersen το 2000 είχε αμοιβή \$25 εκατ. για τις ελεγκτικές εργασίες που παρείχε και \$ 27 εκατ. για τις συμβουλευτικές υπηρεσίες που παρείχε. Το ποσό των συμβουλευτικών υπηρεσιών ήταν δυσανάλογα υψηλό σε σχέση με τις ελεγκτικές υπηρεσίες (Healy & Palepu, 2003).

Η ελεγκτική εταιρεία Arthur Andersen έπρεπε να είχε κατανοήσει τις απαιτούμενες εσωτερικές δικλίδες ελέγχου και να είχε εντοπίσει τους κινδύνους ουσιαστικού σφάλματος, βάσει των πρακτικών των διεθνών ελεγκτικών προτύπων. Οι εντοπισμένες ελλείψεις απαιτούνταν να είχαν κοινοποιηθεί στους υπεύθυνους για τη διακυβέρνηση και τη διοίκηση.

Τα παραπάνω προκύπτουν από το γεγονός ότι ο σκοπός του ελεγκτή είναι να εντοπίζει και να εκτιμά τους κινδύνους ουσιώδους σφάλματος, είτε οφείλεται σε απάτη είτε σε λάθος, σε επίπεδα οικονομικής κατάστασης και ισχυρισμού, μέσω της κατανόησης της οντότητας και του περιβάλλοντός της, περιλαμβανομένων των εσωτερικών δικλίδων της οντότητας, παρέχοντας έτσι βάση για το σχεδιασμό και την υλοποίηση μέτρων ως απάντηση στους εκτιμώμενους κινδύνους ουσιώδους σφάλματος.

Στα πλαίσια αυτά η ελεγκτική εταιρεία Arthur Andersen δεν κατόρθωσε να εντοπίσει τους κινδύνους από την δημιουργία εκατοντάδων οντοτήτων ειδικού σκοπού. Οντότητα ειδικού σκοπού (special purpose entity) είναι μια οντότητα που έχει γενικά δημιουργηθεί για ένα περιορισμένο και σαφώς καθορισμένο σκοπό, όπως η πραγματοποίηση μιας μίσθωσης ή μιας τιτλοποίησης χρηματοοικονομικών περιουσιακών στοιχείων, ή για να διεκπεραιώσει δραστηριότητες έρευνας και ανάπτυξης.

Μπορεί να λάβει τη μορφή εταιρείας, καταπιστεύματος, συνεταιρισμού ή οντότητας χωρίς νομική προσωπικότητα.

Η οντότητα, για λογαριασμό της οποίας έχει δημιουργηθεί η οντότητα ειδικού σκοπού, μπορεί συχνά να μεταφέρει περιουσιακά στοιχεία προς την τελευταία (για παράδειγμα, ως μέρος συναλλαγής που συνεπάγεται αποαναγνώριση περιουσιακών στοιχείων), να αποκτά το δικαίωμα χρήσης περιουσιακών στοιχείων της τελευταίας, ή να παρέχει υπηρεσίες για την τελευταία, ενώ άλλα μέρη μπορεί να παρέχουν τη χρηματοδότηση στην τελευταία.

Η Enron έφτιαχνε οντότητες ειδικού σκοπού οι οποίες αγόραζαν από την μητρική εταιρεία σε τιμές πολύ μεγαλύτερες της αγοράς, σημειώνοντας έτσι πλασματικά κέρδη. Στην οντότητα ειδικού σκοπού δίνονταν εγγυήσεις ότι η μητρική θα κάλυπτε μελλοντικές απώλειες, και έτσι αυτή δανειζόταν για να αποδίδει τα πλασματικά κέρδη στην μητρική.

Μέσω των οντοτήτων ειδικού σκοπού η Enron δεν ήταν υποχρεωμένη να εμφανίζει στον ισολογισμό της δανειακές επιβαρύνσεις παρουσιάζοντας έτσι υψηλούς δείκτες απόδοσης (Thomas, 2002).

Προβλήματα προέκυψαν από τις μεθόδους αποτίμησης των επενδύσεων της Enron, οι οποίες βασιζόνταν στην «εύλογη αξία» με αυθαίρετα κριτήρια.

Το Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 39 «Χρηματοοικονομικά μέσα: Αναγνώριση και επιμέτρηση» ορίζει την εύλογη αξία ως το ποσό για το οποίο περιουσιακό στοιχείο θα μπορούσε να ανταλλαγεί, ή υποχρέωση να διακανονιστεί, μεταξύ μερών που διαθέτουν καλή γνώση και επιθυμούν να συναλλαχθούν σε καθαρά εμπορική βάση.

Η έννοια της εύλογης αξίας συνήθως αναφέρεται σε τρέχουσα συναλλαγή, παρά σε διακανονισμό σε κάποια ημερομηνία του παρελθόντος ή του μέλλοντος. Κατά συνέπεια, η διαδικασία της επιμέτρησης εύλογης αξίας θα ήταν μια αναζήτηση για την εκτιμώμενη τιμή στην οποία θα πραγματοποιούταν αυτή η συναλλαγή.

Η Επγον εκμεταλλεύτηκε το γεγονός ότι διαφορετικά πλαίσια χρηματοοικονομικής αναφοράς μπορεί να απαιτούν ορισμένες ειδικές επιμετρήσεις εύλογης αξίας και γνωστοποιήσεις στις οικονομικές καταστάσεις και να τις επιβάλλουν ή να τις επιτρέπουν σε διάφορους βαθμούς.

Τα πλαίσια χρηματοοικονομικής αναφοράς μπορεί:

✓ Να επιβάλλουν απαιτήσεις επιμέτρησης, παρουσίασης και γνωστοποίησης για ορισμένες πληροφορίες που περιλαμβάνονται στις οικονομικές καταστάσεις ή για πληροφορίες που γνωστοποιούνται στις σημειώσεις των οικονομικών καταστάσεων ή παρουσιάζονται ως συμπληρωματικές πληροφορίες.

✓ Να επιτρέπουν ορισμένες επιμετρήσεις χρησιμοποιώντας εύλογες αξίες κατά την επιλογή της οντότητας ή μόνο όταν πληρούνται ορισμένα κριτήρια.

✓ Να επιβάλλουν συγκεκριμένη μέθοδο για τον προσδιορισμό της εύλογης αξίας, για παράδειγμα, μέσω της χρήσης ανεξάρτητης εκτίμησης ή συγκεκριμένων τρόπων χρήσης προεξοφλημένων ταμειακών ροών.

✓ Να επιτρέπουν την επιλογή μεθόδου για τον καθορισμό της εύλογης αξίας, μεταξύ διαφόρων εναλλακτικών μεθόδων (τα κριτήρια για την επιλογή μπορεί να παρέχονται ή να μην παρέχονται από το πλαίσιο χρηματοοικονομικής αναφοράς)

✓ Να μην παρέχουν καθοδήγηση για τις επιμετρήσεις εύλογης αξίας ή τις γνωστοποιήσεις εύλογης αξίας, εκτός από το ότι η χρήση τους είναι εμφανής λόγω εθίμου ή πρακτικής, για παράδειγμα, λόγω πρακτικής ενός κλάδου.

Ορισμένα πλαίσια χρηματοοικονομικής αναφοράς υποθέτουν ότι η εύλογη αξία μπορεί να επιμετράτε αξιόπιστα για περιουσιακά στοιχεία ή υποχρεώσεις, ως προϋπόθεση είτε για να απαιτήσουν είτε για να επιτρέψουν επιμετρήσεις ή γνωστοποιήσεις εύλογης αξίας. Σε ορισμένες περιπτώσεις, αυτή η υπόθεση μπορεί να παρακάμπτεται, όταν περιουσιακό στοιχείο ή υποχρέωση δεν έχει προσφερόμενη τιμή σε ενεργό αγορά και για το οποίο άλλες μέθοδοι λελογισμένης εκτίμησης της εύλογης αξίας είναι σαφώς μη ενδεδειγμένες ή μη πρακτικές.

Η Επγον, εκμεταλλεύτηκε το γεγονός ότι σε ορισμένες περιπτώσεις, αυτή η υπόθεση μπορεί να παρακάμπτεται, όταν το περιουσιακό στοιχείο ή υποχρέωση δεν έχει προσφερόμενη τιμή σε ενεργό αγορά και για το οποίο άλλες μέθοδοι λελογισμένης

εκτίμησης της εύλογης αξίας είναι σαφώς μη ενδεδειγμένες ή μη πρακτικές, εμφανίζοντας αυξημένα κέρδη από την υπερεκτίμηση της αξίας των επενδύσεων της βάσει των δικών της μεθόδων εκτίμησης της «εύλογης αξίας».

Ένα άλλο σημαντικό στοιχείο παραπλάνησης των επενδυτών ήταν και ο λογιστικός χειρισμός των παγίων, βάσει του Διεθνούς Λογιστικού Προτύπου 17 για την **χρηματοδοτική μίσθωση**.

Μίσθωση είναι μία συμφωνία βάσει της οποίας ο εκμισθωτής μεταβιβάζει στον μισθωτή το δικαίωμα χρήσης ενός περιουσιακού στοιχείου για μία συμφωνημένη χρονική περίοδο με αντάλλαγμα μία πληρωμή ή μία σειρά πληρωμών.

Ως χρηματοδοτική μίσθωση χαρακτηρίζεται η μίσθωση που μεταβιβάζει ουσιαστικά όλους τους κινδύνους και τα οφέλη που συνεπάγεται η ιδιοκτησία ενός περιουσιακού στοιχείου. Ο τίτλος (ιδιοκτησίας) μπορεί τελικά είτε να μεταβιβαστεί είτε όχι. Λειτουργική μίσθωση είναι μία μίσθωση που δεν είναι χρηματοδοτική.

Κατά την έναρξη της μισθωτικής περιόδου, οι μισθωτές πρέπει να αναγνωρίζουν τις χρηματοδοτικές μισθώσεις ως περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις στους ισολογισμούς τους, με ποσό ίσο προς την εύλογη αξία της μισθούμενης ιδιοκτησίας ή, αν είναι χαμηλότερη, με την παρούσα αξία των ελάχιστων καταβολών μισθωμάτων, η κάθε μία προσδιοριζόμενη κατά την έναρξη της μίσθωσης. Το προεξοφλητικό επιτόκιο για τον υπολογισμό της παρούσας αξίας των ελάχιστων καταβολών μισθωμάτων, είναι το τεκμαρτό επιτόκιο της μίσθωσης, αν αυτό εφικτό να προσδιοριστεί. Διαφορετικά, πρέπει να χρησιμοποιείται το διαφορικό επιτόκιο δανεισμού. Κάθε αρχικό άμεσο κόστος του μισθωτή προστίθεται στο ποσό που αναγνωρίζεται ως περιουσιακό στοιχείο.

Ο λογιστικός χειρισμός και η παρουσίαση των συναλλαγών και των λοιπών γεγονότων πρέπει να γίνεται σύμφωνα με την ουσία και την οικονομική φύση τους και όχι μόνο με το νομικό τύπο τους. Μολονότι από το νομικό τύπο ενός μισθωτηρίου συμβολαίου ενδέχεται να μην προκύπτει δικαίωμα του μισθωτή να αποκτήσει την κυριότητα του μισθωμένου περιουσιακού στοιχείου, στην περίπτωση της χρηματοδοτικής μίσθωσης, η ουσία και η οικονομική φύση της πράξης αυτής υποδεικνύει την απόκτηση του μισθωτή του οικονομικού οφέλους από τη χρήση του μισθωμένου στοιχείου κατά το μεγαλύτερο μέρος της ωφέλιμης ζωής του, με αντάλλαγμα την δέσμευσή του να καταβάλει για το δικαίωμά του αυτό ένα ποσό, στην έναρξη της μίσθωσης, το οποίο προσεγγίζει την εύλογη αξία του στοιχείου, προσαυξημένη με τη σχετική χρηματοδοτική επιβάρυνση.

Αν τέτοιες συναλλαγές που αφορούν μισθώσεις δεν απεικονιστούν στον ισολογισμό του μισθωτή, τούτο θα προκαλέσει παραμόρφωση των οικονομικών δεικτών της οικονομικής οντότητας, αφού θα υπάρχει υποεκτίμηση τόσο των οικονομικών πόρων, όσο και του ύψους των δεσμεύσεών της. Κατά συνέπεια, η χρηματοδοτική μίσθωση είναι σκόπιμο να περιλαμβάνεται στον ισολογισμό του μισθωτή, τόσο ως περιουσιακό στοιχείο, όσο και ως δέσμευση για την καταβολή των μελλοντικών μισθωμάτων. Κατά την έναρξη της μισθωτικής περιόδου, τόσο το περιουσιακό στοιχείο, όσο και η υποχρέωση των μελλοντικών μισθωμάτων, αναγνωρίζονται στον ισολογισμό στα ίδια ποσά, εκτός από οποιαδήποτε αρχικά άμεσα κόστη του μισθωτή που προστίθενται στο ποσό που αναγνωρίζεται ως περιουσιακό στοιχείο.

Η χρηματοδοτική μίσθωση δημιουργεί ένα έξοδο απόσβεσης των αποσβέσιμων περιουσιακών στοιχείων, καθώς και ένα χρηματοοικονομικό έξοδο για κάθε λογιστική περίοδο. Η μέθοδος αποσβέσεων των μισθωμένων αποσβέσιμων περιουσιακών στοιχείων θα πρέπει είναι συνεπής προς τη μέθοδο που ακολουθείται για τα αποσβέσιμα περιουσιακά στοιχεία που ανήκουν στην οικονομική οντότητα και η αναγνωριζόμενη απόσβεση πρέπει να υπολογίζεται σύμφωνα με τα οριζόμενα από το ΔΛΠ16 Ενσώματα πάγια και το ΔΛΠ38 Άυλα περιουσιακά στοιχεία. Το αποσβέσιμο ποσό ενός μισθωμένου περιουσιακού στοιχείου κατανέμεται σε όλες τις λογιστικές περιόδους κατά τις οποίες αναμένεται να χρησιμοποιηθεί το στοιχείο αυτό, με τρόπο συστηματικό και σύμφωνα με τη μέθοδο αποσβέσεων που ακολουθεί ο μισθωτής για τα αποσβέσιμα στοιχεία της ιδιοκτησίας του. Αν υπάρχει μία εύλογη βεβαιότητα ότι μέχρι τη λήξη της μισθωτικής περιόδου, ο μισθωτής θα αποκτήσει την κυριότητα, τότε ως αναμενόμενη περίοδος χρησιμοποίησης λαμβάνεται η ωφέλιμη ζωή του περιουσιακού στοιχείου, διαφορετικά η απόσβεση γίνεται στο συντομότερο χρόνο μεταξύ της διάρκειας της μίσθωσης και της ωφέλιμης ζωής του περιουσιακού στοιχείου. Η Επγον δεν τήρησε τον συστηματικό τρόπο κατανομής των αποσβέσεων, με αποτέλεσμα να εμφανίζονται παραποιημένα οικονομικά αποτελέσματα.

Η Επγον εκμεταλλεύτηκε το γεγονός ότι οι επενδυτές και οι πιστωτές αναζητούσαν εταιρείες με υψηλές λειτουργικές ταμειακές ροές. Ουσιαστικά οι λογιστικοί χειρισμοί απέκρυπταν το γεγονός ότι η εταιρεία δεν είχε ταμειακές λειτουργικές ροές. Η λειτουργική ταμειακή ροή είναι τα μετρητά που παράγει η επιχείρηση, σε μια περίοδο μέσα από το παραγωγικό και συναλλακτικό της κύκλωμα. Τροφοδοτείται από τα κέρδη, την αύξηση των πιστώσεων και τη ρευστοποίηση απαιτήσεων και αποθεμάτων, ενώ αποδυναμώνεται από τις ζημιές, την αύξηση των κυκλοφορούντων και τη μείωση των

πιστώσεων. Από τα παραπάνω γίνεται φανερή η δυνατότητα αποτίμησης της θετικής, ή μη, λειτουργικής δραστηριότητας της επιχείρησης, μέσω της λειτουργικής ταμειακής ροής.

Τελικά οι λογιστικοί χειρισμοί της εταιρείας έπληξαν όχι μόνο τους επενδυτές και πιστωτές αλλά και τους ίδιους τους εργαζομένους της, καθώς οι εισφορές τους για ασφαλιστική κάλυψη πήγαιναν στο μετοχικό κεφάλαιο, το οποίο κατέρρευσε στο χρηματιστήριο, με αποτέλεσμα να εκμηδενιστεί το ασφαλιστικό και συνταξιοδοτικό τους πρόγραμμα.

Ανάλυση Περίπτωσης American International Group (AIG)



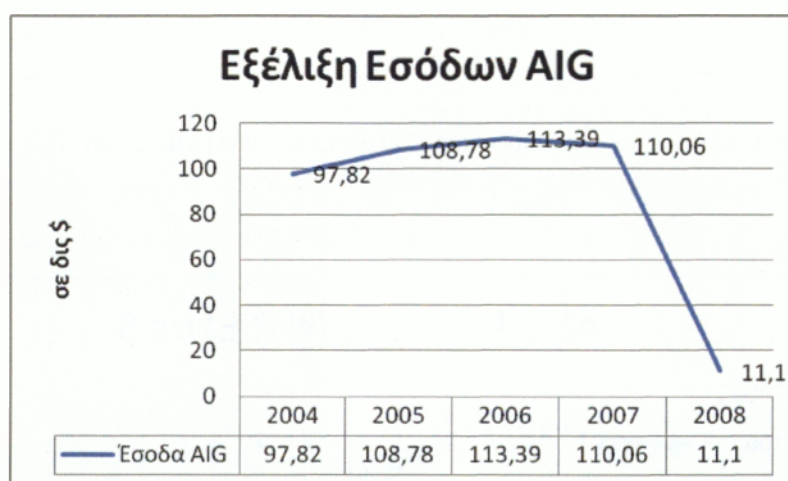
Η αμερικανική ασφαλιστική εταιρεία American International Group (AIG) ιδρύθηκε το 1919 από τον Cornelius Vander Starr ο οποίος αρχικά ίδρυσε στην Σαγκάη ένα ασφαλιστικό πρακτορείο που αντιπροσώπευε αμερικανικές ασφαλιστικές εταιρείες παρέχοντας ασφαλιστικές υπηρεσίες κάλυψης κινδύνων πυρός και κάλυψης κινδύνων θαλάσσιων μεταφορών. Η εταιρεία γρήγορα επεκτάθηκε και σε άλλες χώρες της Ασίας και το 1926 ξεκίνησε τις δραστηριότητές της και στις Η.Π.Α. Οι δραστηριότητες όμως στις Η.Π.Α. είχαν να κάνουν περισσότερο με αντασφαλιστικές υπηρεσίες, δηλαδή το να αναλαμβάνει μέρος του ασφαλιστικού κινδύνου που είχαν αναλάβει άλλες ασφαλιστικές εταιρείες. Η πρακτική αυτή είναι συνήθης όταν υπάρχει μεγάλο ύψος ασφαλιστικής κάλυψης π.χ. για ασφάλιση πλοίων. Μια ασφαλιστική εταιρεία παρέχει ασφαλιστική κάλυψη στον πελάτη της αλλά ουσιαστικά διαχέει το υψηλό ρίσκο και οικονομικό κόστος που θα αναλάμβανε σε περίπτωση πραγματοποίησης μιας καταστροφής αντασφαλίζοντας τον κίνδυνο και σε άλλη ασφαλιστική εταιρεία. Τον ρόλο αυτό του αντασφαλιστή αναλάμβανε η ασφαλιστική εταιρεία American International Group (AIG) επιτρέποντας στις άλλες ασφαλιστικές εταιρείες να επεκτείνουν τις δραστηριότητές τους αναλαμβάνοντας περισσότερους πελάτες, και εκείνη με την σειρά της να εισπράττει προμήθεια για την ασφαλιστική κάλυψη που παρείχε σε αυτές τις ασφαλιστικές εταιρείες.

Η ανάπτυξη της εταιρείας συνεχίστηκε σταθερά από το 1960-1980 με αποτέλεσμα η ασφαλιστική εταιρεία AIG να θεωρείται ως ο μεγαλύτερος αντασφαλιστής στις Η.Π.Α. και μια από τις μεγαλύτερες ασφαλιστικές εταιρείες παγκοσμίως. Το κυριότερο γεγονός κατά την δεκαετία 1990-2000 ήταν η περαιτέρω δραστηριοποίηση της εταιρείας στην Ασία και ειδικά στην Κίνα και η δημιουργία θυγατρικών εταιρειών στις χώρες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης, την Τσεχία, Ουγγαρία και Πολωνία.

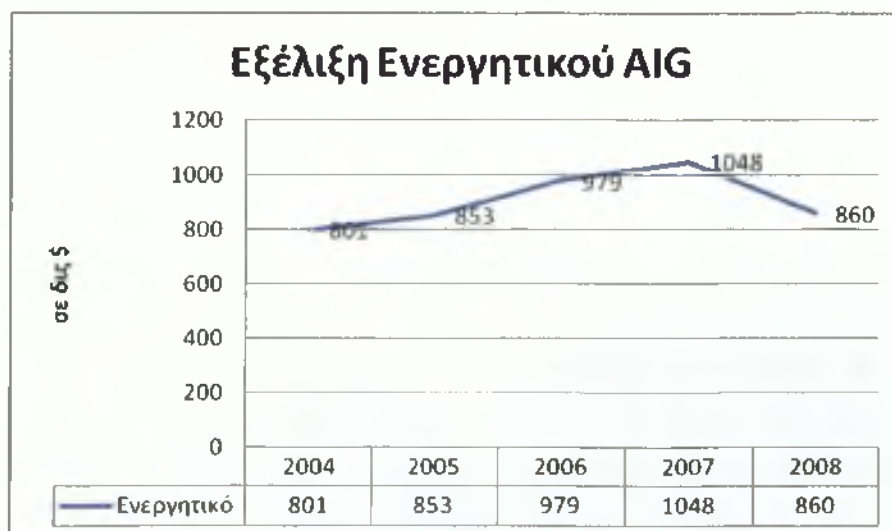
Το 2001 η AIG εξαγόρασε την American General Corporation, μια από τις μεγαλύτερες ασφαλιστικές εταιρείες κλάδου ασφάλισης ζωής των Η.Π.Α., κατατάσσοντας πλέον την AIG ως την μεγαλύτερη ασφαλιστική εταιρεία στις Η.Π.Α.

Οι κλάδοι στους οποίους δραστηριοποιείτε η εταιρεία είναι οι γενικές ασφαλίσεις, οι ασφαλίσεις ζωής και συνταξιοδοτικά προγράμματα, οι χρηματοοικονομικές υπηρεσίες και διαχείριση περιουσιακών στοιχείων, παρέχοντας μεταξύ άλλων στους καταναλωτές ασφαλιστικά προγράμματα κάλυψης ατυχημάτων και ασθενειών, ασφαλίσεις αυτοκινήτων, ασφάλιση δανείων, ασφάλιση κινδύνων ταξιδιών, ασφάλιση απώλειας εισοδήματος κ.α.

Πριν την κατάρρευση της εταιρείας το 2008 τα έσοδα της AIG ξεπερνούσαν τα 110 δις δολάρια το 2007, με την αξία του συνόλου του ενεργητικού να ξεπερνά το 1 τρις δολάρια ενώ απασχολούσε παγκοσμίως 116.000 υπαλλήλους (Ferrell et.al, 2011).



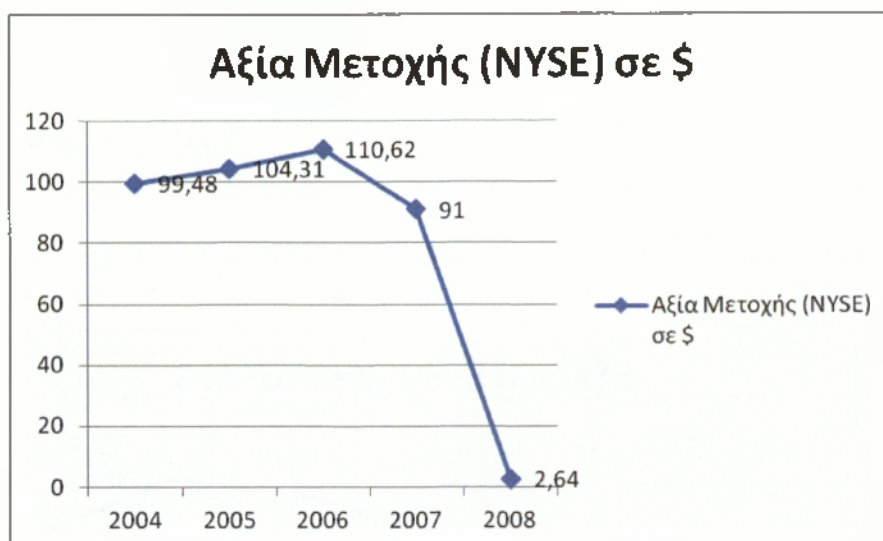
Πηγή: Στοιχεία από την ετήσια Οικονομική Έκθεση έτους 2008 (AIG, 2008) της εταιρείας AIG



Πηγή: Στοιχεία από την ετήσια Οικονομική Έκθεση έτους 2008 (AIG, 2008) της εταιρείας AIG



Πηγή: Στοιχεία από την ετήσια Οικονομική Έκθεση έτους 2008 (AIG, 2008) της εταιρείας AIG



Πηγή: Στοιχεία από την ετήσια Οικονομική Έκθεση έτους 2008 (AIG, 2008) της εταιρείας AIG

Α) Εταιρική Διακυβέρνηση

Σημαντικό ρόλο στην εταιρεία διαδραμάτισε ο επί 38 χρόνια Διευθύνων Σύμβουλος της Maurice Greenberg. Κατά την διάρκεια της θητείας του δημιούργησε καινοτομικά ασφαλιστικά προϊόντα καλύπτοντας ασφαλιστικούς κινδύνους σε ευρύ φάσμα δραστηριοτήτων από κάλυψη κινδύνων κατά τις συναλλαγές στο διαδίκτυο μέχρι και περιπτώσεις απαγωγών. Η φήμη και το κύρος του ήταν τόσο ισχυρά που αποτέλεσε

για πολλές αμερικανικές κυβερνήσεις τον σύμβουλο σε χρηματοοικονομικά θέματα. Από την μεριά του αξιοποίησε τις επαφές του προς όφελος της εταιρείας ισχυροποιώντας ακόμα περισσότερο την θέση της εταιρείας.

Ο Maurice Greenberg διαδραμάτισε πρωταγωνιστικό ρόλο στην υπόθεση της αντασφαλιστικής απάτης με την εταιρεία «General Re Corporation» (Gen Re) στην οποία θα αναφερθούμε στις επόμενες παραγράφους, που είχαν ως συνέπεια την απομάκρυνσή του το 2005 από την διοίκηση της εταιρείας. Την θέση του ανέλαβε ο Martin Sullivan για τρία χρόνια ενώ στην συνέχεια την διοίκηση της εταιρείας ανέλαβε ο Edward Liddy μετά από ένα σύντομο πέρασμα του Robert Willumstad (Ferrell et.al, 2011).

Ως επακόλουθο της έρευνας και των καταγγελιών της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς των Η.Π.Α. (SEC – Securities and Exchange Commission) η AIG υποχρεώθηκε σε πληρώσει πρόστιμα ύψους 1,6 δις δολαρίων με τον Maurice Greenberg να υποχρεώνεται να πληρώσει επιπλέον πρόστιμο ποσού 15 εκατ.δολαρίων (Egginton et.al, 2010).

Β) Λογιστικές Πρακτικές

Στην εταιρεία AIG υπήρχε το χρηματοοικονομικό τμήμα το οποίο αποτελούνταν από 500 άτομα. Η επιθετική στρατηγική που ακολούθησε στις επενδύσεις σε παράγωγα οδήγησαν σε μεγάλες απώλειες και ζημιές της τάξεως των 64 δις δολαρίων. Το παράγωγο CDS (Credit Default Swaps) είναι χρηματοοικονομικά προϊόντα τα οποία ουσιαστικά μεταφέρουν κίνδυνο της επένδυσης σε χρηματοοικονομικούς τίτλους, όπως ομόλογα. Ο αγοραστής από ένα τέτοιο παράγωγο λαμβάνει πιστωτική προστασία ενώ ο πωλητής από το παράγωγο εγγυάται την αξιοπιστία του προϊόντος. Με αυτό τον τρόπο ο κίνδυνος χρεοκοπίας μεταφέρετε από τον κάτοχο του ομολόγου στον πωλητή του παραγώγου. Η AIG, σαν αντασφαλιστική εταιρεία, χρησιμοποίησε τα CDS στα πλαίσια της ασφαλιστικής της πολιτικής για σύνθετα χρηματοοικονομικά προϊόντα, που αφορούσαν μεταξύ άλλων και εξασφαλίσεις των ενυπόθηκων δανείων καταναλωτών προς χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Όταν κατάρρευσε η αγορά ακινήτων, η AIG δεν ήταν σε θέση να αποπληρώσει τους τίτλους που είχε εγγυηθεί ως αντασφαλιστής (Ferrell et.al, 2011).

Όμως δεν ήταν μόνο η χρηματοοικονομική πολιτική της AIG που την οδήγησε την κατάρρευση. Παράλληλα υπήρξαν ενέργειες της διοίκησης παραποίησης των λογιστικών καταστάσεων προκειμένου να εμφανίσει η εταιρεία καλύτερα οικονομικά αποτελέσματα.

Βάσει των κατηγοριών της Αμερικανικής Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς των Η.Π.Α. (SEC – Securities and Exchange Commission) η AIG το 2000, υπό πίεση κριτικής των

οικονομικών αναλυτών για τα δυσμενή οικονομικά αποτελέσματα του τελευταίου τριμήνου του έτους 2000, προχώρησε σε συναλλαγές αντασφάλισης με την εταιρεία «General Re Corporation» (Gen Re) προκειμένου να αυξηθούν τα αποθεματικά της εταιρείας κατά 500 εκατομμύρια δολάρια. Η καταγγελία της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς αναφέρει επίσης μια σειρά από άλλες συναλλαγές στις οποίες η AIG μέσω εικονικών συναλλαγών με τις οντότητες ειδικού σκοπού που είχε δημιουργήσει παραπλάνησε το επενδυτικό κοινό παραποιώντας ουσιωδώς τις οικονομικές καταστάσεις (SEC, 2006).

Συγκεκριμένα, η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς ισχυρίζεται ότι τον Δεκέμβριο του 2000 και τον Μάρτιο του 2001, η AIG σχεδίασε δύο συναλλαγές αντασφάλισης με την εταιρεία Gen Re, που δεν είχαν καμία οικονομική ουσία, αφού η εταιρεία GenRe πλήρωσε τα 500 εκατομμύρια δολάρια σαν αντασφάλιστρα για να αντασφαλίσει η AIG έναν ασφαλιστικό κίνδυνο αξίας 500 εκατομμυρίων δολαρίων. Στις Η.Π.Α., βάσει των γενικά αποδεκτών λογιστικών προτύπων (GAAP -Generally Accepted Accounting Principles) αν δεν υπάρχει ουσιώδεις μεταβίβαση κινδύνου τότε η συναλλαγή δεν μπορεί να χαρακτηριστεί ως ασφαλιστική συναλλαγή και έτσι η AIG δεν είχε δικαίωμα να εμφανίζει αυτή την συναλλαγή ως αντασφαλιστική εργασία που εμφανίζονταν στην κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσεως και είχε επίδραση στα αποθεματικά της, βελτιώνοντάς τα κατά 500 εκατομμύρια δολάρια. της, παρά έπρεπε να την εμφανίσει ως υποχρέωση προς την εταιρεία Gen Re θεωρώντας το ποσό ως δάνειο από την Gen Re.

Όμως η συναλλαγή με την εταιρεία Gen Re δεν ήταν η μοναδική περίπτωση παραποίησης των οικονομικών καταστάσεων, αφού η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς καταγγέλλει άλλες 65 περιπτώσεις παραποίησης.

Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση συναλλαγής της AIG με την αντασφαλιστική εταιρεία CapCo Company Ltd (CapCo). Το 2000 η AIG είχε εμπλακεί σε μια συναλλαγή με την αντασφαλιστική εταιρεία CapCo για να αποκρύψουν περίπου 200 εκατομμύρια δολάρια σε απώλειες από αντασφαλίσεις στο γενικό κλάδο ασφαλίσεων και της μετατροπής αυτών των ζημιών σε ζημίες από επενδύσεις (επένδυση της AIG στην CapCo), θεωρώντας με αυτό τον τρόπο ότι η επίδραση αυτής της ζημίας θα είχε λιγότερο αντίκτυπο στις αγορές από το να εμφανίσει ζημίες από κύριες αντασφαλιστικές εργασίες στον γενικό κλάδο ασφαλίσεων.

Η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς κατηγορεί επίσης την AIG ότι το 1991 ίδρυσε μια υπεράκτια αντασφαλιστική εταιρεία, την Union Excess Reinsurance Company Ltd, στην οποία παραχωρήθηκαν περίπου 50 αντασφαλιστικές συμβάσεις για δικό της όφελος. Παρά το γεγονός ότι η AIG είχε τον ουσιαστικό έλεγχο της Union Excess

Reinsurance Company Ltd δεν προχωρούσε στο να εμφανίζει την εταιρεία στα ενοποιημένο ισολογισμό και αποτελέσματα χρήσεως, και με αυτό τον τρόπο ουσιαστικά παραχωρούσε υποχρεώσεις στην υπεράκτια αυτή εταιρεία (SEC, 2006).

Βάσει του Διεθνούς Λογιστικού Προτύπου 27 «Ενοποιημένες και Ατομικές Οικονομικές Καταστάσεις», ο έλεγχος τεκμαίρεται ότι υπάρχει, όταν περισσότερο από το ήμισυ των δικαιωμάτων ψήφου μιας οικονομικής οντότητας ανήκει, άμεσα ή έμμεσα μέσω θυγατρικών, στη μητρική εταιρεία, εκτός αν, σε εξαιρετικές περιπτώσεις, μπορεί να αποδειχθεί καθαρά ότι τέτοια κυριότητα δεν συνιστά έλεγχο. Έλεγχος επίσης υπάρχει και αν ακόμα η μητρική εταιρεία κατέχει το ήμισυ ή λιγότερο των δικαιωμάτων ψήφου μιας οικονομικής οντότητας, όταν έχει:

α) εξουσία σε περισσότερο από το ήμισυ των δικαιωμάτων ψήφου, δυνάμει συμφωνίας με άλλους επενδυτές.

β) εξουσία που της παρέχει τη δυνατότητα να υπαγορεύει την χρηματοοικονομική και επιχειρηματική πολιτική της άλλης οικονομικής οντότητας, σύμφωνα με καταστατικό ή συμφωνία.

γ) εξουσία να διορίζει ή να παύει την πλειονότητα των μελών του Διοικητικού Συμβουλίου ή άλλου ισοδύναμου διοικητικού οργάνου που διοικεί την οικονομική οντότητα.

δ) την ισχύ να συγκεντρώνει την πλειοψηφία στις συνεδριάσεις του Δ.Σ. ή ισοδύναμου προς αυτό διοικητικού οργάνου που διοικεί την οικονομική οντότητα (Πρωτοψάλτης, 2005).

Βάσει των ανωτέρω η AIG έπρεπε να εμφανίζει την Union Excess Reinsurance Company Ltd στα ενοποιημένα της οικονομικά αποτελέσματα.

Ένα άλλο σημαντικό γεγονός που είχε επίδραση στην παραποίηση των οικονομικών καταστάσεων της εταιρείας ήταν πως η εταιρεία δεν είχε προχωρήσει σε επαρκείς προβλέψεις για επισφάλειες στους λογαριασμούς των απαιτήσεών της και σε προβλέψεις για άλλες υποχρεώσεις.

Βάσει του Διεθνούς Λογιστικού Προτύπου 37 «Προβλέψεις ενδεχόμενες απαιτήσεις και ενδεχόμενες υποχρεώσεις» πρόβλεψη είναι μια υποχρέωση αβέβαιου χρόνου ή ποσού η οποία προκύπτει από γεγονότα του παρελθόντος τα οποία αναμένεται να προκαλέσουν μελλοντική εκροή πόρων ή σε ότι αφορά την ενδεχόμενη απαίτηση, μια πιθανή απαίτηση που προκύπτει από γεγονότα του παρελθόντος και της οποίας η ύπαρξη θα επιβεβαιωθεί μόνο από την πραγματοποίηση ή μη ενός ή περισσότερων αβέβαιων μελλοντικών γεγονότων, όχι αποκλειστικά μέσα στον έλεγχο της επιχείρησης. Μια

επιχείρηση δεν πρέπει να καταχωρεί μια ενδεχόμενη απαίτηση, αλλά θα πρέπει να την γνωστοποιεί και αυτό μόνον όταν μια εισροή πόρων που ενσωματώνουν οικονομικά οφέλη είναι πιθανό να προκύψει από την απαίτηση αυτή. Οι ενδεχόμενες απαιτήσεις δεν καταχωρούνται στις οικονομικές καταστάσεις γιατί όπως είναι εύκολα κατανοητό είναι πολύ πιθανό κάτι τέτοιο να οδηγήσει στην καταχώρηση εσόδων που μπορεί να μην πραγματοποιηθούν ποτέ. Στην περίπτωση, όμως, που η πραγματοποίηση εσόδων είναι πραγματικά βέβαιη, τότε η σχετική απαίτηση δεν είναι πλέον ενδεχόμενη και η επιχείρηση είναι υποχρεωμένη να την καταχωρήσει στις οικονομικές της καταστάσεις. Οι κυριότερες μορφές προβλέψεων σύμφωνα με το ΔΛΠ 37 είναι αυτές που αναφέρονται στις επισφαλείς απαιτήσεις, στις δαπάνες για αποζημίωση προσωπικού λόγω εξόδου από την υπηρεσία, στις εκκρεμείς δικαστικές αποφάσεις και στην κάλυψη εγγυήσεων και πρέπει να αναθεωρούνται σε κάθε ημερομηνία σύνταξης των οικονομικών καταστάσεων, γεγονός που δεν ακολούθησε η AIG εμφανίζοντας έτσι μια ψευδής εικόνα για τα οικονομικά μεγέθη του ισολογισμού τόσο των απαιτήσεων όσο και των υποχρεώσεων (Πρωτοψάλτης, 2005).

Η εταιρεία AIG παραδέχτηκε το γεγονός όχι μόνο των λανθασμένων λογιστικών χειρισμών αλλά και το γεγονός ότι ο σκοπός αυτών των συναλλαγών ήταν να βελτιώσει τα οικονομικά αποτελέσματα της εταιρείας.

Ως αποτέλεσμα της αναθεώρησης των οικονομικών καταστάσεων της εταιρείας για την οικονομική χρήση 2004 ήταν η μείωση των Ιδίων Κεφαλαίων κατά περίπου 2,26 δις δολάρια. (SEC, 2006).

Μερίδιο ευθύνης για το οικονομικό σκάνδαλο, εκτός από την διοίκηση της εταιρείας, ανήκει και στους ελεγκτές της οι οποίοι είχαν την ευθύνη απόκτησης εύλογης διασφάλισης ότι οι οικονομικές καταστάσεις, λαμβανόμενες ως σύνολο είναι απαλλαγμένες από ουσιώδες σφάλμα, είτε οφείλεται σε απάτη είτε σε λάθος.

Αν και λόγω των ενδογενών περιορισμών ενός ελέγχου, υπάρχει πάντα ο αναπόφευκτος κίνδυνος ότι ορισμένα ουσιώδη σφάλματα των οικονομικών καταστάσεων μπορεί και να μην εντοπισθούν, παρότι ο έλεγχος είναι σωστά σχεδιασμένος, στην περίπτωση της AIG, οι ελεγκτές απέτυχαν να εντοπίσουν και να εκτιμήσουν τους κινδύνους ουσιώδους σφάλματος λόγω απάτης στις οικονομικές καταστάσεις καθώς δεν απέκτησαν επαρκή και κατάλληλα ελεγκτικά τεκμήρια αναφορικά με τους εκτιμώμενους κινδύνους ουσιώδους σφάλματος λόγω απάτης με συνέπεια να μην μπορέσουν να αντιδράσουν κατάλληλα για αποφυγή της λογιστικής απάτης.

Βάσει των Διεθνών Ελεγκτικών Προτύπων, ο σκοπός του ελεγκτή είναι να εντοπίζει και να εκτιμά τους κινδύνους ουσιώδους σφάλματος, είτε οφείλεται σε απάτη είτε σε λάθος, σε επίπεδα οικονομικής κατάστασης και ισχυρισμού, μέσω της κατανόησης της οντότητας και του περιβάλλοντός της, περιλαμβανομένων των εσωτερικών δικλίδων της οντότητας, παρέχοντας έτσι βάση για το σχεδιασμό και την υλοποίηση μέτρων ως απάντηση στους εκτιμώμενους κινδύνους ουσιώδους σφάλματος.

Ο ελεγκτής πρέπει να εκτελεί διαδικασίες εκτίμησης κινδύνου που παρέχουν βάση για τον εντοπισμό και την εκτίμηση κινδύνων ουσιώδους σφάλματος σε επίπεδα οικονομικής κατάστασης και ισχυρισμού. Οι διαδικασίες εκτίμησης κινδύνου από μόνες τους, ωστόσο, δεν παρέχουν επαρκή και κατάλληλα ελεγκτικά τεκμήρια επί των οποίων να βασισθεί η γνώμη του ελέγχου.

Οι διαδικασίες εκτίμησης κινδύνου πρέπει να περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

- ✓ Διερευνητικές ερωτήσεις προς τη διοίκηση, καθώς και προς άλλους εντός της οντότητας που κατά την κρίση του ελεγκτή μπορεί να έχουν πληροφορίες που είναι πιθανό να βοηθήσουν στον εντοπισμό κινδύνων ουσιώδους σφάλματος λόγω απάτης ή λάθους.

- ✓ Αναλυτικές διαδικασίες.
- ✓ Παρατήρηση και επιθεώρηση.

Ο ελεγκτής πρέπει να εντοπίζει και να εκτιμά τους κινδύνους ουσιώδους σφάλματος σε επίπεδο οικονομικής κατάστασης και σε επίπεδο ισχυρισμού για κατηγορίες συναλλαγών, υπόλοιπα λογαριασμών και γνωστοποιήσεις, ώστε να παρέχουν βάση για το σχεδιασμό και την εκτέλεση περαιτέρω ελεγκτικών διαδικασιών.

Για το σκοπό αυτό, ο ελεγκτής πρέπει:

- ✓ Να εντοπίζει κινδύνους καθ' όλη τη διαδικασία απόκτησης κατανόησης της οντότητας και του περιβάλλοντός της, περιλαμβανομένων των συναφών δικλίδων που σχετίζονται με τους κινδύνους.

- ✓ Να εκτιμά τους εντοπισμένους κινδύνους και να αξιολογεί εάν αυτοί αφορούν πιο διάχυτα τις οικονομικές καταστάσεις ως σύνολο και, ενδεχομένως, επηρεάζουν πολλούς ισχυρισμούς.

- ✓ Να συνδέει τους εντοπισμένους κινδύνους με οτιδήποτε μπορεί να μην εξελιχθεί σωστά σε επίπεδο ισχυρισμού, λαμβάνοντας υπόψη τις σχετικές δικλίδες που ο ελεγκτής προτίθεται να δοκιμάσει.

✓ Να εξετάζει την πιθανότητα σφάλματος, περιλαμβανομένης της πιθανότητας πολλαπλών σφαλμάτων, και το εάν το ενδεχόμενο σφάλμα είναι τέτοιου μεγέθους που θα μπορούσε να καταλήξει σε ουσιώδες σφάλμα.

Η απόκτηση κατανόησης της οντότητας και του περιβάλλοντός της, περιλαμβανομένων των εσωτερικών δικλίδων της οντότητας, είναι μια συνεχής, δυναμική σειρά ενεργειών συλλογής, επικαιροποίησης και ανάλυσης πληροφοριών καθ' όλη τη διάρκεια του ελέγχου.

Η κατανόηση καθιερώνει ένα πλαίσιο αναφοράς εντός του οποίου ο ελεγκτής σχεδιάζει τον έλεγχο και ασκεί επαγγελματική κρίση καθ' όλη τη διάρκεια του ελέγχου, για παράδειγμα, όταν:

✓ Εκτιμώνται κίνδυνοι ουσιώδους σφάλματος των οικονομικών καταστάσεων,
✓ Καθορίζεται το ουσιώδες μέγεθος
✓ Εξετάζεται η καταλληλότητα της επιλογής και της εφαρμογής των λογιστικών πολιτικών, καθώς και η επάρκεια των γνωστοποιήσεων των οικονομικών καταστάσεων,

✓ Εντοπίζονται περιοχές όπου ειδική ελεγκτική εξέταση μπορεί να είναι αναγκαία, για παράδειγμα, συναλλαγές με συνδεδεμένα μέρη, η καταλληλότητα της χρήσης της παραδοχής της συνεχιζόμενης δραστηριότητας από τη διοίκηση ή η εξέταση του επιχειρηματικού σκοπού των συναλλαγών,

✓ Αναπτύσσονται προσδοκίες για χρήση κατά την εφαρμογή αναλυτικών διαδικασιών,

✓ Υπάρχει αντίδραση στους εκτιμώμενους κινδύνους ουσιώδους σφάλματος, περιλαμβανομένων του σχεδιασμού και της εκτέλεσης περαιτέρω ελεγκτικών διαδικασιών για την απόκτηση επαρκών και κατάλληλων ελεγκτικών τεκμηρίων, και

✓ Αξιολογείται η επάρκεια και η καταλληλότητα των ελεγκτικών τεκμηρίων που αποκτήθηκαν, όπως η καταλληλότητα των παραδοχών και των προφορικών και γραπτών διαβεβαιώσεων της διοίκησης.

Οι πληροφορίες που αποκτώνται από τη διενέργεια διαδικασιών εκτίμησης κινδύνου και συναφών δραστηριοτήτων μπορούν να χρησιμοποιούνται από τον ελεγκτή ως ελεγκτικά τεκμήρια για την υποστήριξη εκτιμήσεων των κινδύνων ουσιώδους σφάλματος. Επιπλέον, ο ελεγκτής μπορεί να αποκτήσει ελεγκτικά τεκμήρια σχετικά με κατηγορίες συναλλαγών, υπόλοιπα λογαριασμών ή γνωστοποιήσεις και τους σχετικούς ισχυρισμούς, καθώς και σχετικά με την λειτουργική αποτελεσματικότητα των δικλίδων,

ακόμη και αν τέτοιες διαδικασίες δεν ήταν ειδικά σχεδιασμένες ως ουσιαστικές διαδικασίες ή ως δοκιμασίες των δικλίδων.

Ο ελεγκτής μπορεί επίσης να επιλέξει να εκτελέσει ουσιαστικές διαδικασίες ή δοκιμασίες των δικλίδων ταυτόχρονα με τις διαδικασίες εκτίμησης κινδύνου, διότι είναι αποδοτικό να πράξει έτσι.

Ο ελεγκτής χρησιμοποιεί επαγγελματική κρίση για να προσδιορίσει την έκταση της κατανόησης που απαιτείται. Το βάθος της γενικής κατανόησης που απαιτείται από τον ελεγκτή είναι μικρότερο από εκείνο που κατέχει η διοίκηση διοικώντας την οντότητα.

Οι κίνδυνοι που πρέπει να εκτιμηθούν περιλαμβάνουν τόσο αυτούς που οφείλονται σε λάθος όσο και εκείνους που οφείλονται σε απάτη (IFAC, 2010).

Για παράδειγμα οι ελεγκτές της AIG θα μπορούσαν να είχαν προχωρήσει στις παρακάτω διαδικασίες, σύμφωνα με τα Διεθνή Ελεγκτικά Πρότυπα:

- ✓ Επισκόπηση πληροφοριών που λαμβάνονται από εξωτερικές πηγές, όπως εμπορικές και οικονομικές εφημερίδες, εκθέσεις αναλυτών, τραπεζών, ή οργανισμών αξιολόγησης ή κανονιστικές ή χρηματοοικονομικές δημοσιεύσεις.

- ✓ Πραγματοποίηση διερευνητικών ερωτήσεων στον εξωτερικό νομικό σύμβουλο της οντότητας ή στους εμπειρογνώμονες για αποτιμήσεις που έχει χρησιμοποιήσει η οντότητα.

Πολλές από τις πληροφορίες που αποκτώνται από τις διερευνητικές ερωτήσεις του ελεγκτή λαμβάνονται από τη διοίκηση και εκείνους που είναι υπεύθυνοι για τη χρηματοοικονομική αναφορά. Ωστόσο, ο ελεγκτής μπορεί επίσης να λάβει πληροφορίες, ή μια διαφορετική προοπτική για τον εντοπισμό κινδύνων ουσιώδους σφάλματος, μέσω διερευνητικών ερωτήσεων προς άλλους εντός της οντότητας και άλλους εργαζόμενους με διαφορετικά επίπεδα εξουσίας.

Για παράδειγμα οι ελεγκτές της AIG θα μπορούσαν να είχαν προχωρήσει στις παρακάτω ενέργειες, σύμφωνα με τα Διεθνή Ελεγκτικά Πρότυπα:

- ✓ Διερευνητικές ερωτήσεις προς τους υπεύθυνους για τη διακυβέρνηση μπορεί να βοηθήσουν τον ελεγκτή να κατανοήσει το περιβάλλον στο οποίο καταρτίζονται οι οικονομικές καταστάσεις.

- ✓ Διερευνητικές ερωτήσεις που απευθύνονται στο προσωπικό εσωτερικού ελέγχου μπορεί να παρέχουν πληροφορίες σχετικά με τις διαδικασίες εσωτερικού ελέγχου που εκτελούνται κατά τη διάρκεια του έτους και σχετίζονται με το σχεδιασμό και την αποτελεσματικότητα των εσωτερικών δικλίδων της οντότητας και εάν η διοίκηση έχει αντιδράσει ικανοποιητικά σε ευρήματα από αυτές τις διαδικασίες.

✓ Διερευνητικές ερωτήσεις σε εργαζομένους που εμπλέκονται στην έναρξη, επεξεργασία ή καταγραφή πολύπλοκων ή ασυνήθιστων συναλλαγών μπορεί να βοηθήσουν τον ελεγκτή στην αξιολόγηση της καταλληλότητας της επιλογής και εφαρμογής ορισμένων λογιστικών πολιτικών.

✓ Διερευνητικές ερωτήσεις που απευθύνονται στον εσωτερικό νομικό σύμβουλο μπορεί να παρέχουν πληροφορίες σχετικά με θέματα όπως μια δικαστική διένεξη, συμμόρφωση με νόμους και κανονισμούς, γνώση απάτης ή υποψίας απάτης που επηρεάζει την οντότητα, εγγυήσεις, δεσμεύσεις μετά την πώληση, ρυθμίσεις με επιχειρηματικούς εταίρους και η έννοια των όρων συμβάσεων.

✓ Διερευνητικές ερωτήσεις που απευθύνονται στο προσωπικό μάρκετινγκ ή πωλήσεων μπορεί να παρέχουν πληροφορίες σχετικά με αλλαγές στις στρατηγικές μάρκετινγκ, τάσεων πωλήσεων της οντότητας, ή συμβατικών διακανονισμών με πελάτες της.

Τα παραπάνω γεγονότα ανάγκασαν την αμερικανική κυβέρνηση να διασώσει την εταιρεία το 2008, με το ύψος της βοήθειας να ανέρχεται στα 152 δις δολάρια προκειμένου να μην καταρρεύσει η χρηματοοικονομική αγορά στις Η.Π.Α. που θα είχε απρόβλεπτες συνέπειες και για τον υπόλοιπο κόσμο (Fettell et.al, 2011).

Ανάλυση Περίπτωσης XEROX



Η εταιρεία Xerox πρωταγωνιστούσε από τα μέσα του 20^{ου} αιώνα στο τομέα της τεχνολογίας και στις υπηρεσίες διαχείρισης επιχειρησιακών εγγράφων και εκτυπώσεων. Η εταιρεία παρέχει προϊόντα για εξοπλισμό γραφείων όπως εκτυπωτές, φωτοαντιγραφικά, αναλώσιμα, προϊόντα για εξοπλισμό παραγωγής όπως ψηφιακές πρέσες, εκτυπωτές και φωτοαντιγραφικά παραγωγής, λογισμικό εργασιακής ροής και υπηρεσίες διαχείρισης εγγράφων προς επιχειρήσεις. Η εταιρεία απασχολεί 140.000 υπαλλήλους με γραφεία και υποκαταστήματα σε 160 χώρες, ενώ έχοντας στην κατοχή της 10.700 ενεργά διπλώματα ευρεσιτεχνίας καθίσταται από τις πρωτοπόρες τεχνολογικά επιχειρήσεις παγκοσμίως (Xerox, 2012).

Η εταιρεία Xerox διέθετε τα προϊόντα της στους πελάτες μετρητοίς, αλλά η συνήθης τακτική της ήταν να προβαίνει σε μακροχρόνιες συμφωνίες μίσθωσης στην οποία οι πελάτες πλήρωναν μια μηνιαία αμοιβή ως αντάλλαγμα για την χρήση του εξοπλισμού και τις παρεχόμενες υπηρεσίες υποστήριξης της εταιρείας. Η Xerox αναφέρεται στα έσοδα από τις μακροχρόνιες συμφωνίες μίσθωσης ως «Συνολικό Κόστος Κτήσης» του εξοπλισμού. Η εταιρεία Xerox προώθησε τόσο αποτελεσματικά την ιδέα του leasing έτσι ώστε, στις αρχές της δεκαετίας του 1990, τα έσοδα από μισθώσεις του εξοπλισμού αποτελούσαν την πλειοψηφία των πωλήσεων της εταιρείας.

Η εταιρεία δέχτηκε ένα ισχυρό πλήγμα από το οικονομικό σκάνδαλο που προκλήθηκε λόγω των εσφαλμένων λογιστικών πρακτικών που ακολουθήθηκαν από την εταιρεία τα έτη 1997 έως και το 2000.

Από τα τέλη της δεκαετίας του 1990, η εταιρεία αντιμετώπιζε έντονο ανταγωνισμό τόσο στην προσφορά νέων καινοτομικών προϊόντων όσο και στο επίπεδο των τιμών από τους αντιπάλους της το εξωτερικό.

Η αύξηση των εσόδων και των κερδών που ήταν το ζητούμενο έγινε πολύ δύσκολη. Βάσει των εσφαλμένων λογιστικών πρακτικών που ακολούθησε η εταιρεία επιτάχυνε την αναγνώριση των εσόδων από τον εξοπλισμό πάνω από \$ 3 δις ευρώ και αύξηση κερδών κατά περίπου 1,5 δισεκατομμύρια δολάρια. Το 2000, όταν ξέσπασε το

σκάνδαλο, η Xerox ανακοίνωσε έσοδα 18,7 δισ. δολαρίων και ζημίες 257 εκατ. δολαρίων.

Η εταιρεία Xerox παραπλάνησε τους επενδυτές για τα πραγματικά οικονομικά αποτελέσματα της εταιρείας κατά τα έτη 1997-2000, που είχαν αντίκτυπο στα έσοδα και τα κέρδη της εταιρείας, μέσω επιτάχυνσης της αναγνώρισης των εσόδων από των πώληση του εξοπλισμού (τα έσοδα «Συνολικό κόστος κτήσης εξοπλισμού», όπως ανέφερε η εταιρεία) που είχε πραγματοποιηθεί μέσω leasing μέσω χρησιμοποίησης ακατάλληλων λογιστικών πρακτικών.

Η συνολική επίδραση στα έσοδα ανέρχεται σε 3,1δισ δολάρια και 717 εκατ. δολάρια για το διάστημα 1997-2000. Η εταιρεία δεν αναφέρθηκε στις οικονομικές της καταστάσεις για την αλλαγή στις λογιστικές πρακτικές αναγνώρισης των εσόδων leasing αντιβαίνοντας τόσο στο Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 8 «Λογιστικές πολιτικές, μεταβολές των λογιστικών εκτιμήσεων και λάθη», όσο και το Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 17 «Μισθώσεις» (SEC, 2002a).

Σύμφωνα με το Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 8 «Λογιστικές πολιτικές, μεταβολές των λογιστικών εκτιμήσεων και λάθη» μια οικονομική οντότητα μπορεί να αλλάζει μία λογιστική πολιτική μόνον εφόσον η μεταβολή απαιτείται από κάποιο Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο ή διερμηνεία προτύπων ή μέσω της αλλαγής αυτής καταλήγει σε οικονομικές καταστάσεις που παρέχουν αξιόπιστη και περισσότερο σχετική πληροφόρηση για τις επιδράσεις των συναλλαγών, άλλα γεγονότα ή περιστάσεις στην οικονομική θέση, χρηματοοικονομική επίδοση ή τις ταμιακές ροές της οικονομικής οντότητας.

Οι χρήστες των οικονομικών καταστάσεων πρέπει να είναι σε θέση να συγκρίνουν τις οικονομικές καταστάσεις της οικονομικής οντότητας σε βάθος χρόνου ώστε να εξατομικεύουν τις τάσεις στην οικονομική θέση, τη χρηματοοικονομική επίδοση και στις ταμιακές ροές της. Συνεπώς, εφαρμόζονται οι ίδιες λογιστικές πολιτικές σε κάθε περίοδο και από μία περίοδο.

Βάσει του Διεθνούς Λογιστικού Προτύπου 17 «Μισθώσεις», η μίσθωση είναι μία συμφωνία βάσει της οποίας ο εκμισθωτής μεταβιβάζει στον μισθωτή το δικαίωμα χρήσης ενός περιουσιακού στοιχείου για μία συμφωνημένη χρονική περίοδο με αντάλλαγμα μία πληρωμή ή μία σειρά πληρωμών.

Ως χρηματοδοτική μίσθωση χαρακτηρίζεται η μίσθωση που μεταβιβάζει ουσιαστικά όλους τους κινδύνους και τα οφέλη που συνεπάγεται η ιδιοκτησία ενός περιουσιακού στοιχείου. Ο τίτλος (ιδιοκτησίας) μπορεί τελικά είτε να μεταβιβαστεί είτε όχι. Λειτουργική μίσθωση είναι μία μίσθωση που δεν είναι χρηματοδοτική.

Το εάν μία μίσθωση είναι χρηματοδοτική μίσθωση ή λειτουργική μίσθωση εξαρτάται από την ουσία της συναλλαγής και όχι από τη μορφή του συμβολαίου, αν η μίσθωση δε μεταβιβάζει ουσιαστικά όλους τους κινδύνους και τις ωφέλειες που συνοδεύουν την κυριότητα, η μίσθωση κατατάσσεται ως λειτουργική.

Αν μία συναλλαγή πώλησης με επαναμίσθωση καταλήγει σε λειτουργική μίσθωση και είναι φανερό ότι η συναλλαγή αυτή έχει γίνει στην εύλογη αξία, τότε οποιοδήποτε κέρδος ή ζημία πρέπει να αναγνωρίζεται αμέσως. Αν η τιμή πώλησης του στοιχείου είναι μικρότερη από την εύλογη αξία του, τότε οποιοδήποτε κέρδος ή ζημία θα αναγνωρίζεται αμέσως. Αν η τιμή πώλησης του στοιχείου είναι μεγαλύτερη από την εύλογη αξία του τότε η θετική διαφορά παραμένει ως έσοδο επόμενων περιόδων και αποσβένεται καθ' όλη την προβλεπόμενη διάρκεια χρησιμοποίησης του περιουσιακού στοιχείου αυτού.

Για λειτουργικές μισθώσεις, αν η εύλογη αξία του περιουσιακού στοιχείου, κατά τη χρονική στιγμή μιας συναλλαγής πώλησης και επαναμίσθωσης, είναι μικρότερη από τη λογιστική αξία του, τότε η ζημία που προκύπτει από τη διαφορά μεταξύ της λογιστικής αξίας και της εύλογης αξίας πρέπει να αναγνωρίζεται αμέσως.

Ο λογιστικός χειρισμός και η παρουσίαση των συναλλαγών και των λοιπών γεγονότων πρέπει να γίνεται σύμφωνα με την ουσία και την οικονομική φύση τους και όχι μόνο με το νομικό τύπο τους. Μολονότι από το νομικό τύπο ενός μισθωτηρίου συμβολαίου ενδέχεται να μην προκύπτει δικαίωμα του μισθωτή να αποκτήσει την κυριότητα του μισθωμένου περιουσιακού στοιχείου, στην περίπτωση της χρηματοδοτικής μίσθωσης, η ουσία και η οικονομική φύση της πράξης αυτής υποδεικνύει την απόκτηση του μισθωτή του οικονομικού οφέλους από τη χρήση του μισθωμένου στοιχείου κατά το μεγαλύτερο μέρος της ωφέλιμης ζωής του, με αντάλλαγμα την δέσμευσή του να καταβάλει για το δικαίωμά του αυτό ένα ποσό, στην έναρξη της μίσθωσης, το οποίο προσεγγίζει την εύλογη αξία του στοιχείου, προσαυξημένη με τη σχετική χρηματοδοτική επιβάρυνση.

Οι ελάχιστες καταβολές μισθωμάτων θα επιμερίζονται στην χρηματοδοτική επιβάρυνση και σε μείωση της ανεξόφλητης υποχρέωσης. Η χρηματοδοτική επιβάρυνση πρέπει να κατανέμεται στη διάρκεια της μισθωτικής περιόδου, ούτως ώστε να προκύπτει ένα σταθερό περιοδικό επιτόκιο επί του ανεξόφλητου υπολοίπου της υποχρέωσης. Τα ενδεχόμενα μισθώματα θα αναγνωρίζονται ως έξοδα στις περιόδους κατά τις οποίες πραγματοποιούνται.

Στην πράξη, κατά την κατανομή της χρηματοδοτικής επιβάρυνσης στη διάρκεια της μισθωτικής περιόδου, μπορεί να χρησιμοποιείται κάποιος προσεγγιστικός τύπος που απλοποιεί τον υπολογισμό.

Οι καταβολές μισθωμάτων βάσει μιας λειτουργικής μίσθωσης θα αναγνωρίζονται σε βάρος των αποτελεσμάτων, με την ευθεία μέθοδο, σε όλη τη διάρκεια της μίσθωσης, εκτός αν μία άλλη συστηματική βάση είναι περισσότερο αντιπροσωπευτική του είδους της χρονικής κατανομής του οφέλους για το χρήστη.

Για τις λειτουργικές μισθώσεις, οι πληρωμές μισθωμάτων (μη συμπεριλαμβανομένου του κόστους για υπηρεσίες, όπως η ασφάλιση και συντήρηση) αναγνωρίζονται ως έξοδο με την ευθεία μέθοδο, εκτός αν μία άλλη συστηματική βάση είναι αντιπροσωπευτική του είδους της χρονικής κατανομής της ωφέλειας του χρήστη, έστω και αν οι πληρωμές δεν γίνονται σε αυτήν τη βάση.

Τα έσοδα της μίσθωσης από λειτουργικές μισθώσεις θα αναγνωρίζονται στα αποτελέσματα με την ευθεία μέθοδο σε ολόκληρη τη διάρκεια της μίσθωσης, εκτός αν μία άλλη συστηματική μέθοδος είναι πιο αντιπροσωπευτική του ρυθμού μείωσης του οφέλους που αποφέρει η χρήση του περιουσιακού στοιχείου.

Δαπάνες, συμπεριλαμβανομένης της απόσβεσης, που πραγματοποιούνται για την απόκτηση του εσόδου μισθωμάτων αναγνωρίζονται στα έξοδα. Το έσοδο της μίσθωσης (μη συμπεριλαμβανομένων των εισπράξεων για υπηρεσίες που παρασχέθηκαν, όπως η ασφάλεια και η συντήρηση) αναγνωρίζεται με την ευθεία μέθοδο σε ολόκληρη τη διάρκεια της μίσθωσης ακόμη και αν οι εισπράξεις δε βασίζονται σε τέτοια μέθοδο, εκτός αν μία άλλη συστηματική μέθοδος είναι πιο αντιπροσωπευτική του ρυθμού μείωσης του οφέλους που αποφέρει η χρήση του μισθωμένου περιουσιακού στοιχείου.

Κατά την έναρξη της μισθωτικής περιόδου, οι μισθωτές πρέπει να αναγνωρίζουν τις χρηματοδοτικές μισθώσεις ως περιουσιακά στοιχεία και υποχρεώσεις στους ισολογισμούς τους, με ποσό ίσο προς την εύλογη αξία της μισθούμενης ιδιοκτησίας ή, αν είναι χαμηλότερη, με την παρούσα αξία των ελάχιστων καταβολών μισθωμάτων, η κάθε μία προσδιοριζόμενη κατά την έναρξη της μίσθωσης. Το προεξοφλητικό επιτόκιο για τον υπολογισμό της παρούσας αξίας των ελάχιστων καταβολών μισθωμάτων, είναι το τεκμαρτό επιτόκιο της μίσθωσης, αν αυτό εφικτό να προσδιοριστεί. Διαφορετικά, πρέπει να χρησιμοποιείται το διαφορικό επιτόκιο δανεισμού. Κάθε αρχικό άμεσο κόστος του μισθωτή προστίθεται στο ποσό που αναγνωρίζεται ως περιουσιακό στοιχείο.

Το έσοδο των πωλήσεων που αναγνωρίζεται κατά την έναρξη μιας μισθωτικής περιόδου από τον κατασκευαστή ή έμπορο εκμισθωτή, είναι η εύλογη αξία του

περιουσιακού στοιχείου ή, αν είναι χαμηλότερη, η παρούσα αξία της ελάχιστης καταβολής μισθωμάτων που δικαιούται ο εκμισθωτής, υπολογιζόμενη με εμπορικό επιτόκιο.

Εύλογη αξία είναι το ποσό με το οποίο ένα περιουσιακό στοιχείο θα μπορούσε να ανταλλαγεί ή μια υποχρέωση να διακανονισθεί μεταξύ δύο μερών που ενεργούν με τη θέλησή τους και με πλήρη γνώση των συνθηκών της αγοράς, στα πλαίσια μιας συναλλαγής που διεξάγεται σε καθαρά εμπορική βάση (Πρωτοψάλτης, 2005).

Η εταιρεία Xegox όμως ισχυρίστηκε πως δεν ήταν εφικτή η εκτίμηση της εύλογης αξίας για τα προϊόντα της, αν και στο παρελθόν ήταν σε θέση να το πραγματοποιήσει. Αντ'αυτού η εταιρεία επέλεξε να υιοθετήσει μια δική της αυθαίρετη τακτική κατανομής των μισθωμάτων

Η εταιρεία δεν υπολόγιζε την παρούσα αξία της ελάχιστης καταβολής μισθωμάτων που δικαιούται ο εκμισθωτής, υπολογιζόμενη με το ισχύον εμπορικό επιτόκιο, όπως ορίζει το πρότυπο, αλλά με μια δικιά της φόρμουλα προεξόφλησης που επέτρεπε την καταγραφή κερδών από χρηματοδοτικές υπηρεσίες (Leasing) της τάξεως 15%, ένα ποσοστό σε σταθερή βάση που θα γίνονταν αποδεκτό από τους ελεγκτές της Xegox

Παρόλα που οι ελεγκτές της εταιρείας Xegox (εταιρεία ορκωτών ελεγκτών λογιστών KPMG) αμφισβήτησαν κατά τον έλεγχο τους την φόρμουλα προεξόφλησης της εταιρείας, μέσω επισημάνσεων κατά τον έλεγχο αρκετών θυγατρικών κυρίως σε Καναδά και Βραζιλία περί επικίνδυνων αποκλίσεων της μεθόδου από τα διεθνή λογιστικά πρότυπα, τελικά δεν υπήρξε καμία περαιτέρω ενέργεια ελέγχου της φόρμουλας προεξόφλησης, αφού η εταιρεία Xegox προσκόμισε (βάσει στοιχείων όμως του τμήματος μάρκετινγκ της εταιρείας της) στοιχεία πως η φόρμουλα προεξόφλησης λαμβάνει υπόψη της τις εμπορικές τιμές της αγοράς και οι ελεγκτές στηρίχτηκαν στα στοιχεία αυτά.

Επιπρόσθετα η εταιρεία προσπάθησε, λόγω ότι αντιμετώπιζε αυξημένο ανταγωνισμό κυρίως εκτός Η.Π.Α., να αυξήσει τα περιθώρια κέρδους προχωρώντας σε ανακατανομή των προσδοκώμενων εσόδων από τις μισθώσεις του εξοπλισμού βασιζόμενη σε ένα «ομαλοποιημένο περιθώριο κέρδους», το οποίο επέτρεπε την εμφάνιση τελικά σε ενοποιημένο επίπεδο υψηλών κερδών.

Σε ορισμένες περιοχές, κυρίως στη Βραζιλία, η Xegox προχώρησε σε διαπραγματεύσεις ή κιώλας ακόμα και σε μονομερής αυξήσεις των τιμών μίσθωσης σε υφιστάμενους πελάτες και εμφάνιζε τα έσοδα αυτά άμεσα, αντιβαίνοντας τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα που απαιτούν τα πρόσθετα έσοδα που προκύπτουν από την

επαναδιαπραγμάτευση των υφιστάμενων μισθώσεων να αναγνωρίζονται κατά την υπόλοιπη διάρκεια ζωής της μίσθωσης.

Παρόλα τις επισημάνσεις των ελεγκτών της εταιρείας για τα ανωτέρω, η διοίκηση της εταιρείας Xerox συμμορφώθηκε μόνο μερικώς να διορθώσει τις παραβιάσεις αυτές (Jessup & Nance, 2011).

Μια άλλη σημαντική παραβίαση ήταν στην καταγραφή υψηλής υπολειμματική αξία του πάγιου εξοπλισμού. Σύμφωνα με το Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο 17 ο εκμισθωτής, στην προκειμένη περίπτωση η εταιρεία Xerox, πρέπει να επιδιώκει τη συστηματική και ορθολογική κατανομή του χρηματοοικονομικού εσόδου σε ολόκληρη τη διάρκεια της μισθωτικής περιόδου. Η κατανομή αυτή γίνεται με τέτοιο τρόπο ώστε να προκύπτει μία σταθερή περιοδική απόδοση της καθαρής επένδυσης του εκμισθωτή στη χρηματοδοτική μίσθωση. Τα μισθώματα της κάθε περιόδου, με εξαίρεση τα κόστη υπηρεσιών, είναι μειωτικά της ακαθάριστης επένδυσης της μίσθωσης, μειώνοντας τόσο το κεφάλαιο, όσο και το μη δουλεμένο χρηματοοικονομικό έσοδο. Οι εκτιμώμενες μη εγγυημένες υπολειμματικές αξίες, που χρησιμοποιούνται στον υπολογισμό της ακαθάριστης επένδυσης του εκμισθωτή στη μίσθωση, επανεξετάζονται τακτικά. Αν υπάρξει μείωση της εκτιμώμενης μη εγγυημένης υπολειμματικής αξίας, αναθεωρείται η κατανομή του εσόδου για ολόκληρη τη διάρκεια της μίσθωσης και κάθε μείωση σε σχέση με τα δουλεμένα ποσά αναγνωρίζεται αμέσως. Η εταιρεία Xerox προχώρησε σε αυθαίρετες αναθεωρήσεις τις υπολειμματικής αξίας του εξοπλισμού της οι οποίες σε μερικές περιπτώσεις έφτασαν το 50%.

Σημαντική ήταν και η παραβίαση των λογιστικών αρχών μέσω της αύξηση των εσόδων χρησιμοποιώντας αποθεματικά από αχρησιμοποίητες προβλέψεις που είχαν χρησιμοποιηθεί για την αντιμετώπιση πιθανών κινδύνων. Πρόβλεψη, βάσει του Διεθνούς Λογιστικού Προτύπου 37, είναι μια υποχρέωση αβέβαιου χρόνου ή ποσού. Υποχρέωση είναι παρούσα δέσμευση της οικονομικής οντότητας, που προκύπτει από παρελθόντα γεγονότα, ο διακανονισμός της οποίας αναμένεται να καταλήξει σε μια εκροή πόρων, από την οικονομική οντότητα, που ενσωματώνουν οικονομικά οφέλη. Δεσμευτικό γεγονός είναι ένα γεγονός που δημιουργεί μια νομική ή τεκμαιρόμενη δέσμευση, το οποίο έχει ως αποτέλεσμα μια οικονομική οντότητα να μην έχει καμία πραγματική εναλλακτική λύση, εκτός από το διακανονισμό αυτής της δέσμευσης. Νομική δέσμευση είναι μια δέσμευση που προέρχεται από είτε ένα συμβόλαιο (μέσω ρητών ή σιωπηρών όρων του), είτε από κάποια διάταξη της νομοθεσίας (Πρωτοψάλτης, 2005).

Η εταιρεία Xerox παραβίασε την παράγραφο του προτύπου που όριζε ότι οι προβλέψεις αναθεωρούνται σε κάθε ημερομηνία ισολογισμού και προσαρμόζονται, για να αντανακλούν την τρέχουσα βέλτιστη εκτίμηση. Η πρόβλεψη ήταν δυνατόν να αναστρέφει μόνο αν δεν είναι εφεξής πιθανό ότι μια εκροή πόρων, που ενσωματώνουν οικονομικά οφέλη, θα απαιτηθεί για να διακανονιστεί η δέσμευση. Ανάλογα με τα οικονομικά αποτελέσματα που ήθελε να δείξει η εταιρεία, ανάστρεφε μέρος του αποθεματικού που είχε δημιουργηθεί, αυξάνοντας συνολικά τα έσοδα κατά τα έτη 1997-2000 με ποσό 500 εκατομμύρια δολάρια.

Παραβιάσεις υπήρξαν και στην υιοθέτηση και εφαρμογή του factoring. Το 1999, στις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις, η Xerox δολίως παρέλειψε να αποκαλύψει 288 εκατομμύρια δολάρια που αφορούσαν συναλλαγές factoring που επέτρεψε στην εταιρεία να αναφέρει θετικές ταμειακές ροές από πωλήσεις. Για τον υπολογισμό των 288 εκατομμυρίων δολαρίων, η Xerox παρέλειψε να αποκαλύψει την επίπτωση που είχαν αυτές οι συναλλαγές στην ταμειακή κατάσταση πληροφόρησης των επενδυτών, εμφανίζοντας να παραγάγει τα μετρητά από τις δραστηριότητές της (SEC, 2002a).

Τα παραπάνω ανάγκασαν την εταιρεία κάτω από την πίεση της αγωγής της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς των Η.Π.Α. (SEC) να συμφωνήσει με την επιβολή προστίμου 10 εκατ. δολαρίων και να αναθεωρήσει τις οικονομικές τις καταστάσεις για τα έτη 1997-2000. Επιπρόσθετα στο Διοικητικό Συμβούλιο της εταιρείας διορίστηκαν ανεξάρτητα μέλη με αρμοδιότητες μεταξύ άλλων την επιθεώρηση των δικλειδών ασφαλείας εσωτερικού ελέγχου της εταιρείας.

Στους διευθύνοντες σύμβουλοι της εταιρείας που είχαν διαδραματίσει πρωταγωνιστικό ρόλο στην υπόθεση της λογιστικής απάτης επιβλήθηκαν συνολικά πρόστιμα ύψους 3 εκατ. δολαρίων, ενώ απώλεσαν τα δικαιώματα μετοχών που είχαν συνολικού ποσού 19,4 εκατ.δολαρίων και το δικαίωμα της εξάσκησης επαγγελματικής δραστηριότητας με την ιδιότητα του οικονομικού συμβούλου- λογιστή.

Στην εταιρεία ορκωτών ελεγκτών – λογιστών KPMG επιβλήθηκε πρόστιμο από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς των Η.Π.Α. (SEC) της τάξεως των 10 εκατ. δολαρίων ενώ παράλληλα απώλεσε ποσό από τις αμοιβές που είχε λάβει για τον έλεγχο των οικονομικών καταστάσεων για τα έτη 1997-2000 της τάξεως των 9,8 εκατ.δολαρίων.

Παράλληλα με τα πρόστιμα, η εταιρεία ορκωτών ελεγκτών – λογιστών KPMG υποχρεώθηκε, βάσει υποδείξεων Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς των Η.Π.Α. (SEC), να αναθεωρήσει τις ελεγκτικές της διαδικασίες. Τον έλεγχο της εταιρείας Xerox ανέλαβε η

ορκωτών ελεγκτών – λογιστών PricewaterhouseCoopers, με την KPMG να χάνει ως πελάτη την Xerox μετά από 40 χρόνια.

Στους ορκωτούς ελεγκτές της εταιρείας KPMG που είχαν την ευθύνη για τον έλεγχο των καταστάσεων επιβλήθηκαν επίσης πρόστιμα από 100.000 -150.000 χιλ. δολάρια που ήταν την εποχή εκείνη τα μεγαλύτερα πρόστιμα που είχαν επιβληθεί από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς των Η.Π.Α. (SEC) σε ορκωτούς ελεγκτές (Seipp et.al, 2011).

Ανάλυση Περίπτωσης WorldCom



Η εταιρεία WorldCom άνηκε στον κλάδο τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών με έδρα τις Η.Π.Α. Η εταιρεία παρείχε ένα ευρύ φάσμα τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών προς τις επιχειρήσεις και τους καταναλωτές σε περισσότερες από 65 χώρες, ενώ οι μετοχές της εταιρείας ήταν εισηγμένες και διαπραγματεύονταν στο χρηματιστήριο NASDAQ των Η.Π.Α.

Σημαντικό ρόλο για την επιλογή των λογιστικών πρακτικών διαδραμάτισαν ο διευθύνων σύμβουλος της εταιρείας Bernard Ebbers και ο οικονομικός διεθυντής Scott Sullivan. Ο Ebbers είχε καταφέρει να ανελιχθεί στην λίστα των πλουσιότερων αμερικανών διευθυνόντων συμβούλων, με πρακτικές όμως που ζημίωσαν την εταιρεία του. Η εταιρεία WorldCom είχε φτάσει στο σημείο να του παραχωρήσει ένα δάνειο ύψους 400 εκατ. δολαρίων στο Ebbers με ιδιαίτερο προνομιούχο επιτόκιο της τάξεως 2,15%. Η εταιρεία τελικά τον απέλυσε μετά τις αποκαλύψεις των λογιστικών χειρισμών του, καταφεύγοντας σε διακανονισμό της οφειλής του έναντι της αποζημίωσής του.

Η εταιρεία από το ξεκίνημά της επέλεξε την τακτική των επιθετικών εξαγορών για την ανάπτυξη της καθιστώντας της, πριν την αποκάλυψη του οικονομικού σκανδάλου, ως την δεύτερη μεγαλύτερη τηλεπικοινωνιακή εταιρεία στις Η.Π.Α. και μια από τις μεγαλύτερες παγκοσμίως.

Το χρονικό διάστημα 1991-1997 η εταιρεία διέθεσε 60 δις δολάρια για τις εξαγορές και συγχωνεύσεις, επιβαρύνοντας την εταιρεία όμως με ένα χρέος 41 δις δολαρίων. Ο συνολικός αριθμός των εξαγορών ανήλθε σε 65, στρατηγικής σημασίας όμως ήταν η απόκτηση της εταιρείας "MFS Communicatios» προμηθευτή - παρόχου υπηρεσιών σε διαδικτύου σε επιχειρήσεις και της εταιρείας «MCI Communications» μιας από τις μεγαλύτερες εταιρείες που δραστηριοποιούνταν στην παροχή τηλεπικοινωνιακών υπηρεσιών προς τους καταναλωτές, η οποία επέτρεψε την WorldCom να εδραιώσει την θέση της στην αγορά (Pandey & Verma, 2004).

Οι εξαγορές τόσων εταιρειών σε τόσο σύντομο χρονικό διάστημα δημιούργησε αρκετά διοικητικά προβλήματα τόσο για την εφαρμογή μιας ενιαίας στρατηγικής και

πολιτικής σε εταιρικό επίπεδο αλλά και πολλά οργανωτικά προβλήματα όπως ενσωμάτωση κοινών πληροφοριακών συστημάτων.

Ωστόσο η εταιρεία εκμεταλλεύτηκε τις εξαγορές και σε λογιστικό επίπεδο μέσω υιοθέτησης πρακτικών που ήταν εκτός των διεθνών λογιστικών προτύπων

Βάσει των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων και ειδικότερα του Διεθνούς Λογιστικού Προτύπου 3 «Συνενώσεις Επιχειρήσεων» η λογιστικοποίηση της επένδυσης σε συγγενή επιχείρηση πρέπει να πραγματοποιείται σύμφωνα με την μέθοδο της καθαρής θέσης., γεγονός που δεν τήρησε απαρέγκλιτα WorldCom (SEC, 2002b).

Σύμφωνα με την παρ.11 του προτύπου, η μέθοδος της καθαρής θέσης, είναι η λογιστική αντιμετώπιση κατά την οποία η επένδυση σε μία συγγενή επιχείρηση αναγνωρίζεται αρχικά στο κόστος και προσαρμόζεται μετέπειτα για τη μετά την απόκτηση μεταβολή του μεριδίου του επενδυτή στα καθαρά περιουσιακά στοιχεία της εκδότριας. Τα αποτελέσματα του επενδυτή περιλαμβάνουν το μερίδιό του στα κέρδη και τις ζημίες της εκδότριας. Στις μεταβολές αυτές περιλαμβάνονται εκείνες που προκύπτουν από αναπροσαρμογές πάγιων περιουσιακών στοιχείων και από συναλλαγματικές διαφορές μετατροπής. Το μερίδιο του επενδυτή στις μεταβολές αυτές αναγνωρίζεται απευθείας στην καθαρή θέση του επενδυτή. Όταν υπάρχουν δυνητικά δικαιώματα ψήφου, η αναλογία του κέρδους ή της ζημίας του επενδυτή και οι μεταβολές στην καθαρή θέση της εκδότριας προσδιορίζονται βάσει των υφιστάμενων δικαιωμάτων ιδιοκτησίας και δεν αντανακλούν την πιθανή άσκηση ή μετατροπή των δυνητικών δικαιωμάτων ψήφου.

Η επένδυση σε συνδεδεμένη επιχείρηση λογιστικοποιείται χρησιμοποιώντας τη μέθοδο της καθαρής θέσης, από την ημερομηνία που γίνεται συνδεδεμένη. Κατά την απόκτηση της επένδυσης, οποιαδήποτε διαφορά μεταξύ του κόστους επένδυσης και του μεριδίου του επενδυτή στην καθαρή εύλογη αξία των αναγνωρίσιμων περιουσιακών στοιχείων, υποχρεώσεων και ενδεχόμενων υποχρεώσεων της συνδεδεμένης, λογιστικοποιείται σύμφωνα με το Δ.Λ.Π. 3 «Συνενώσεις Επιχειρήσεων». Συνεπώς η υπεραξία που σχετίζεται με μία συνδεδεμένη επιχείρηση περιλαμβάνεται στη λογιστική αξία της επένδυσης. Όμως, η απόσβεση εκείνης της υπεραξίας δεν επιτρέπεται και συνεπώς δεν περιλαμβάνεται στον καθορισμό του μεριδίου του επενδυτή στα κέρδη ή τις ζημίες της συνδεδεμένης. Οποιαδήποτε υπέρβαση του μεριδίου του επενδυτή στην καθαρή εύλογη αξία των αναγνωρίσιμων περιουσιακών στοιχείων, υποχρεώσεων και ενδεχόμενων υποχρεώσεων της συνδεδεμένης πέραν του κόστους της επένδυσης εξαιρείται από τη λογιστική αξία της επένδυσης και αντί για αυτό περιλαμβάνεται ως

έσοδο στον προσδιορισμό του μεριδίου του επενδυτή στο κέρδος ή τη ζημία της συνδεδεμένης στην περίοδο στην οποία η επένδυση αποκτάται (Πρωτοψάλτης, 2005).

Αυτό ακριβώς το σημείο εκμεταλλεύτηκε η WorldCom και ειδικά στην περίπτωση εξαγοράς της εταιρείας «MCI Communications» παραποίησε την καθαρή εύλογη αξία των αναγνωρίσιμων περιουσιακών στοιχείων της μειώνοντάς υπερβολικά εμφανίζοντας αυξημένη υπεραξία την οποία μπορούσε να αποσβέσει τμηματικά στα επόμενα χρόνια και να μην επιβαρύνει τα αποτελέσματα της χρονιάς της εξαγοράς.

Θα έπρεπε επίσης να γίνονται επίσης κατάλληλες προσαρμογές από την μεριά της WorldCom στα κέρδη ή τις ζημίες της συνδεδεμένης μετά την απόκτηση για λογιστικοποίηση, για παράδειγμα, της απόσβεσης των αποσβέσιμων περιουσιακών στοιχείων βάσει των εύλογων αξιών τους κατά την ημερομηνία της απόκτησης. Ομοίως, να γίνονται κατάλληλες προσαρμογές στο μερίδιο της WorldCom στα κέρδη ή στις ζημίες της συνδεδεμένης μετά την απόκτηση για ζημίες απομείωσης που αναγνωρίζονται από τη συνδεδεμένη, όπως για υπεραξία ή ενσώματες ακινητοποιήσεις, τα οποία δεν πραγματοποιήθηκαν επαρκώς.

Βάσει του Δ.Α.Π. 3 «Συνενώσεις Επιχειρήσεων», για την εφαρμογή της μεθόδου της καθαρής θέσης, ο επενδυτής χρησιμοποιεί τις πιο πρόσφατες οικονομικές καταστάσεις της συγγενούς που είναι διαθέσιμες. Όταν οι ημερομηνίες αναφοράς της μητρικής και της συγγενούς διαφέρουν, η συγγενής επιχείρηση καταρτίζει επιπρόσθετες οικονομικές καταστάσεις έχουσες την ίδια ημερομηνία με τις οικονομικές καταστάσεις του επενδυτή, εκτός αν αυτό είναι πρακτικά αδύνατον πραγματοποιώντας τις κατάλληλες προσαρμογές για τις επιδράσεις των σημαντικών συναλλαγών ή γεγονότων που συνέβησαν μεταξύ εκείνης της ημερομηνίας και της ημερομηνίας των οικονομικών καταστάσεων του επενδυτή.

Σε κάθε περίπτωση, η διαφορά μεταξύ της ημερομηνίας αναφοράς της συγγενούς και εκείνη του επενδυτή δε θα είναι μεγαλύτερη από τρεις μήνες. Η διάρκεια των καλυπτόμενων περιόδων αναφοράς και κάθε διαφορά στις ημερομηνίες αναφοράς δε θα διαφέρει από περίοδο σε περίοδο.

Σημαντικό σημείο είναι πως σύμφωνα με την παρ. 25 του προτύπου, οι οικονομικές καταστάσεις του επενδυτή θα καταρτίζονται χρησιμοποιώντας ομοιόμορφες λογιστικές πολιτικές για όμοιες συναλλαγές και γεγονότα, σε όμοιες συνθήκες.

Αν το μερίδιο του επενδυτή στις ζημίες μιας συγγενούς είναι ίσο με ή υπερβαίνει τη λογιστική αξία της επένδυσης, ο επενδυτής παύει να αναγνωρίζει το μερίδιό του από τις περαιτέρω ζημίες, σύμφωνα με την παρ.29 του προτύπου. Η συμμετοχή σε συγγενή

εταιρία είναι η λογιστική αξία της επένδυσης σύμφωνα με τη μέθοδο της καθαρής θέσης μαζί με κάθε μακροπρόθεσμη συμμετοχή που, στην ουσία, αποτελεί μέρος της καθαρής επένδυσης του επενδυτή στη συγγενή επιχείρηση. Οι ζημίες που αναγνωρίζονται σύμφωνα με τη μέθοδο της καθαρής θέσης που υπερβαίνουν την επένδυση του επενδυτή σε κοινές μετοχές εφαρμόζονται στα υπόλοιπα στοιχεία της συμμετοχής του επενδυτή σε συγγενή εταιρία με φθίνουσα σειρά αρχιότητας.

Αφού έχουν προηγηθεί τα βήματα, ο επενδυτής σύμφωνα με την παρ.31 του προτύπου και τις απαιτήσεις του ΔΛΠ 39 πρέπει να προσδιορίσει αν πρέπει να αναγνωρίσει οποιαδήποτε επιπλέον ζημία απομείωσης αναφορικά με την καθαρή επένδυση του στη συγγενή εταιρία (Πρωτοψάλτης, 2005).

Τα παραπάνω δεν πραγματοποιήθηκαν επαρκώς από την εταιρεία WorldCom.

Ο επενδυτής πρέπει να εφαρμόζει επίσης τις απαιτήσεις του ΔΛΠ 39 προκειμένου να προσδιορίσει αν αναγνωρίζεται επιπλέον ζημία απομείωσης σε σχέση με τη συμμετοχή του επενδυτή στη συγγενή που δεν αποτελεί μέρος της καθαρής επένδυσης και το ποσό της εν λόγω ζημίας απομείωσης. Επειδή η υπεραξία που περιλαμβάνεται στη λογιστική αξία μιας επένδυσης σε συνδεδεμένη δεν αναγνωρίζεται ξεχωριστά, δεν ελέγχεται ξεχωριστά για απομείωση με την εφαρμογή των απαιτήσεων για τον έλεγχο απομείωσης της υπεραξίας του ΔΛΠ 36 Απομείωση Αξίας Περιουσιακών Στοιχείων. Αντίθετα, ολόκληρη η λογιστική αξία της επένδυσης ελέγχεται για απομείωση σύμφωνα με το ΔΛΠ 36, συγκρίνοντας το ανακτήσιμο ποσό της (την υψηλότερη αξία μεταξύ της αξίας λόγω χρήσης και της εύλογης αξίας μείον τα κόστη της πώλησης) με τη λογιστική αξία της, όποτε η εφαρμογή των απαιτήσεων του ΔΛΠ 39 υποδεικνύει ότι η επένδυση μπορεί να έχει υποστεί απομείωση.

Κατά τον προσδιορισμό της αξίας λόγω χρήσης της επένδυσης, η οντότητα υπολογίζει εναλλακτικά:

1. Το μερίδιό της στην παρούσα αξία των υπολογιζόμενων μελλοντικών ταμιακών ροών που αναμένεται να δημιουργηθούν από τη συνδεδεμένη, περιλαμβάνοντας τις ταμιακές ροές από τις δραστηριότητες της συνδεδεμένης και το προϊόν από την τελική διάθεση της επένδυσης.
2. Την παρούσα αξία των υπολογιζόμενων μελλοντικών ταμιακών ροών που αναμένεται να προκύψουν από μερίσματα που θα εισπραχθούν από την επένδυση και από την τελική διάθεσή της. Κάτω από κατάλληλες υποθέσεις, αμφότερες οι μέθοδοι δίδουν το ίδιο αποτέλεσμα.

Το ανακτήσιμο ποσό μίας επένδυσης σε μία συγγενή επιχείρηση εκτιμάται για κάθε συγγενή, εκτός αν η συγγενής δε δημιουργεί ταμιακές εισροές από τη συνεχή χρήση που είναι στο μεγαλύτερο μέρος τους ανεξάρτητες από εκείνες των άλλων περιουσιακών στοιχείων της οντότητας. Οι γνωστοποιήσεις στις οποίες πρέπει να προβαίνει μια εταιρεία που επενδύσει σε συγγενείς επιχειρήσεις αναλύονται στην παρ.37 του προτύπου. Αναλυτικότερα γνωστοποιούνται τα ακόλουθα:

1. Η εύλογη αξία των επενδύσεων σε συγγενείς επιχειρήσεις για τις οποίες υπάρχουν δημοσιευμένες τιμές συναλλαγής.

2. Περιληπτική χρηματοοικονομική πληροφόρηση σχετικά με τις συγγενείς επιχειρήσεις, συμπεριλαμβανομένων των συνολικών ποσών των περιουσιακών στοιχείων, των υποχρεώσεων, των εσόδων και του κέρδους ή της ζημίας.

3. Τους λόγους για τους οποίους η υπόθεση ότι ο επενδυτής δεν ασκεί ουσιώδη επιρροή αντιμετωπίζεται αν ο επενδυτής κατέχει, άμεσα ή έμμεσα μέσω θυγατρικών, λιγότερο από το 20% των δικαιωμάτων ψήφου ή των δυνητικών δικαιωμάτων ψήφου της εκδότριας, αλλά ωστόσο τεκμαίρεται ότι ασκεί ουσιώδη επιρροή.

4. Τους λόγους για τους οποίους η υπόθεση ότι ο επενδυτής ασκεί ουσιώδη επιρροή αντιμετωπίζεται αν ο επενδυτής κατέχει, άμεσα ή έμμεσα μέσω θυγατρικών, 20% ή περισσότερο των δικαιωμάτων ψήφου ή των δυνητικών δικαιωμάτων ψήφου της εκδότριας, αλλά ωστόσο τεκμαίρεται ότι δεν ασκεί ουσιώδη επιρροή.

5. Την ημερομηνία αναφοράς των οικονομικών καταστάσεων της συγγενούς επιχείρησης όταν αυτές χρησιμοποιούνται στην εφαρμογή της μεθόδου της καθαρής θέσης και έχουν ημερομηνία αναφοράς ή καλύπτουν περίοδο που διαφέρει εκείνης του επενδυτή καθώς και το λόγο χρήσης διαφορετικής ημερομηνίας αναφοράς ή περιόδου,

6. Τη φύση και την έκταση οποιωνδήποτε σημαντικών περιορισμών (π.χ., που προκύπτουν από συμφωνίες δανείων ή κανονιστικές διατάξεις) της ικανότητας μεταφοράς κεφαλαίων από τις συγγενείς επιχειρήσεις στον επενδυτή υπό τη μορφή μερισμάτων σε μετρητά ή για την εξόφληση δανείων ή προκαταβολών,

7. Το μη αναγνωρισμένο μερίδιο των ζημιών της συγγενούς, για τη λογιστική περίοδο και σωρευτικά, εφόσον ο επενδυτής έχει πάψει να αναγνωρίζει το μερίδιό του επί των ζημιών της συγγενούς,

8. Το γεγονός ότι μία συγγενής επιχείρηση δεν αντιμετωπίζεται λογιστικά με τη μέθοδο της καθαρής θέσης

9. Συνοπτικές οικονομικές πληροφορίες που αφορούν συγγενείς επιχειρήσεις, είτε μεμονωμένα είτε σε ομάδες, που δεν αντιμετωπίζονται λογιστικά με τη μέθοδο της καθαρής θέσης, συμπεριλαμβανομένων των συνολικών περιουσιακών στοιχείων, υποχρεώσεων, εσόδων και κερδών ή ζημιών.

Οι επενδύσεις σε συγγενείς εταιρίες που αντιμετωπίζονται λογιστικά με τη μέθοδο της καθαρής θέσης θα κατατάσσονται ως μη κυκλοφορούντα περιουσιακά στοιχεία. Το μερίδιο του επενδυτή στα κέρδη ή τις ζημίες τέτοιων συγγενών επιχειρήσεων, καθώς και η λογιστική αξία των επενδύσεων αυτών, πρέπει να γνωστοποιούνται ξεχωριστά.

Το μερίδιο του επενδυτή επί των μεταβολών που αναγνωρίζονται απευθείας στα ίδια κεφάλαια της συγγενούς θα αναγνωρίζεται απευθείας στα ίδια κεφάλαια από τον επενδυτή και θα γνωστοποιείται στην κατάσταση μεταβολών των ιδίων κεφαλαίων όπως απαιτείται από το ΔΑΠ 1 «Παρουσίαση των Οικονομικών Καταστάσεων».

Ο επενδυτής σε συγγενείς επιχειρήσεις θα πρέπει, σύμφωνα με το ΔΑΠ 37 «Προβλέψεις, Ενδεχόμενες Υποχρεώσεις και Ενδεχόμενες Απαιτήσεις», να γνωστοποιεί το μερίδιό του στις ενδεχόμενες υποχρεώσεις της συγγενούς που αναλήφθηκαν από κοινού με άλλους επενδυτές και εκείνες τις ενδεχόμενες υποχρεώσεις που προκύπτουν, επειδή ο επενδυτής ευθύνεται στο ακέραιο για όλες ή μέρος των υποχρεώσεων της συγγενούς επιχείρησης (Πρωτοψάλτης, 2005).

Ούτε όμως οι παραπάνω απαιτήσεις γνωστοποιήσεων πραγματοποιήθηκαν επαρκώς από την WorldCom.

Μια άλλη τακτική που ακολούθησε η WorldCom στην προσπάθειά της να δείξει καλύτερα οικονομικά αποτελέσματα ήταν να μην εμφανίζει τα έξοδά της στην κατάσταση αποτελεσμάτων χρήσεως αλλά να τα κεφαλαιοποιεί, αυξάνοντας έτσι υπέρογκα τα κέρδη της.

Ένα από τα σημαντικότερα λειτουργικά έξοδα της WorldCom που αναφέρονταν στις οικονομικές καταστάσεις ήταν η λεγόμενη «γραμμή κόστους.»

Τα έξοδα της «γραμμής κόστους» αντιπροσώπευαν τα διάφορα έξοδα και τέλη που καταβάλλονταν από την WorldCom σε τρίτους φορείς τηλεπικοινωνιών υπηρεσιών για να έχει πρόσβαση στις εγκαταστάσεις και το δίκτυό τους, προκειμένου να εξυπηρετήσει τους πελάτες της.

Σύμφωνα με τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα τα τέλη αυτά πρέπει να αναφέρονται ως έξοδο στην κατάσταση λογαριασμού αποτελεσμάτων της εταιρείας.

Αντί να εμφανίζει τα έξοδα αυτά στην κατάσταση του λογαριασμού αποτελεσμάτων χρήσεως η εταιρεία WorldCom κεφαλαιοποιούσε τα έξοδα αυτά, επιμερίζοντας το κόστος αυτό σταδιακά (τις επόμενες χρήσεις) στα αποτελέσματα της εταιρείας (SEC, 2002b).

Στον ακόλουθο πίνακα απεικονίζεται η επίδραση του λογιστικού αυτού χειρισμού στα αποτελέσματα της χρήσεως και το ποσό της λογιστικής απάτης (ποσά σε δις δολάρια).

Χρήση	Λειτουργικά έξοδα βάσει Wordcom	Πραγματικά Λειτουργικά έξοδα	Αποτέλεσμα χρήσεως βάσει Wordcom	Πραγματικό Αποτέλεσμα Χρήσεως	Ποσό λογιστικής απάτης
Χρήση 2000	15,462	16,697	7,568	6,333	1,235
Χρήση 2001	14,739	17,754	2,393	-0,622	3,015
1ο τριμ. 2002	3,479	4,297	0,24	-0,578	0,818

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων βάσει στοιχείων της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς Η.Π.Α. (SEC, 2002b), ποσά σε δις δολάρια .

Η απάτη αποκαλύφθηκε από υπαλλήλους του τμήματος εσωτερικού ελέγχου της εταιρείας με τις ενέργειες των οποίων ενημερώθηκαν τόσο ο προϊστάμενος του τμήματος εσωτερικού ελέγχου όσο και ο Οικονομικός Διευθυντής όσο και η ελεγκτική εταιρεία KPMG, που είχε αναλάβει τον λογιστικό έλεγχο το 2002 μετά από σειρά ετών έλεγχο της εταιρείας από την ελεγκτική Arthur Andersen. Παρόλα αυτά, βάσει εσωτερικής αλληλογραφίας που αποκαλύφθηκε κατά τις έρευνες, έγινε γνωστό που το τμήμα εσωτερικού ελέγχου γνώριζε για αρκετό χρονικό διάστημα για αυτή την πρακτική της εταιρείας.

Το τμήμα εσωτερικού ελέγχου έπρεπε να είχε αξιολογήσει και να διατυπώσει νωρίτερα τις κατάλληλες συστάσεις για τη βελτίωση της διαδικασίας διακυβέρνησης προς την Διοίκηση και την Ελεγκτική Επιτροπή της εταιρείας προωθώντας την κατάλληλη ηθική και αξίες εντός του οργανισμού, σε αντιπαράθεση με την πολιτική του Διευθύνοντα Συμβούλου Bernard Ebberts και του Οικονομικού Διευθυντή Scott Sullivan, εξασφαλίζοντας αποτελεσματική διαχείριση και επίβλεψη των λογιστικών διαδικασιών,

ανάδειξη των κινδύνων απάτης και συντονισμό των δραστηριοτήτων και την κοινοποίηση πληροφοριών μεταξύ του διοικητικού συμβουλίου, εξωτερικών και εσωτερικών ελεγκτών, και μελών διοίκησης προς αποφυγή φαινομένων απάτης.

Το Διοικητικό Συμβούλιο και η Ελεγκτική Επιτροπή της εταιρείας δεν διαδραμάτισαν ουσιαστικό ρόλο στην αποκάλυψη της λογιστικής απάτης. Παρόλα που αποτελούνταν κατά πλειοψηφία από μη εκτελεστικά μέλη δεν εξασκούσαν ουσιαστικό έλεγχο των λογιστικών πρακτικών της εταιρείας. Το γεγονός ίσως να οφείλεται ότι τα μέλη αυτά προέρχονταν από τους πρώην ιδιοκτήτες και διευθύνοντες συμβούλους των εταιρειών που είχαν εξαγοραστεί από την WorldCom (Pandey & Verma, 2004).

Τα παραπάνω οδήγησαν την εταιρεία να υπαχθεί σε καθεστώς χρεοκοπίας μιας από τις μεγαλύτερες στην αμερικανική ιστορία, με 17.000 εργαζόμενους να χάνουν τις θέσεις εργασίας τους. Ο Διευθύνων Σύμβουλος Bernard Ebbers και ο Οικονομικός Διευθυντής Scott Sullivan καταδικάστηκαν σε κάθειρξη από την αμερικανική δικαιοσύνη για την οικονομική απάτη ενώ η ελεγκτική εταιρεία Arthur Andersen αναγκάστηκε να πληρώσει δεκάδες εκατ.δολάρια σε αποζημιώσεις επενδυτών.

Βάσει των ερευνών που πραγματοποιήθηκαν από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς των Η.Π.Α. (SEC), το συνολικό ποσό της λογιστικής απάτης ανήλθε σε 11 δις δολάρια (Kuhn& Saton, 2006)

Ανάλυση Περίπτωσης Parmalat



Η Parmalat ήταν μια πολυεθνική Ιταλική εταιρεία γαλακτοκομικών και φαγητού. Ιδρύθηκε το 1961 στην Ιταλία από τον Καλλίστο Τάντσι (Calisto Tanzi), που την μετέτρεψε σε μια οικογενειακή επιχείρηση (τη Calisto Tanzi & Sons – Salamis and Presowes). Ξεκίνησε σαν μικρό εργοστάσιο παστερίωσης και μέσα σε δύο δεκαετίες εξελίχθηκε σε πολυεθνική και την μεγαλύτερη εταιρεία γαλακτοκομικών στην Ευρώπη.

Είχε ορίσει ότι το όραμα της εταιρείας ήταν να γίνει μια από τις πρωτοπόρες διεθνείς εταιρείες στη παραγωγή UHT (παστερίωση), αλλά δεν είχε εκτιμήσει το ρίσκο της χρηματοδότησης μερικών από των διεθνών αποκτημάτων με χρέος και παράγωγα δεν είχε γίνει.

Το 1990 πραγματοποιήθηκε η εισαγωγή της εταιρείας στο χρηματιστήριο του Μιλάνου. Λειτουργούσε σε πάνω από 30 χώρες, είχε περίπου 40.000 εργαζομένους και ο ετήσιος κύκλος εργασιών της ήταν πάνω από 7.5 δισεκατομμύρια Ευρώ το 2002.

Μέχρι το 2001, πολλά από τα νέα της αποκτήματα ήταν ζημιογόνα και η χρηματοδότηση της εταιρείας μετατοπίστηκε σε μεγάλο βαθμό στη χρήση παραγώγων. Επίσης είχε εταιρείες και εγκαταστάσεις σε φορολογικούς παραδείσους και θεωρείτο από τις πλέον επιτυχημένες παγκοσμιοποιημένες εταιρείες.

Στο σημείο αυτό να τονίσουμε ότι ο έλεγχος των εισηγμένων επιχειρήσεων στο ιταλικό χρηματιστήριο πραγματοποιείται από την Ιταλική Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς – CONSOB, που είναι ένας δημόσιος οργανισμός, υπεύθυνος για τη εύρυθμη λειτουργία του ιταλικού χρηματιστηρίου.

Οι αρμοδιότητες της Επιτροπής είναι:

- ✓ Εξασφάλιση διαφάνειας και αρμόζουσας συμπεριφοράς από τους συμμετέχοντες στην αγορά.
- ✓ Δημοσίευση ολοκληρωμένων και σωστών πληροφοριών στο επενδυτικό κοινό από εισηγμένη εταιρείας.

✓ Ακρίβεια των δεδομένων που παρουσιάζονται στα έγγραφα που σχετίζονται με την είσοδο της εταιρείας στο χρηματιστήριο.

✓ Συμφωνία με τους κανονισμούς από τους ελεγκτές που είναι καταχωρημένη στις ειδικές λίστες. (CONSOB, 2012).

Η CONSOB, όπως η Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς της Νέας Υόρκης (Securities and Exchange Commission - SEC), έχει στόχο να υπερασπίζει τα συμφέροντα των επενδυτών, απαιτώντας από τις εισηγμένες εταιρείες, να δημοσιεύουν οικονομικά στοιχεία, επιτρέποντας στους επενδυτές να κατανοούν την οικονομική σταθερότητα και τον ισολογισμό της εταιρείας. Δυστυχώς όμως η CONSOB, όπως και η SEC, απέτυχαν να προστατέψουν εκατομμύρια επενδυτές.

Τα σημάδια της κρίσης άρχισαν να φαίνονται το Φεβρουάριο του 2003, όταν ο Οικονομικός Διευθυντής της εταιρείας (Chief Financial Officer- C.F.O.), Fausto Tonpa, χωρίς να το περιμένει κανείς, ανακοίνωσε την νέα έκδοση ομολόγων αξίας 500.000.000 ευρώ. Αυτό εξέπληξε τόσο τις αγορές όσο και τον γενικό διευθυντή (Chief Executive Officer-C.E.O.), Calisto Tanzi. Ο Tanzi απέλυσε τον Tonpa και τον αντικατέστησε με τον Alberto Ferraris. Ο Ferraris έμεινε κατάπληκτος όταν ανακάλυψε ότι, αν και Γενικός Οικονομικός Διευθυντής (Chief Financial Officer- C.F.O.), δεν είχε πρόσβαση σε κάποια εταιρικά βιβλία, τα οποία χειριζόταν ο Γενικός Λογιστής (Chief Accountant Officer- C.A.O.), Luciano Del Soldato.

Εντοπίστηκε ότι υπήρχε έλλειψη ελέγχου για να επιβεβαιωθεί ότι οι λογαριασμοί υπήρχαν πραγματικά, το οποίο είχε ως αποτέλεσμα την παρουσίαση ανακριβών πληροφοριών. Άρχισε να διερευνά το ζήτημα και ξεκίνησε να υποψιάζεται ότι το συνολικό χρέος της εταιρείας ήταν πάνω από το διπλάσιο, απ' ότι αναγραφόταν στον ισολογισμό.

Η κρίση έγινε γνώση στο ευρύ κοινό το Νοέμβρη του 2003 όταν δημιουργήθηκαν ερωτήματα για τις συναλλαγές της εταιρείας με την εταιρεία διαχείρισης αμοιβαίων κεφαλαίων «Epicurum», μια offshore εταιρεία με έδρα τα Cayman-Islands, η οποία συνδεόταν με τη Parmalat. Το γεγονός αυτό οδήγησε τη μετοχή της Parmalat στην κατάρρευση. Ο Ferraris παραιτήθηκε σε λιγότερο από μία εβδομάδα αργότερα και αντικαταστάθηκε από τον Del Soldato.

Το Δεκέμβρη του ίδιου έτους ο Del Soldato παραιτήθηκε, αφού δε μπόρεσε να λάβει την αναγκαία χρηματοδότηση από την εταιρεία «Epicurum», την οποία χρειάζονταν για αποπληρωμή χρέους και ομολογιών .

Οι επενδυτές και τα πιστωτικά ιδρύματα άρχισαν να διερωτώνται από αυτή την έλλειψη ρευστότητας για την αποπληρωμή χρέους και ομολογιών, αφού η εταιρεία, βάσει των ισολογισμών της, διέθετε 3,95 δισεκατομμύρια σε μετρητά.

Τα ποσά όμως που αναφέρονταν ως μετρητά στον ισολογισμό της Parmalat δεν υπήρχαν στην πραγματικότητα, αφού η τράπεζα «Bank of America» δημοσίευσε τότε ένα έγγραφο που έδειχνε ότι τα 3,95 δις που ισχυρίζονταν η εταιρεία ότι υπήρχαν στο τραπεζικό λογαριασμό της θυγατρικής της Parmalat στα νησιά Cayman, «Bonlat», ήταν αποτέλεσμα πλαστογραφίας.

Παράλληλα αποκαλύφθηκε ότι η Parmalat χρησιμοποιούσε στοιχεία του ενεργητικού της για να ισοσκελίσει υποχρεώσεις μιας δεκαετίας μέσω ενός πολύπλοκου συστήματος εταιρειών με έδρα το εξωτερικό (offshore) και εταιρειών εξωτερικής χρηματοδότησης. Το πρόβλημα όμως ήταν τα στοιχεία αυτά του ενεργητικού δεν υπήρχαν. Η εταιρεία παραδέχτηκε ότι το πραγματικό ύψος του χρέους της ήταν 14,3 δισεκατομμύρια Ευρώ, οκτώ φορές παραπάνω από ότι παρουσιάζονταν στα επίσημα βιβλία της. Η βασική ελεγκτική εταιρεία της Parmalat ήταν η Deloitte & Touche (μία από τις τέσσερις μεγαλύτερες εταιρείες του κλάδου διεθνώς), αλλά και η Grant Thornton που πραγματοποιούσε τους ελέγχους στις θυγατρικές της Parmalat συμπεριλαμβανομένης της Bonlat.

Η επίδραση του σκανδάλου ήταν τόσο μεγάλη ώστε ο πρωθυπουργός της Ιταλίας να δώσει εντολή να διερευνηθεί το θέμα και ορίζοντας τον Bondi να διαχειριστεί την διάσωση της εταιρείας. Ο Tanzi παραιτήθηκε από Πρόεδρος του Διοικητικού Συμβουλίου και Γενικός Διευθυντής (CEO), και η ιταλική δικαιοσύνη τον καταδίκασε αργότερα σε 10 χρόνια φυλάκιση. Η χρηματιστηριακή αξία της εταιρείας που, πριν ξεσπάσει το σκάνδαλο, άγγιζε τα 1,8 δις ευρώ είχε εκμηδενιστεί, οδηγώντας σε απόγνωση χιλιάδες μικροεπενδυτές που έχασαν τις επενδύσεις τους. Οι εκτιμήσεις για τις ζημιές για τον πιστωτικό όμιλο «Bank of America» από χορηγήσεις δανείων προς την Parmalat ανέρχονται σε 150-250 εκατ. δολάρια.

Η παραβίαση βασικών αρχών εταιρικής διακυβέρνησης και διεθνώς λογιστικών μεθόδων επέτρεψαν την απάτη και δημιουργία του εταιρικού σκανδάλου.

Όπως έδειξαν οι έρευνες, τα μέλη τόσο του Διοικητικού Συμβουλίου όσο και της Ελεγκτικής Επιτροπής δεν ήταν ανεξάρτητα. Ανεξαρτησία είναι η νοητική κατάσταση που επιτρέπει την έκφραση γνώμης χωρίς την επίδραση επιρροών που εξασθενίζουν την επαγγελματική κρίση, επιτρέποντας σε ένα άτομο να ενεργεί με ακεραιότητα και να επιδεικνύει αντικειμενικότητα και επαγγελματικό σκεπτικισμό.

Το Διοικητικό Συμβούλιο όμως της Parmalat αποτελούνταν από κυρίως στελέχη της εταιρείας. Τα μέλη της ελεγκτικής επιτροπής (Audit & Remuneration Committee) ήταν επίσης μέλη με εκτελεστικές αρμοδιότητες, ενώ στην επιτροπή άνηκε και το ιδρυτικό μέλος Tanzi. Η Εκτελεστική Επιτροπή (Executive Committee), που αποτελούνταν από εταιρικά στελέχη, πρότεινε εταιρικές πράξεις για έγκριση από το Διοικητικό Συμβούλιο και μετά τις υλοποιούσε κιόλας η ίδια. Υπήρχε μια συγκέντρωση εξουσίας και μη σαφείς διαχωρισμός αρμοδιοτήτων.

Αναλυτικότερα, το διοικητικό συμβούλιο της Parmalat αποτελούνταν από συνολικά δεκατρία μέλη, εκ των οποίων πέντε θεωρούνταν εξωτερικοί και ανεξάρτητοι διευθυντές. Επομένως οκτώ μέλη ήταν εσωτερικά στελέχη. Τέσσερα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου ήταν μέλη της οικογένειας. Επιπλέον, υπήρχε μια επιτροπή στελεχών, η οποία αποτελείτο από επτά διευθυντές, συμπεριλαμβανομένων τριών μελών της οικογένειας Tanzi. Οκτώ από τους διευθυντές της Parmalat Finanziaria ήταν επίσης μέλη του διοικητικού συμβουλίου της Parmalat, συμπεριλαμβανομένων των μελών της επιτροπής στελεχών και έναν εξωτερικό διευθυντή (ο οποίος ήταν συγγενής της οικογένειας Tanzi). Από τους πέντε υποτιθέμενους εξωτερικούς διευθυντές, η Parmalat υποστήριζε ότι οι τρεις ήταν ανεξάρτητοι.

Βάσει περαιτέρω ανάλυσης στοιχείων τα οποία δεν είχε διαθέσει στην αρχή η εταιρεία, αποκαλύπτεται ότι ένας από τους υποτιθέμενους ανεξάρτητους διευθυντές (Sihingard), ο οποίος ήταν και Πρόεδρος της Επιτροπής Εσωτερικού Ελέγχου ήταν ο υπεύθυνος ορκωτός λογιστής (Chartered Certified Accountant) της οικογένειας Tanzi και παλιός προσωπικός φίλος του Προέδρου και Γενικού διευθυντή, του Tanzi, αντιβαίνοντας με αυτόν τον τρόπο τις αρχές της ανεξαρτησίας του ελεγκτή.

Με την οικογένεια Tanzi κυρίαρχη στο Διοικητικό Συμβούλιο της Parmalat, δεν ήταν έκπληξη το γεγονός ότι τα συμφέροντα της μειοψηφίας δε διαφυλάσσονταν αφού δεν υπήρχε ούτε ένας αντιπρόσωπος της τελευταίας στο Διοικητικό Συμβούλιο. Το Συμβούλιο δεν ενδιαφερόταν να διασφαλίσει καλής ποιότητας οικονομικές καταστάσεις, άρα δεν επιδίωξαν την εφαρμογή της λογιστικής αρχής “Αληθής και Δίκαιης παρουσίασης των καταστάσεων”.

Βάσει του Διεθνούς Ελεγκτικού Προτύπου 315 «Εντοπισμός και εκτίμηση των κινδύνων ουσιώδους σφάλματος μέσω κατανόησης της οντότητας και του περιβάλλοντός της» ο σκοπός του ελεγκτή είναι να εντοπίζει και να εκτιμά τους κινδύνους ουσιώδους σφάλματος, είτε οφείλεται σε απάτη είτε σε λάθος, σε επίπεδα οικονομικής κατάστασης

και ισχυρισμού, μέσω της κατανόησης της οντότητας και του περιβάλλοντός της, περιλαμβανομένων των εσωτερικών δικλίδων της οντότητας, παρέχοντας έτσι βάση για το σχεδιασμό και την υλοποίηση μέτρων ως απάντηση στους εκτιμώμενους κινδύνους ουσιώδους σφάλματος.

Οι ελεγκτές έπρεπε να κατανοήσουν τους κινδύνους ουσιώδους σφάλματος που θα προέκυπταν στις οικονομικές καταστάσεις από την συγκέντρωση εξουσίας και μη σαφείς διαχωρισμός αρμοδιοτήτων, που οδηγούσε σε συγκέντρωση καθηκόντων. Στην Parmalat τα διευθυντικά στελέχη που λάμβαναν τις λογιστικές αποφάσεις έκαναν και τις καταχωρήσεις στο γενικό καθολικό. Οι ίδιοι άνθρωποι έλεγχαν και ενέκριναν τους λογαριασμούς και τις οικονομικές αναφορές. Παράλληλα υπήρχαν ανεπαρκείς έλεγχοι για την επιβεβαίωση λογαριασμών και των υπολοίπων ενώ και οι έλεγχοι πρόσβασης στο σύστημα ήταν ανεπαρκείς, δίνοντας έτσι πρόσβαση σε άτομα να δημιουργούν και να τροποποιούν λογαριασμούς, να καταχωρούν και να επικυρώνουν συναλλαγές.

Η έλλειψη ανεξαρτησίας οδήγησε και στη μη αποτελεσματική λειτουργία της επιτροπής εσωτερικού ελέγχου της Parmalat. Η επιτροπή είχε ιδρυθεί το 2001 και δεν περιείχε ανεξάρτητους εξωτερικούς διευθυντές. Είχε τρία μέλη, δύο εσωτερικά στελέχη και ένα θεωρητικά εξωτερικό στέλεχος, τον Silingardi, ο οποίος ήταν στενός φίλος της οικογενείας Tanzi.

Επομένως, ανεξάρτητοι διευθυντές δεν αντιπροσώπευαν την πλειοψηφία της επιτροπής και εκτός αυτού, ο Γενικός Οικονομικός Διευθυντής (Τοππα) ήταν μέλος της επιτροπής εσωτερικού ελέγχου.

Με μια τέτοια δομή, η επιτροπή αδυνατούσε να εφαρμόσει το ρόλο της. Στις επίσημες αναφορές, η Parmalat ποτέ δεν έδωσε εξηγήσεις για τη δομή αυτή.

Από την εξέλιξη των γεγονότων διαφαίνεται πως η επιτροπή ήταν έτσι δομημένη για να αποκρύπτει την απάτη, παρά να επιβλέπει τη σωστή εφαρμογή των λογιστικών αρχών στις οικονομικές καταστάσεις και απόδοση του Ομίλου.

Σημαντικό ρόλο στην Parmalat διαδραμάτισε και το μέγεθος του συμβουλίου ελέγχου. Το συμβούλιο ελέγχου έχει άμεση επίδραση στο επίπεδο προστασίας της μειοψηφίας, καθώς από τη ψήφιση τουλάχιστον δύο ελεγκτών μπορούν να εφαρμοστούν τα παρακάτω:

- Να αποζητήσουν τη συνεργασία των εργαζομένων της εταιρείας για να φέρουν εις πέρας της αρμοδιότητες τους,

- Να παραβρεθούν σε ένα συμβούλιο των μετόχων αν αποφασιστεί από τους διευθυντές.
- Σε ένα πενταμελές συμβούλιο ελεγκτών, η μειοψηφία των μετόχων έχει δικαίωμα να ορίσει δύο ελεγκτές.

Το επίσημο συμβούλιο ελεγκτών της Parmalat Finanziaria είχε τρία μέλη. Η νομική διάρθρωση της Εταιρείας έδινε στο 3% των μετόχων το δικαίωμα ψήφου και το δικαίωμα να ορίσουν ένα επίσημο ελεγκτή. Η δομή της Parmalat Finanziaria έκανε ακόμα πιο δύσκολη την επιλογή επίσημου ελεγκτή από τη μειοψηφία των εταιρειών.

Το συμβούλιο επίσημων ελεγκτών της Parmalat Finanziaria δεν ανέφερε ποτέ οτιδήποτε για τη κατάσταση που επικρατούσε στην εταιρεία, στην αναφορά της προς τους εταίρους, στο δικαστήριο ή στην Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς (CONSOB).

Το Δεκέμβριο του 2002, η εταιρεία Hermes Focus Asset Management Europe Ltd έστειλε αίτημα στο συμβούλιο των επίσημων ελεγκτών να διερευνήσει:

- ✓ Τη λογιστική των προνομιούχων μετόχων.
- ✓ Τη κοινοποίηση λεπτομερειών μερικών δικαιωμάτων πώλησης μετοχών σχετικές με τη Parmalat Administra Ltd.
- ✓ Τις συναλλαγές μεταξύ Parmalat Finanziaria και της H.I.T. SpA (μιας εταιρείας της οικογένειας Tanzi που λειτουργούσε στο τουριστικό κλάδο).
- ✓ Τη λογιστική μερικών άυλων στοιχείων του ενεργητικού της Parma Football Club.

Το συμβούλιο των επίσημων ελεγκτών απάντησε ότι δεν υπήρχε κάποια συναλλαγή, η οποία δεν καλυπτόταν από τις υπάρχουσες λογιστικές αρχές. Λόγω έλλειψης πληροφοριών, ανεξαρτησίας ή κινήτρων, το συμβούλιο των επίσημων ελεγκτών απέτυχε να εξασφαλίσει ποιοτικές εταιρικές οικονομικές καταστάσεις.

Παράλληλα όμως με τα εσωτερικά όργανα ελέγχου της εταιρείας, και οι εξωτερικοί ελεγκτές της Parmalat απέτυχαν στην εφαρμογή του ρόλου τους ως επιβλέποντες. Όχι μόνο απέτυχαν να εξασφαλίσουν ότι οι οικονομικές καταστάσεις έδειχναν την πραγματική οικονομική εικόνα και απόδοση της Parmalat, αλλά δεν αποκάλυψαν τη λογιστική απάτη, η οποία διαδραματιζόταν για περίπου δεκαπέντε χρόνια. Πριν να καταρρεύσει η Parmalat, την είχαν ελέγξει τρεις ελεγκτικές εταιρείες τις τελευταίες δύο δεκαετίες: η Hodgson Landan Brands (μια Ιταλική ελεγκτική εταιρεία), η Grant Thornton και η Deloitte & Touche. Λόγω υποχρεωτικής αλλαγής ελεγκτών (μεταρύθμιση Draghi 1998), η Parmalat Finanziaria ανέλαβε η Deloitte & Touche το

1999. Ο βασικός λόγος της εναλλαγής ελεγκτών ήταν η εξασφάλιση ανεξαρτησίας από τους πελάτες, ενισχύοντας το ρόλο του επιβλέπων ελεγκτή. Όμως στη περίπτωση της Parmalat δεν βοήθησε στην αποκάλυψη της απάτης. Η εναλλαγή όμως των ελεγκτών ποτέ δεν εφαρμόστηκε πλήρως. Πρώτον, ο Pensa και ο Bianchi, ο Πρόεδρος και ο Συνεργάτης της Grant Thornton στην Ιταλία που συνεργάζονταν από το 1990. Ήταν οι δύο ελεγκτές της Grant Thornton που ήταν υπεύθυνοι για τη Parmalat, δούλευαν στη Hodgson Landan Brands μέχρι το 1989, και ήταν εξωτερικοί ελεγκτές για τον όμιλο Parmalat από το 1980.

Επιπλέον, το 1999 η Parmalat βρήκε κάποιο κενό στο νόμο που θεσπίστηκε το 1998 που επέτρεπε έναν συγκεκριμένο ελεγκτή να παραμείνει αρμόδιος ελεγκτής έστω και μετά τα εννιά χρόνια. Άρα, αν και η Deloitte & Touche έγινε ο βασικός εξωτερικός ελεγκτής, δύο παραπάνω ελεγκτές της Grant Thornton συνέχισαν να έχουν τον εξωτερικό έλεγχο της Parmalat SpA και μερικών άλλων θυγατρικών εξωτερικού μετά το 1998. Πιο συγκεκριμένα, ήταν αρμόδιοι ελεγκτές της Bonlat Financy Corporation, με έδρα τα νησιά Cayman, η οποία είχε τον πλαστό λογαριασμό της Bank of America ως κύριο στοιχείο του ενεργητικού της. Η Deloitte & Touche ποτέ δεν πήρε πλήρη ευθύνη για τις ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις της Parmalat, αναφέροντας ότι η άποψη τους για το ενεργητικό του ομίλου και των ενοποιημένων εσόδων προέρχονταν από θυγατρικές οι οποίες ελέγχονταν από άλλους ελεγκτές(δηλαδή της Grant Thornton).

Η Deloitte & Touche SpA ποτέ δεν ανέφερε κάτι ανησυχητικό ούτε στις αναφορές της, ούτε απευθείας στη C.O.N.S.O.B. μέχρι τις 31 Οκτωμβρίου 2003 (δύο μήνες πριν καταρρεύσει η Parmalat). Η Deloitte & Touche έκδοσε μια αναφορά για τις ενδιάμεσες οικονομικές καταστάσεις, δηλαδή για τη περίοδο από 1/1/2000 μέχρι 30/06/2003. Εκεί είχαν σημειώσει ότι δεν είχαν τη δυνατότητα να επιβεβαιώσουν την αξία της επένδυσης της Parmalat στο Epircurun Fund. Η κίνηση αυτή ήταν αποτέλεσμα της πίεσης από το CONSOB στην ελεγκτική εταιρεία (Melis, 2005).

Συμπερασματικά, η λογιστική απάτη της Parmalat έγινε γνωστή στο κοινό μετά τη δήλωση της Bank of America ότι ο λογαριασμός αρκετών εκατομμυρίων Ευρώ που υποστήριζε η Parmalat ότι είχε στη τράπεζα, δεν υπήρχε. Ήταν λογικό το επιχείρημα ότι οι εξωτερικοί ελεγκτές μπορούσαν να είχαν ανακαλύψει την απάτη αν είχαν ενεργήσει σύμφωνα με τις βασικές αρχές ελεγκτικής και επαγγελματισμού κατά τη διεξαγωγή του ελέγχου. Στη πράξη, οι τραπεζικές καταθέσεις δεν είναι πολύπλοκο στοιχείο να ελεγχθεί. Πρέπει να ελεγχθούν τα στοιχεία της τράπεζας και να επιβεβαιωθεί ότι τα στοιχεία τραπεζικών καταστάσεων που έχει λάβει ο πελάτης είναι ίδια με αυτά που έχουν

καταχωρηθεί στο λογιστικό σύστημα της εταιρείας και ότι δεν έχουν μεταβληθεί. Αυτό δε συνέβει στη Parmalat: Η Grant Thornton στηρίχθηκαν στο εσωτερικό ηλεκτρονικό σύστημα αλληλογραφίας της Parmalat, αντί να έρθουν σε απευθείας επαφή με την Bank of America. Ο ρόλος των ελεγκτών της Grant Thornton θυμίζει πολύ τη περίπτωση της Enron όπου αποδείχτηκε ότι οι εξωτερικοί ελεγκτές δεν ήταν ανεξάρτητοι από τον πελάτη τους. Ο πρώην οικονομικός διευθυντής της Parmalat (Tonna) υποστήριξε στο δικαστήριο ότι η ιδέα να δημιουργηθεί η Bonlat Financy Corporation προτάθηκε από τους ελεγκτές της Grant Thornton για να μην αποκαλυφθεί η οικονομική κρίση στη Parmalat στο καινούργιο ελεγκτή της Deloitte & Touche.

Επιπρόσθετα υπήρχε έλλειψη ανεξάρτητου ελέγχου στη Parmalat. Τα συμβούλια δεν ήταν πραγματικά ανεξάρτητα. Η επιτροπή ελέγχου και αποζημιώσεων δεν μπορούσε να ασκήσει έλεγχο στις δραστηριότητες των στελεχών και της διοίκησης της εταιρείας. Υπήρχαν λίγοι ανεξάρτητοι έλεγχοι σε περιοχές κλειδιά, όπως ανεξάρτητος έλεγχος των λογαριασμών και των οικονομικών αναφορών και περιορισμένος διαμερισμός καθηκόντων, εξουσίας και υποχρεώσεων μεταξύ των στελεχών και του Συμβουλίου .

Ανάλυση Περίπτωσης Phar-Mor Inc



Η Phar-Mor Inc ιδρύθηκε το 1982 ως μια εκπτωτική αλυσίδα φαρμακείων που αποτελούσε θυγατρική μιας αλυσίδας παντοπωλείων, της Giant Eagle η οποία κατείχε και μια εταιρεία διανομής την Tamco Distributions Co. Οι μεγάλες εκπτώσεις που είχε ως πολιτική η εταιρεία βασίζονταν στην «αγοραστική δύναμη» ή στην αγορά της μεγαλύτερης ποσότητας προϊόντων στην καλύτερη τιμή και στη συνέχεια πουλούσε αυτήν την ποσότητα με έκπτωση από 25-40% στις αρχικές τιμές.

Ως πρόεδρος της Phar-Mor τοποθετήθηκε ο τότε πρόεδρος της Tamco Michael Mopus. Η εταιρεία γνώρισε μεγάλη ανάπτυξη και το 1987 είχε 70 καταστήματα τα οποία το 1990 έφτασαν τα 200 και το 1992 αριθμούσε 310 σημεία πώλησης με 25000 υπαλλήλους σε 34 πολιτείες (fundinguniverse.com).

Τα πρώτα σημάδια οικονομικής δυσχέρειας εμφανίστηκαν το 1988 όταν διαπιστώθηκε πως υπήρχαν χαμηλότερα από τα αναμενόμενα περιθώρια κέρδους και αποκαλύφτηκε ότι η Phar-Mor χρεωνόταν στην απογραφή προϊόντα που δεν είχε λάβει από τη θυγατρική της εταιρεία Tamco. Επειδή η Phar-Mor δεν διατηρούσε αρχεία εισόδου των εμπορευμάτων που λάμβανε από την Tamco τα προϊόντα αυτά δεν ήταν εύκολο να διασταυρωθούν (Cottrell & Glover, 1997).

Την ίδια περίοδο τα αντίστοιχα στοιχεία καταγραφής της Tamco ήταν ιδιαίτερα αδύναμα. Μια τυπική διερεύνηση του ελλείματος της Phar-Mor έδειξε ότι η διαφορά μεταξύ των απογεγραμμένων προϊόντων και των πραγματικών ανέρχονταν στα 4 εκατομμύρια δολάρια. Παρόλα αυτά οι δύο θυγατρικές εταιρείες της Giant Eagle έδωσαν 7 εκατομμύρια στην Phar-Mor δίνοντας της με αυτόν τον τρόπο κέρδος 2 εκατομμύρια δολάρια εκείνη τη χρονιά. Ο συγκεκριμένος διακανονισμός είχε ως αποτέλεσμα να δημιουργηθεί ταυτόχρονα μικτό περιθώριο ως το προηγούμενο έτος (Cottrell & Glover, 1997).

Η δημιουργία του World Basketball League (WBL) το 1987 αποτέλεσε μια επιπλέον πηγή προβλημάτων για τη Phar-Mor. Ο Monus ήταν ιδιοκτήτης τουλάχιστον του 60% των 10 ομάδων που αποτελούσαν την WBL και ήταν υπεύθυνος για τα έξοδα και τις απώλειες αυτού του ποσοστού. Σύμφωνα με τις δημοσιογραφικές έρευνες της εποχής κάθε ένα από τα παιχνίδια της ομοσπονδίας στοίχιζε 13000\$.

Γενικά εκτιμάται ότι ο Monus χρέωσε τη Phar-Mor γύρω στα \$15 εκατομμύρια για τη στήριξη της WBL (fundinguniverse.com). Από το 1989 οι απώλειες της Phar-Mor έγιναν μεγαλύτερες αφού εκτός από τα ποσά που ο Monus διοχέτευσε για τη στήριξη της WBL χρησιμοποίησε πάνω από \$200.000 για βελτιώσεις στο σπίτι του και για γεύματα σε ένα γνωστό κλαμπ της χώρας με αποτέλεσμα να μειώνονται τα περιθώρια του πλεονεκτήματος.

Όταν ο οικονομικός διευθυντής ανέφερε το έλλειμμα στον Monus αυτός κάλυψε τις απώλειες καταγράφοντας κέρδος (Gilmore, Judge & Solman, 1994). Οι απώλειες καλύφθηκαν με τη «μέθοδο του κάδου» στην οποία καταγράφηκαν δραστηριότητες κάλυψης οι οποίες περάστηκαν στα στοιχεία απογραφής των υπαρχόντων καταστημάτων. Η μέθοδος αυτή ήταν εύκολο να πραγματοποιηθεί δεδομένου ότι ήταν γνωστό ότι οι ελεγκτές δεν έλεγχαν τους λογαριασμούς με μηδενικό υπόλοιπο με αποτέλεσμα οι λογαριασμοί που λειτούργησαν ως «κάδοι» να μην ελέγχονται (Cottrell & Glover, 1997).

Επιπλέον γνώριζαν, αυτοί που ήταν αναμεμιγμένοι στην απάτη, πως οι ελεγκτές δεν θα παρατηρούσαν την απογραφή σε όλα τα καταστήματα αλλά χρησιμοποιούσαν μόνο τέσσερα καταστήματα για έλεγχο τις περισσότερες φορές πριν τις 30 Ιουνίου με αποτέλεσμα να επεκτείνουν την αξία των αποθεμάτων μετά από τη διενέργεια του ελέγχου. Επιπλέον, η Phar-Mor ήταν ενήμερη για τα καταστήματα που θα ελεγχθούν γεγονός που της επέτρεπε να διασφαλίζει ότι θα παρουσιάζεται ένας «καλός αντιπροσωπευτικός λογαριασμός» σε αυτά και επιπλέον, της επέτρεπε να παρουσιάζει καταγραφές αποθεμάτων των μη ελεγχόμενων καταστημάτων ως αποθέματα «φαντάσματα» στα ελεγχόμενα. Για παράδειγμα μοίραζε την απώλεια \$12000 εκατομμυρίων σε 125 καταστήματα αυξάνοντας με αυτόν τον τρόπο την απογραφή σε κάθε κατάστημα κατά \$96000 την οποία δικαιολογούσε στους ελεγκτές με την αυξημένη ζήτηση που παρατηρούνταν στη γιορτή της 4ης Ιουλίου. Με την ίδια δικαιολογία καλύπτονταν η μείωση των αποθεμάτων της απογραφής μετά την 30η Ιουνίου (Cottrell & Glover, 1997).

Η δημιουργία ψεύτικων κερδών για πάνω από μια δεκαετία δεν ήταν εύκολη υπόθεση. Ο οικονομικός διευθυντής της Phar-Mor θεωρούσε πως η εταιρεία έχανε πολλά χρήματα γιατί μεταπλούσε τα προϊόντα σε πολύ χαμηλότερες τιμές από το κόστος αγοράς αλλά ο Monus διαφωνούσε λέγοντας πως η αγοραστική δύναμη της Phar Mor θα μεγάλωνε ώστε να μπορεί να πουλάει σε αυτές τις τιμές χωρίς πρόβλημα. Με δεδομένο ότι ο Monus έπεισε τον οικονομικό διευθυντή αυτός και οι εμπλεκόμενοι στην απάτη για τα επόμενα χρόνια κρατούσαν διπλά βιβλία ενισχύοντας τη «μέθοδο του κάδου» που προαναφέρθηκε (Wells, 2001).

Η ανακάλυψη της απάτης ξεκίνησε όταν ένας ταξιδιωτικός πράκτορας πληρώθηκε για ένα ταξίδι της WBL το ποσό των \$80000 με μια επιταγή της Phar-Mor. Αυτό του προξένησε περιέργεια και ρώτησε σχετικά ένα φίλο του εξωτερικό μέτοχο της Phar-Mor, ο οποίος όταν ενημερώθηκε κίνησε τις διαδικασίες για τον πραγματικό έλεγχο της Phar-Mor αποκαλύπτοντας ένα σκάνδαλο που στοίχισε τουλάχιστον μισό εκατομμύριο δολάρια (Wells, 2001).

Η κάλυψη των παράνομων δραστηριοτήτων της Phar- Mor απαιτούσε πολύ καλή συνεργασία ανάμεσα στα ανώτερα στελέχη της εταιρείας. Είναι χαρακτηριστικό πως η ομάδα που συμμετείχε στην απάτη αποτελούταν από τον πρόεδρο της εταιρείας (Monus), τον οικονομικό διευθυντή (Patrick Finn) που ήταν πρώτα ελεγκτής στην εταιρεία Coopers & Lybrand που ήταν η εταιρεία που έλεγχε τη Phar-Mor, ο αντιπρόεδρος των οικονομικών (Jeffrey Walley) που επίσης ήταν ελεγκτής στην Cooper & Lybrand, ο ελεγκτής (Stanley Chernelstein) που και αυτός ήταν πρώην ελεγκτής στην Cooper & Lybrand και ο διευθυντής λογιστηρίου (Cottrell & Glover, 1997).

Η πραγματικότητα είναι πως προκειμένου να μπορέσουν να κάνουν μια τέτοιου είδους απάτη που περιλάμβανε πλασματικές απογραφές, υπεξαίρεση κεφαλαίων, κάλυψη των εξόδων της WBL έπρεπε να υπάρχει πλήρης κατανόηση των ελεγκτικών διαδικασιών καθώς και των τρόπων για να παρακαμφτούν. Αυτό ήταν απολύτως εφικτό έχοντας ως δεδομένο ότι τρεις από τους τέσσερεις εμπλεκόμενους ήταν πρώην ελεγκτές (Cottrell & Glover, 1997).

Σύμφωνα με το Sarbanes Oxley Act (SOX) που τέθηκε σε λειτουργία το 2002 στο άρθρο περί περιστροφής των ελεγκτών μια δημόσια λογιστική εταιρεία δεν μπορεί να παρέχει υπηρεσίες ελέγχου αν ο επικεφαλής ελεγκτής ή αναθεωρητής έχει προσφέρει υπηρεσίες στην ίδια εταιρεία την τελευταία πενταετία. Σύμφωνα με αυτό η εταιρεία

Coopers and Lybrand θα έπρεπε να αντικατασταθεί στην περίπτωση της Phar-Mor δεδομένου ότι ασκούσε έλεγχο από το 1991.

Τα οικονομικά στελέχη της εταιρείας απέκρυψαν σημαντικές απώλειες ενώ οι οικονομικοί πόροι της εταιρείας χρησιμοποιούνταν για τα προσωπικά έξοδα του προέδρου και επιπλέον για τα έξοδα ενός άσχετου με την εταιρεία οργανισμού. Το γεγονός ότι τρεις από τους εμπλεκόμενους ήταν πρώην ελεγκτές βοήθησε στο να καλυφτούν τα ίχνη της απάτης. Αν ο SOX ήταν ενεργοποιημένος από τη δεκαετία του 1980 θα είχε αποτραπεί η πρόσληψη στην εταιρεία οι Cherelstein, Walley και Finn αφού θα ήταν εμφανές πως θα χρησιμοποιούσαν τη γνώση τους σχετικά με τις διαδικασίες ελέγχου της Cooper. Με δεδομένο ότι τα ανώτερα στελέχη της Phar-Mor ήταν υπεύθυνα για τη διαίωσιση της απάτης θα περίμενε κανείς να νιώθουν ένοχοι που είχαν προσπεράσει και αλλοιώσει τους εσωτερικούς ελέγχους της εταιρείας. Δεδομένου ότι η απάτη βασίστηκε στη γνώση των διαδικασιών ελέγχου μια ασφαλής υπόθεση είναι πως κάθε διευθυντικός έλεγχος που πραγματοποιούταν παράβλεπε τα στοιχεία εκείνα που θα μπορούσαν να αποκαλύψουν την απάτη.

Παρόλα αυτά το περιστρεφόμενο σύστημα ελέγχου δεν είναι σίγουρο ότι θα μπορούσε να λύσει το πρόβλημα. Οι ελεγκτές κατά τη διάρκεια του ελέγχου θα πρέπει να βρίσκονται σε στενή συνεργασία με τη διεύθυνση της εταιρείας και η συνεργασία αυτή είναι ανεξάρτητη από τη σχέση του ελεγκτή. Κατά συνέπεια είναι σημαντικό ο ελεγχόμενος να νιώθει άνετα με τον ελεγκτή και να έχει την ευκαιρία να μοιράζεται πληροφορίες μαζί του και να συζητά τα προβλήματα όταν αυτά υπάρχουν. Οι ελεγκτές από την άλλη, θα πρέπει να διατηρεί πάντα έναν επαγγελματικό σκεπτικισμό. Το κρίσιμο σημείο για τον ελεγκτή είναι η εξέταση των εγγράφων και καθορίζει τη σχέση του με τους πελάτες. Ο ελεγκτής θα πρέπει να είναι σε θέση να αντιληφθεί αν ο πελάτης δεν του παρέχει όλες τις απαραίτητες πληροφορίες και αυτό τις περισσότερες φορές διασφαλίζεται από τη γνώση του πελάτη (Arel, Brody & Pany, 2005).

Από την όλη ιστορία της Phar-Mor αποδεικνύεται πως ο ελεγκτής ήταν ιδιαίτερα απρόσεκτος αφού δεν έλαβε τα κατάλληλα μέτρα για να διασφαλίσει ότι τα δεδομένα που λάμβανε ήταν ακριβή και με αυτόν τον τρόπο επέτρεψε την κάλυψη της απάτης. Οι αξιόπιστες οικονομικές αναφορές βασίζονται σε μεγάλο βαθμό στους εσωτερικούς ελέγχους οι οποίοι με τη σειρά τους βασίζονται στην αξιοπιστία του συστήματος διεύθυνσης και στην ισχυρή εταιρική διακυβέρνηση (Lin & Wu, 2006).

Στην περίπτωση της Phar-Mor το σύστημα διεύθυνσης δεν ήταν αξιόπιστο και επιπλέον, δεν είχε ισχυρό σύστημα εταιρικής διακυβέρνησης. Σύμφωνα με το άρθρο 3 του SOX τα κύρια στελέχη οφείλουν σε ετήσια ή εξαμηνιαία βάση να πιστοποιούν μέσω μιας εταιρείας ότι: η έκθεση αξιολόγησης έχει την υπογραφή του αρμόδιου υπαλλήλου, βάσει της γνώσης του διευθυντή η έκθεση δεν περιλαμβάνει αναξιόπιστα στοιχεία ή δεν παραλείπει δεδομένα τα οποία υποδηλώνουν παραποίηση στοιχείων (William, 2011).

Στην ίδια έκθεση με βάση και πάλι τη γνώση του διευθυντή οι οικονομικές καταστάσεις και οποιεσδήποτε άλλες οικονομικές πληροφορίες περιλαμβάνονται σε αυτήν παρουσιάζουν την πραγματική οικονομική κατάσταση που υπάρχει στην περίοδο που αφορά η έκθεση. Επιπλέον, σύμφωνα με το ίδιο άρθρο οι υπάλληλοι που υπογράφουν είναι υπεύθυνοι για την πραγματοποίηση εσωτερικών ελέγχων και επιπλέον για τη γνωστοποίηση στους ελεγκτές όλων των σημαντικών αποκλίσεων στο σχεδιασμό ή στη λειτουργία των εσωτερικών ελέγχων και οποιαδήποτε απάτη και να υποδεικνύουν οποιοδήποτε από τη διεύθυνση ή το προσωπικό μπορεί να εμπλέκεται σε αυτήν (William, 2011).

Στην περίπτωση της Phar-Mor σύμφωνα με αυτό το άρθρο του νόμου θα έπρεπε τόσο ο Monus όσο και ο διευθυντής λογιστηρίου ο Finn να δηλώσουν ότι οι οικονομικές καταστάσεις της εταιρείας δεν περιέχουν καμία αναληθή δήλωση των γεγονότων και ότι οι οικονομικές καταστάσεις περιείχαν αληθή στοιχεία σχετικά με τα αποτελέσματα της εταιρείας. Αυτό βέβαια δεν έγινε ποτέ λαμβάνοντας υπόψη ότι και οι δύο εμπλέκοταν στην απάτη.

Σύμφωνα με το SOX στο άρθρο 4 ορίζεται ότι η διεύθυνση οφείλει να περιλαμβάνει σε ετήσιες εκθέσεις μια έκθεση εσωτερικού ελέγχου στην οποία θα πρέπει:

- ✓ Να δηλώνεται η ευθύνη της διεύθυνσης για τη δημιουργία και την εκτέλεση των κατάλληλων εσωτερικών ελέγχων και των διαδικασιών σχετικά με τον έλεγχο των οικονομικών εκθέσεων

- ✓ Να περιέχεται μια αποτίμηση για τα τελευταία χρόνια της αναφοράς σχετικά με την αποτελεσματικότητα της δομής και των διαδικασιών των εσωτερικών ελέγχων για τις οικονομικές αναφορές.

Δεδομένου ότι η διεύθυνση που ήταν υπεύθυνη για τη δημιουργία και την αξιολόγηση των κατάλληλων δομών και διαδικασιών ελέγχου ήταν η ίδια που διαίωνιζε την απάτη τέτοιες εκτιμήσεις γίνονταν με τέτοιο τρόπο ώστε να καλύπτεται η απάτη.

Συμπερασματικά, το βασικό στοιχείο που έκανε επιτυχημένη την απάτη ήταν ότι οι υπεύθυνοι ήταν γνώστες της διαδικασίας ελέγχου. Αν όμως η εταιρεία που διενεργούσε τον εξωτερικό έλεγχο άλλαζε θα έπρεπε να γνωρίσουν νέες διαδικασίες και ίσως η νέα εταιρεία δεν θα αγνοούσε τους ελέγχους στους μηδενικούς λογαριασμούς.

Η χρεωκοπία της PharMor αποτελεί ένα χαρακτηριστικό παράδειγμα κακής εταιρικής διακυβέρνησης. Τα ανώτερα διευθυντικά στελέχη τα άτομα που ήταν υπεύθυνα για την προσωπική και ακατάλληλη χρήση των εταιρικών περιουσιακών στοιχείων, τα άτομα που αρνήθηκαν να αναγνωρίσουν τις ζημιές λειτουργίας, οι υπεύθυνοι για τη διενέργεια των εσωτερικών ελέγχων και αυτοί οι οποίοι ήταν υπεύθυνοι για τη χρηματοοικονομική πληροφόρηση των επενδυτών και των ελεγκτών που ήταν υπεύθυνοι για την απάτη. Η συγκεκριμένη υπόθεση αποτελεί χαρακτηριστικό παράδειγμα πως οι νόμοι πολλές φορές ενώ σχεδιάζονται για την προστασία του κοινού πολλές φορές δεν λειτουργούν σε αυτήν την κατεύθυνση.

Στις 17 Αυγούστου του 1992 η Phar-Mor κατέθεσε αίτηση για να υπαχτεί στο κεφαλαίου 11 του πτωχευτικού κώδικα. Παρά το γεγονός πως πολλοί περίμεναν η Phar-Mor να πτωχεύσει αυτό δεν συνέβη. Υπό τη διεύθυνση του Alvarez που τοποθετήθηκε ως μεταβατικός οικονομικός διευθυντής μετά την αποκάλυψη της απάτης έκλεισαν 55 καταστήματα και με τη βοήθεια του κεφαλαίου 11 που απάλαξε τη Phar-Mor από τις υποχρεώσεις στους πιστωτές κατάφερε να συσσωρεύσει κεφάλαιο \$233 εκατομμυρίων για τους νέους υπαλλήλους της (Business Week Archives, 1993).

Στις 4 Φεβρουαρίου του 1993 ο Alvarez ανέλαβε καθήκοντα οικονομικού συμβούλου στη Phar-Mor μαζί με τον Swartz που ανέλαβε καθήκοντα προέδρου στην εταιρεία. Ο τελευταίος είχε πρόσφατα βοηθήσει στην ανάκαμψη μιας αλυσίδας τροφίμων στο Phoenix. Κάτω από τη διοίκηση αυτών των δύο η Phar-Mor απέκτησε τις προϋποθέσεις να ανταγωνιστεί ξανά τους παραδοσιακούς της αντιπάλους. Βασισόμενη σε εξειδικευμένους αγοραστές ξαναμπήκε στην αγορά προμηθευόμενη σε τιμές χονδρικής από τους προμηθευτές και άρχισε να πουλάει επώνυμα προϊόντα σε εξαιρετικά χαμηλές τιμές. Αυτό είχε σαν αποτέλεσμα οι αγοραστές να συρρέουν στα καταστήματα της Phar-Mor αναζητώντας οικονομικότερες τιμές δημιουργώντας με αυτόν τον τρόπο μια επιχείρηση ανακούφισης.

Παρά το γεγονός πως ο Alvarez είχε κερδίσει την υποστήριξη των δανειστών και ανέβασε τις πωλήσεις η Phar-Mor έπρεπε να αντιστρέψει τις πολύ χαμηλές πωλήσεις

των προηγούμενων ετών οι οποίες παρέμεναν χαμηλές κυρίως επειδή είχε σταματήσει την εμπορία επίπλων γραφείου και ηλεκτρονικών ειδών. Στο μεταξύ, μειώθηκε το λειτουργικό κλείσιμο της εταιρείας με το κλείσιμο επιπλέον καταστημάτων και με τη διατήρηση μόνο αυτών που ήταν επικερδή.

Με τον Schwartz στην προεδρία η Phar-Mog αντιμετώπισε το ερώτημα το ποια καταστήματα θα κρατήσει, τι μέγεθος θα έχουν και τι εμπόρευμα θα διαθέτουν. Οι εξωτερικές παρεμβάσεις που οδήγησαν σε διατήρηση μεγάλων καταστημάτων άφησαν τη Phar-Mog με μεγαλύτερα λειτουργικά κόστη λόγω μισθωμάτων τα οποία ίσως δεν μπορούσαν να υποστηριχτούν από την πολιτική των πολύ οικονομικών τιμών. Για αυτό θεωρήθηκε πως το κλείσιμο καταστημάτων και η επαναπραγμάτευση με τους ιδιοκτήτες των μισθωμάτων μπορεί να αποτελούσε τη λύση.

Με δεδομένο ότι η αγοραστική δύναμη της Phar-Mog ως αλυσίδας βρίσκεται στις χαμηλότερες τιμές η εταιρεία όφειλε να βρει τις πιο επικερδής συμφωνίες σχετικά με την αύξηση των κερδών της. Το γεγονός παραμένει πως παρά τη χρεωκοπία η Phar-Mog κατάφερε να ξαναποκτήσει την εμπιστοσύνη της αγοράς και να κλείσει συμφωνίες με στρατηγικούς πελάτες που τη βοήθησαν να αναδιοργανωθεί.

Ανάλυση Περίπτωσης της COMPTRONIX CORPORATION



Η Comptronix Corporation είναι μια εταιρεία που παρέχει υπηρεσίες κατασκευής με σύμβαση σε κατασκευαστές της ηλεκτρονικής βιομηχανίας. Η Comptronix είχε την έδρα της στο Gunstersville μια πόλη 7000 κατοίκων περίπου 35 χιλιόμετρα νοτιοανατολικά από το Huntsville στην Alabama.

Η εταιρεία πρόσφερε επί συμβάσει κατασκευαστικές υπηρεσίες σε κατασκευαστές εξοπλισμού στην ηλεκτρονική βιομηχανία. Αρχικά τα προϊόντα τους ήταν κυκλώματα για προσωπικούς υπολογιστές και ιατρικό εξοπλισμό. Η Comptronix είχε μια τοπική βάση πελατών από το γειτονικό Huntsville στο οποίο είχε ισχυρή παρουσία στην ηλεκτρονική βιομηχανία. Εκτός από τη δραστηριότητά της η Comptronix είχε επίσης κατασκευαστικές δραστηριότητες στο San Jose, στην Καλιφόρνια και στο Κολοράντο. Συνολικά απασχολούσε 1800 υπαλλήλους στις τρεις αυτές περιοχές και ήταν μια από τις μεγαλύτερες επιχειρήσεις στο Guntersville (Buckless et al., 2005).

Η εταιρεία σχηματίστηκε στις αρχές της δεκαετίας του 1980 από μεμονωμένα άτομα που συναντήθηκαν στην ηλεκτρονική βιομηχανία του Huntsville. Τα ιδρυτικά μέλη της εταιρείας ανέλαβαν και τις διευθυντικές θέσεις στην εταιρεία. Ο William J. Hebbins έγινε ο διευθυντής της εταιρείας και διευθύνων σύμβουλος, ο Allen L. Shifflet ανέλαβε χρέη προέδρου και διευθύνων σύμβουλος λειτουργίας και ο J. Paul Medlin ανέλαβε ελεγκτής και ταμίας. Πριν τη δημιουργία της Comptronix και οι τρεις δούλευαν στην SCI Systems μια ανερχόμενη ηλεκτρονική αγορά.

Ο Hebbins προσλήφθηκε στην SCI στα μέσα της δεκαετίας του 1970 ως βοηθός του οικονομικού διευθυντή και όσο δούλευε εκεί συνάντησε τον Shifflet ο οποίος ήταν ο διευθυντής λειτουργίας. Αργότερα όταν ο Hibbins έγινε οικονομικός διευθυντής προσέλαβε τον Meddlin ως βοηθό του. Οι τρεις τους μαζί με μερικούς άλλους εργαζόμενους της SCI Systems ίδρυσαν το 1984 την Comptronix Corporation.

Η τοπική κοινωνία στο Gunterssville υποδέχθηκε θερμά την ίδρυση μιας νέας εταιρείας στην περιοχή της για αυτό πρόσφερε έναν εργοστάσιο κλωστοϋφαντουργίας για τις εγκαταστάσεις της ενώ η τοπική τράπεζα προσέφερε μια ικανοποιητική πίστωση στην Comptronix. Σε αντάλλαγμα η εταιρεία τοποθέτησε στο διοικητικό της συμβούλιο τον τοπικό διευθυντή της τράπεζας. Οι επιχειρηματίες της περιοχής καλωσόρισαν επίσης την νέα εταιρεία αφού την αντιμετώπισαν ως μια ευκαιρία για νέες θέσεις εργασίας και για μια ώθηση στην τοπική οικονομία.

Τα πρώτα χρόνια ήταν δύσκολα με την Comptronix να παρουσιάζει ελλείματα έως το 1986. Ο τοπικός ενθουσιασμός ήταν αρκετός για να προσελκύσει επενδυτές επιχειρηματίες που επένδυσαν στην εταιρεία. Ανάμεσα σε αυτούς συμπεριλαμβάνονταν και η Massey Burch Investment Group μια εταιρεία επιχειρηματικού κεφαλαίου από το Nashville του Τένεσση που βρίσκονταν 100 μίλια βορειότερα (Buckless et al., 2005).

Η έγχυση του κεφαλαίου επέτρεψε στην Comptronix να αυξήσει τις πωλήσεις και τα κέρδη της κατά τη διετία 1987-1988. Με βάση την ισχυρή της απόδοση τα διευθύνοντα στελέχη της εταιρείας οδηγήθηκαν σε αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου το 1989 αρχικά πουλώντας τις μετοχές με κόστος \$5 ανά μετοχή στις εξωχρηματιστηριακές αγορές (Buckless et al., 2005).

Η απάτη στην Comptronix ξεκίνησε αφού η εταιρεία αύξησε το μετοχικό κεφάλαιό της το 1989 και ξεκίνησε από τα ανώτερα στελέχη της. Ο Hebbings ως διευθυντής και διευθύνων σύμβουλος, ο Shifflett ως πρόεδρος και διευθύνων σύμβουλος λειτουργίας και ο Medlin ως ταμίας και ελεγκτής εκμεταλλεύτηκαν τη θέση τους για να παραποιήσουν τις εκδιδόμενες οικονομικές καταστάσεις από το 1989 μέχρι και το Νοέμβριο του 1992.

Η δραστηριότητά τους ξεκίνησε με παραποίηση των τριμηνιαίων καταστάσεων που κατατίθονταν στην Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς το 1989. Η παραποίηση των καταστάσεων γινόταν με μεταφορά ποσών που προέρχονταν από την πώληση αγαθών σε λογαριασμούς που αφορούσαν στα απογεγραμμένα προϊόντα. Με αυτόν τον τρόπο υπερεκτιμούσαν τα προϊόντα της απογραφής υποτιμώντας το τριμηνιαίο κόστος των αγαθών που πωλούνται και παράλληλα υπερεκτιμούσαν το μικτό περιθώριο κέρδους και του καθαρού εισοδήματος για την περίοδο που αφορούσαν οι καταστάσεις.

Τα τρία στελέχη κρατούσαν μηνιαίες καταχωρήσεις με τις μεγαλύτερες προσαρμογές να διαμορφώνονται στο τέλος του κάθε τριμήνου. Η βασική αιτία για το στήσιμο της συγκεκριμένης απάτης θεωρείται πως ήταν η απώλεια ενός ισχυρού πελάτη που πήγε στην προηγούμενη εταιρεία των τριών υπευθύνων στην SCI Systems.

Τα στελέχη παραποιούσαν τα τριμηνιαία στοιχεία κυρίως επειδή δεν τους γινόταν σχεδόν ποτέ έλεγχος. Όμως στο τέλος του 1989 μπροστά σε επικείμενο έλεγχο που επρόκειτο να συμβεί τα στελέχη άρχισαν να ανησυχούν πως θα αποκαλυφθεί η απάτη τους. Για να κρύψουν τους χειρισμούς που είχαν κάνει από τους ελεγκτές επινόησαν ένα σχέδιο για να καλύψουν την παράνομη μεταφορά κόστους.

Αποφάσισαν να μετακινήσουν τα μεταφερόμενα κόστη από το λογαριασμό αποθεμάτων ακριβώς πριν το τέλος του χρόνου γιατί πίστευαν πως οι ελεγκτές θα εξετάσουν εξονυχιστικά το συγκεκριμένο λογαριασμό για το Δεκέμβριο του 1989 ως μέρος του εξεταζόμενου έτους. Για αυτό και μετέφεραν τα κόστη πίσω στα κόστη των αγαθών που πωλήθηκαν και για κάθε μεταφορά προς τα πίσω στα κόστη των πωλήσεων η ομάδα της απάτης κρατούσαν ένα εικονικό στοιχείο πώλησης και μια εικονική κίνηση του λογαριασμού απογραφής. Αυτό με τη σειρά του είχε ως αποτέλεσμα την υπερεκτίμηση των εσόδων και της ζήτησης.

Το αποτέλεσμα αυτών των ενεργειών ήταν πως στις ενδιάμεσες οικονομικές καταστάσεις ήταν υπερεκτιμημένο το κόστος των αγαθών που πωλούνταν όπως επίσης και το κόστος των απογεγραμμένων προϊόντων καθώς επίσης υπερτιμημένες ήταν και οι ετήσιες οικονομικές καταστάσεις της εταιρείας. Αφού η συγκεκριμένη πρακτική τους ήταν επιτυχής για τις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις άρχισαν να την εφαρμόζουν και στις τριμηνιαίες εκθέσεις.

Για να πειστούν οι ελεγκτές για την πιστότητα των εικονικών παραγγελιών και πωλήσεων τα τρία στελέχη παρουσίασαν πληρωμές σε μετρητά από ψευδείς λογαριασμούς πελατών που σχετίζονταν με την Comptronix. Για να το πετύχουν αυτό δημιούργησαν ένα άλλο σχήμα απάτης.

Αρχικά κατέγραψαν τις εικονικές πωλήσεις των συσκευών σε έναν λογαριασμό δημιουργώντας υπερεκτίμηση στον εξοπλισμό και στους λογαριασμούς πληρωμών. Στη συνέχεια ο Hebding ο διευθυντής και οικονομικός σύμβουλος μαζί με τον Medlin τον ταμία έκοβαν επιταγές στους εικονικούς λογαριασμούς για τις εικονικές πωλήσεις τις

οποίες δεν τις ταχυδρομούσαν αλλά τις κατέθεταν στον λογαριασμού ελέγχου εκταμίευσης της Comptronix ως εικονικές χρεώσεις για τις εικονικές πωλήσεις που αναφέρονταν σε εικονικές ζητήσεις. Αυτό το λογιστικό σχήμα επέτρεψε στην εταιρεία να ελαχιστοποιήσει τις εικονικές υποχρεώσεις και παραγγελίες ενώ ακόμα διατηρούνταν οι εικονικές πωλήσεις και ο εικονικός εξοπλισμός στις καταστάσεις εσόδων και στην αναφορά ισοζυγίου αντίστοιχα (Buckless et al., 2005).

Αυτό το σχήμα συνεχίστηκε για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο των τεσσάρων χρόνων από τις αρχές του 1989 έως το τέλος του 1992 όταν τα τρία στελέχη ομολόγησαν τους χειρισμούς τους. Η έρευνα που έγινε από την επιτροπή κεφαλαιαγοράς αποκάλυψε ότι οι αναφορές που είχαν κατατεθεί για την τριετία 1989-1991 είχε παραποιημένα στοιχεία όπως φαίνεται στον Πίνακα που ακολουθεί.

	1989	1990	1991
Sales (in 000's)			
Reported Sales	\$42,420	\$70,229	\$102,026
Restated Sales	37,275	63,444	88,754
Overstatement of Sales	5,145	6,785	13,272
Percentage Overstatement	13.8%	10.7%	14.9%
Net Income (in 000's)			
Reported Net Income	\$ 1,470	\$ 3,028	\$ 5,071
Restated Net Income	(3,524)	(3,647)	(3,225)
Overstatement of Net Income	4,994	6,675	8,296
Earnings Per Share (EPS)			
Reported EPS	\$.19	\$.35	\$.51
Restated EPS (loss)	(.47)	(.43)	(.34)
Overstatement of EPS	.66	.78	.85
Property, Plant, & Equipment (in 000's)			
Reported PP&E	\$18,804	\$26,627	\$ 38,720
Restated Sales	13,856	15,846	20,303
Overstatement of PP&E	4,948	10,781	18,417
Percentage Overstatement	35.7%	68.0%	90.7%
Stockholders' Equity (in 000's)			
Reported Stockholders' Equity	\$19,145	\$22,237	\$ 39,676
Restated Stockholders' Equity	14,151	10,568	18,778
Overstatement of Stockholders' Equity	4,994	11,669	20,898
Percentage Overstatement	35.3%	110.4%	111.3%

Πηγή: (Buckless et al., 2005)

Τα τρία στελέχη μπόρεσαν να διαπράξουν την απάτη παρακάμπτοντας το υπάρχον λογιστικό σύστημα. Απέφυγαν να καταγράφουν τις πωλήσεις και τις προμήθειες όπως απαιτείται με βάση τις διαδικασίες εσωτερικού ελέγχου ενώ η καταγραφή των εικονικών εισόδων γινόταν χειρόγραφα. Η εμπλοκή άλλων υπαλλήλων ήταν ανύπαρκτη ώστε να διασφαλίσουν ότι η απάτη δεν θα αποκαλυφτεί.

Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της επιτροπής κεφαλαιαγοράς οι υπάλληλοι της Comtronix ακολουθούσαν μια γραφειοκρατική διαδικασία στην οποία καταγράφονταν οι αγορές εξοπλισμού οι εντολές αγοράς και οι αναφορές παραλαβής. Όμως καμία από αυτές τις διαδικασίες δεν ακολουθούταν για τις εικονικές αγορές.

Για να εγκριθεί μια εκταμίευση έπρεπε να υπάρχει η σχετική εντολή αγοράς, η ανάλογη έκθεση και το τιμολόγιο πώλησης. Δυστυχώς ο Shifflett ή ο Merdlin ενέκριναν πληρωμές βασιζόμενοι μόνο σε ένα τιμολόγιο με αποτέλεσμα η ομάδα απάτης να μπορεί να παρακάμψει τον εσωτερικό έλεγχο κατά τις εκταμιεύσεις. Έδειχναν απλά ένα εικονικό τιμολόγιο προμηθευτή σε πληρωτέο λογαριασμό σε έναν υπάλληλο ο οποίος με τη σειρά του ετοίμαζε μια επιταγή για το ποσό που αναγραφόταν στο τιμολόγιο.

Οι εσωτερικοί έλεγχοι ήταν επίσης μη αποτελεσματικοί στην ανίχνευση των χειρισμών των πωλήσεων και των λογαριασμών είσπραξης. Τυπικά ένας υπάλληλος του τμήματος αποστολής θα εισήγαγε τον αριθμό παραγγελίας του πελάτη και την ποσότητα που παράγει σε ένα αυτοματοποιημένο λογιστικό σύστημα το οποίο αυτόματα θα δημιουργούσε ένα δελτίο παραγγελίας και ένα τιμολόγιο πώλησης. Το εμπόρευμα θα στέλνονταν με αυτόν τον τρόπο στον πελάτη μαζί με το τιμολόγιο και το δελτίο αποστολής. Όμως και σε αυτήν την περίπτωση ο Merdlin ως ταμίας είχε πρόσβαση και στο τμήμα αποστολής. Αυτό του επέτρεπε να εισάγει εικονικές πωλήσεις στο λογιστικό σύστημα και στη συνέχεια κατέστρεφε όλα τα σχετικά έγγραφα που δημιουργούνταν από αυτό έτσι ώστε να μην ταχυδρομηθούν στους σχετικούς πελάτες (Buckless et al., 2005).

Είναι προφανές πως η απάτη καθοδηγήθηκε από τα ανώτερα στελέχη της εταιρείας. Όπως συμβαίνει στις περισσότερες εταιρείες τα ανώτερα διευθυντικά στελέχη λειτουργούν καθημερινά την εταιρεία και περιοδικά υπόκεινται σε έλεγχο από το διοικητικό συμβούλιο.

Επιπλέον συντέλεσε στην απάτη το γεγονός πως τα δύο διευθυντικά της στελέχη που ήταν και υπεύθυνοι για την απάτη, ο Hebdgin και ο Shifflett ανήκαν και στο

επταμελές διοικητικό συμβούλιο της εταιρείας. Οι υπόλοιποι πέντε δεν είχαν σχέση με την Comptronix όμως οι δύο από αυτούς είχαν σχέση με το management. Ο ένας υπηρετούσε ως εξωτερικός νομικός σύμβουλος και ο άλλος ως αντιπρόεδρος μιας κατασκευαστικής εταιρείας που ήταν πελάτης της Comptronix. Αυτά τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου που είχαν τόσο στενή σχέση με την διαχείριση της εταιρείας χαρακτηρίζονται ως «γκρίζα» μέλη γιατί ακριβώς δεν μπορεί να είναι αντικειμενικοί.

Τα τρία άλλα μέλη του διοικητικού συμβουλίου δεν είχαν καμία σχέση με την εταιρεία. Το ένα από τα εξωτερικά μέλη ήταν συνétairos μιας μεγάλης εταιρείας που κατείχε το 5.3% των μετοχών της Comptronix και ο οποίος ήταν συναίτερος και σε μια νομική εταιρεία στο Nashville και υπηρετούσε και σε δύο άλλα διοικητικά συμβούλια. Το δεύτερο εξωτερικό μέλος ήταν ο αντιπρόεδρος και οικονομικός σύμβουλος της τοπικής τράπεζας που έδωσε την αρχική χρηματοδότηση στην εταιρεία και ο οποίος ήταν επίσης αντιπρόεδρος στο συμβούλιο μιας άλλης τοπικής τράπεζας σε γειτονική πόλη.

Το διοικητικό συμβούλιο της εταιρείας είχε επίσης μια επιτροπή ελέγχου που συνεργαζόταν με τους εξωτερικούς ελεγκτές αναφέροντας τον σκοπό της διενέργειας ελέγχου, ελέγχοντας τα αποτελέσματα των εξωτερικών ελέγχων και λειτουργούσε ως συνδετικός κρίκος ανάμεσα στο συμβούλιο και στους εσωτερικούς ελεγκτές. Η επιτροπή ελέγχου ήταν υπεύθυνη για τις ακολουθούμενες εταιρικές πολιτικές και τα διάφορα ζητήματα ελέγχου. Η συγκεκριμένη επιτροπή αποτελούνταν από τα δύο εξωτερικά μέλη του συμβουλίου και ένα «γκρίζο» μέλος. Το ένα μέλος από αυτά ήταν δικηγόρος και τα άλλα δύο διετέλεσαν πρόεδροι και διευθύνοντες σύμβουλοι στις εταιρείες που απασχολούνταν. Δεν υπήρχε όμως καμία ένδειξη για την οικονομική ή λογιστική τους κατάρτιση που θα τους επέτρεπε να διακρίνουν τα ίχνη της απάτης.

Μετά την αποκάλυψη της απάτης και οι τρεις που εμπλέκονταν απολύθηκαν και το διοικητικό συμβούλιο διόρισε έναν μεταβατικό οικονομικό σύμβουλο και έναν μεταβατικό πρόεδρο. Η έρευνα της επιτροπής κεφαλαιαγοράς κατηγόρησε τους τρεις εμπλεκόμενους για παραβίαση του νόμου περί απάτης και περί κινητών αξιών του 1933 και των νόμων της επιτροπής κεφαλαιαγοράς του 1934. Κανένας από τους εμπλεκόμενους δεν παραδέχτηκε ή αρνήθηκε τις πράξεις του όμως και οι τρεις συμφώνησαν σε μελλοντική συμμόρφωση προς τις διατάξεις των νόμων και επιπλέον τους απαγορεύτηκε να αναλάβουν καθήκοντα ως διευθυντικά στελέχη σε οποιαδήποτε άλλη εταιρεία.

Η επιτροπή κεφαλαιαγοράς τους υποχρέωσε να πληρώσουν τις απώλειες των συναλλαγών που δεν καταγράφηκαν καθώς και τα πριμ που έλαβαν την περίοδο της απάτης, υποχρέωση από την οποία εξαιρέθηκε ο Medlin γιατί δεν είχε τους κατάλληλους πόρους να ανταπεξέλθει.

Η εταιρεία καταστράφηκε οικονομικά, πούλησε τις εγκαταστάσεις της στο San Jose το 1994 και τελικά αιτήθηκε την υπαγωγή της στο κεφάλαιο 11 του πτωχευτικού κώδικα το 1996. Η υπαγωγή της στο κεφάλαιο 11 της έδωσε τη δυνατότητα να συνεχίσει να λειτουργεί αναπτύσσοντας παράλληλα ένα σχέδιο ανάκαμψης. Το Σεπτέμβριο του 1996 η εταιρεία ανακοίνωσε την εξαγορά της από μια μεγάλη παραγωγική εταιρεία της Καλιφόρνια γεγονός που αποζημίωσε πλήρως τους ασφαλισμένους μετόχους της ενώ οι ανασφάλιστοι αποζημιώθηκαν με λιγότερο από \$10 τη μετοχή.

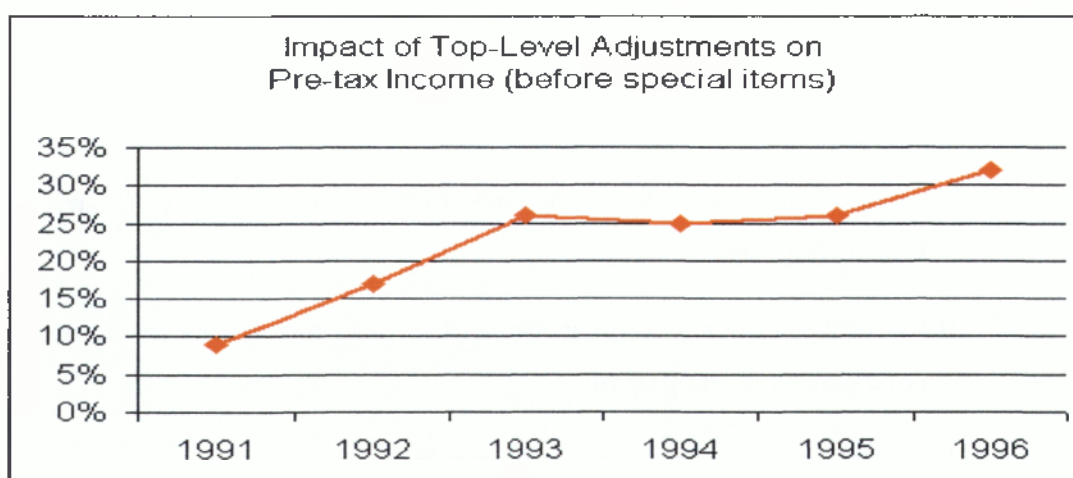
Ανάλυση Περίπτωσης Waste Management Inc



Η Waste Management Inc ιδρύθηκε το 1960 και είχε από την αρχή ηγετικό ρόλο στην διαχείριση των απορριμμάτων. Η συγκεκριμένη εταιρεία παρέχει ολοκληρωμένες υπηρεσίες διαχείρισης αποβλήτων συμπεριλαμβανομένων τη συλλογή, τη μεταφορά, την εναπόθεση, την ανακύκλωση και την ανάκτηση απορριμμάτων.

Επιπλέον παρέχει υπηρεσίες για επικίνδυνα απόβλητα σε εμπορικές, βιομηχανικές, δημοτικές επιχειρήσεις και οικιακούς πελάτες. Η Waste Management εξυπηρετεί πάνω από 27000 δήμους, επιχειρήσεις και οικιακούς πελάτες στις ΗΠΑ, στον Καναδά και στο Puerto Rico. Έχει ένα δίκτυο από 600 χώρους συλλογής απορριμμάτων και σταθμούς μεταφοράς 1400 κέντρα συλλογής όπως επίσης και χώρους εναπόθεσης και ανακύκλωσης (Henry, 2000).

Από το 1992 έως το 1997 τα ανώτερα διοικητικά στελέχη της Waste Management παραποιούσαν τα βιβλία της εταιρείας προκειμένου να καλύπτουν προκαθορισμένους στόχους για τα κέρδη της εταιρείας.



Πηγή: AICPA (2005)

Τα στελέχη που εμπλέκονταν στη συγκεκριμένη παραποίηση στοιχείων ήταν: ο Bundrock Dean που ήταν ο ιδρυτής της Waste Management, πρόεδρος του συμβουλίου της εταιρείας και διευθύνων σύμβουλος της εταιρείας για την περίοδο αναφοράς της απάτης, ο Rooney Philip πρόεδρος και διευθύνων σύμβουλος της εταιρείας, ο Koenig James αναπληρωτής πρόεδρος της εταιρείας και οικονομικός διευθυντής, ο Hau Thomas αντιπρόεδρος της εταιρείας διευθυντής λογιστηρίου, ο Gertz Herbert πρώτος αντιπρόεδρος της εταιρείας, γενικός σύμβουλος και γραμματέας και ο Tobesken Bruce αντιπρόεδρος οικονομικών.

Τα συγκεκριμένα στελέχη αρνούσαν να καταγράψουν τα απαιτούμενα έξοδα για τα εγκατελειμμένα και τα μη ολοκληρωμένα έργα υγειονομικής ταφής. Αντίθετα κατέγραφαν υπερεκτιμημένα περιβαλλοντικά αποθέματα σε σχέση με τις εξαγορές έτσι ώστε τα πλεονάζοντα αποθεματικά χρησιμοποιούνταν για να αποφεύγεται η καταγραφή άσχετων λειτουργικών εξόδων. Επιπλέον, κεφαλοποιούσαν μεγάλο μέρος των εξόδων της εταιρείας αλλά δεν κατάφεραν να δημιουργήσουν μεγάλα πλασματικά αποθέματα που θα τους επέτρεπε να καλύψουν τους φόρους και τις λοιπές δαπάνες της εταιρείας.

Βασική αιτία που οδήγησε στην απάτη θεωρείται το γεγονός πως τα έσοδα και τα κέρδη της εταιρείας δεν αυξάνονταν αρκετά γρήγορα έτσι ώστε να καλύπτονται οι εταιρικοί στόχοι. Για αυτό η διοίκηση σκέφτηκε να παρουσιάσει πλασματικά κέρδη μέσω της εξάλειψης και της αναβολής των τρέχουσων δαπανών. Για να το πετύχει αυτό ακολούθησε μια σειρά αθέμιτων λογιστικών πρακτικών (AICPA, 2005):

- ✓ Απέφευγαν αποσβέσεις σε απορριματοφόρα τους τόσο από την ανάθεση μη υποστηριζόμενων και διογκωμένων τιμών όσο και από την επέκταση της διάρκειας ζωής τους
- ✓ Χρέωσαν αυθαίρετες τιμές περιουσιών σε περιουσίες που πριν δεν είχαν καμία υπολειματική αξία
- ✓ Δεν κατέγραφαν δαπάνες για μειώσεις στις τιμές των χώρων αποκομιδής τους οποίους γέμιζαν με απόβλητα
- ✓ Η εταιρεία προσπάθησε να ελαχιστοποιήσει περίπου \$490 εκατομμύρια στη συγκεκριμένη περίοδο από τα λειτουργικά έξοδα και τις συσσωρευμένες ανακρίβειες από προηγούμενα λογιστικά έτη με συμψηφισμό των κερδών από τις πωλήσεις ή την ανταλλαγή περιουσιακών στοιχείων.

- ✓ Πραγματοποίησαν καταγραφές με γεωγραφικά κριτήρια προκειμένου να μετακινήσουν 10 εκατομμύρια δολάρια ανάμεσα στις διάφορες γραμμές παραγωγής στις οικονομικές καταστάσεις της εταιρείας. Με άλλα λόγια έκαναν τα οικονομικά της εταιρείας να μοιάζουν με αυτά που οι μέτοχοι ήθελαν να δουν.

Η απάτη αποκαλύφθηκε το 1997 όταν ένας νέος διευθύνων σύμβουλος ανέλαβε και παρήγγειλε έναν έλεγχο για τις ακολουθούμενες τακτικές της εταιρείας τα προηγούμενα χρόνια. Το 1998 η εταιρεία αναδιατύπωσε τα κέρδη της πενταετίας 1992-1997 κατά \$1.7 δισεκατομμύρια που είναι το μεγαλύτερο ποσό διόρθωσης στα χρονικά.

Ο Arthur Andersen ήταν ανεξάρτητος ελεγκτής της εταιρείας την περίοδο που εκδηλώθηκε η απάτη. Ο μεταφορέας σκουπιδιών ήταν ένας από τους μεγαλύτερους πελάτες που είχε ο Andersen και είχε εμπλακεί σε ένα λογιστικό σκάνδαλο διαχείρισης αποβλήτων τα προηγούμενα χρόνια (Henry, 2000).

Στον Andersen επιβλήθηκε το μεγαλύτερο πρόστιμο (\$7 εκατομμύρια) στα χρονικά από την Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς μετά από ελέγχους στην Waste Management μαζί με άλλους τρεις ελεγκτές στους οποίους επιβλήθηκαν ξεχωριστά πρόστιμα (AICPA, 2005).

Η διαβλητή στάση του ελεγκτή ήταν και σε αυτήν την περίπτωση καθοριστικής σημασίας για την διενέργεια της απάτης. Ο Andersen βοήθησε στο να διατηρηθεί η απάτη δημιουργώντας έναν οδηγό 32 βημάτων με βάση τον οποίο μπορούσαν να καλυφθούν οι παραποιήσεις των οικονομικών στοιχείων. Η διεύθυνση έδωσε στον Andersen τη μέγιστη αμοιβή των ελεγκτών και του υπέδειξε πως η εταιρεία θα μπορούσε να κερδίσει περισσότερα ειδικά τέλη μέσω «ειδικής» εργασίας. Ο Andersen εντόπισε όλες τις αθέμιτες πρακτικές της εταιρείας και πολλές από αυτές τις απεικόνισε ποσοτικά στις οικονομικές καταστάσεις.

Επιπλέον σε ετήσια βάση παρουσίαζε στην εταιρεία το επονομαζόμενο Έντυπο Εγγραφών Προτεινόμενων Ρυθμίσεων (Proposed Adjusted Journal Entries, PAJE) στο οποίο αναφέρονταν οι διορθώσεις που έπρεπε να γίνουν στα περιορισμένα έξοδα και τα υπερεκτιμημένα κέρδη στις οικονομικές καταστάσεις της εταιρείας. Η διοίκηση όμως της εταιρείας αρνήθηκε να πραγματοποιήσει τις προτεινόμενες αλλαγές αντίθετα ήρθε σε συμφωνία με τον Andersen ώστε να διαγράψει τα συσσωρευμένα λάθη για περίοδο μιας δεκαετίας. Η εταιρεία συμφώνησε να αλλάξει τις λογιστικές της πρακτικές αλλά θα το έκανε στο μέλλον.

Στην υπόθεση της Waste Manager Inc σημαντικό ρόλο έπαιξαν τα διευθυντικά της στελέχη τα οποία αντιμετώπισαν πολλά κίνητρα που τους έπεισαν να παραποιήσουν τα οικονομικά στοιχεία της εταιρείας. Από την ίδρυσή της η εταιρεία αναπτύσσονταν με δεδομένα που της επέτρεπαν να ηγείται στο χώρο της διαχείρισης απορριμμάτων. Η αναγνώρισή της ως ηγετική φυσιογνωμία πίεσε τον γενικό διευθυντή να διατηρήσει τη συγκεκριμένη θέση της εταιρείας και τη φήμη της (Beasley et al., 2005).

Η διοίκηση της εταιρείας αντιμετώπισε ακόμα μεγαλύτερη πίεση καθώς ο ανταγωνισμός αυξήθηκε στα μέσα της δεκαετίας του 1990 οδηγώντας σε μείωση των κερδών της από το 1994 έως το 1996 παρά την αύξηση των εσόδων της. Οι εσωτερικοί στόχοι που τέθηκαν από το γενικό διευθυντή και διευθύνων σύμβουλο Buntrock αποτέλεσαν το κίνητρο για τα υπόλοιπα μέλη της διευθυντικής ομάδας να βρουν τρόπους ώστε να ικανοποιήσουν τις απαιτήσεις. Σύμφωνα με το πόρισμα της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς οι υπεύθυνοι της απάτης οδηγήθηκαν από την επιθυμία να διατηρήσουν τις θέσεις τους στην εταιρεία και την κοινωνική τους υπόσταση. Με δεδομένο ότι από την ανοδική πορεία της εταιρείας τόσο ο Buntrock όσο και τα υπόλοιπα μέλη της διοίκησης επωφελούνταν προσωπικά μέσω των μόνους που εισέπρατταν αυτό αποτελούσε ισχυρό κίνητρο για να βρουν τεχνικά μέσα να διατηρήσουν την ανοδική πορεία της εταιρείας (Beasley et al., 2005).

Με βάση τα συγκεκριμένα κίνητρα η διεύθυνση εκμεταλλεύτηκε τις ευκαιρίες για να δημιουργήσει πλαστές οικονομικές αναφορές. Με το μεγαλύτερο μέρος των περιουσιακών στοιχείων της εταιρείας να είναι με την μορφή ακινήτων, εγκαταστάσεων και εξοπλισμού η διεύθυνση μπόρεσε να φουσκώσει τα λειτουργικά κόστη της εταιρείας και να παραποιήσει τα στοιχεία της απόσβεσης των εν λόγω περιουσιακών στοιχείων.

Έχοντας την ευχέρεια να διαχειρίζονται τις βασικές υποθέσεις λειτουργίας μπορούσαν αποτελεσματικά να παραποιούν τα στοιχεία της απόσβεσης ώστε να ικανοποιούνται οι εταιρικοί στόχοι.

Πολλές από τις εκτιμήσεις που ήταν στην αρμοδιότητά τους επηρέαζαν τις λογιστικές εγγραφές που η διοίκηση της εταιρείας έκανε έξω από το συμβατικό λογιστικό σύστημα μέσω της χρήσης της μεταβολής στο τελευταίο λεπτό, στο τέλος της περιόδου και τις προσαρμογές προς τα πάνω και κατά συνέπεια τα πραγματικά αποτελέσματα. Σε πολλές περιπτώσεις εκμεταλλεζόμενοι της θέσης τους παραποιούσαν και στοιχεία που

εγγράφονταν από άλλους υπαλλήλους προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι της εταιρείας.

Ένα άλλο χαρακτηριστικό που συναντάται στην συγκεκριμένη υπόθεση είναι η έλλειψη ηθικής της διοίκησης. Αυτό αποδुकνείται από το γεγονός πως όταν ο εξωτερικός ελεγκτής ο Andersen ανακάλυψε τις παρατυπίες τους αντί να συμμορφωθούν προς τις υποδείξεις του τον προσέγγισαν συνάπτοντας μαζί του μυστική συμφωνία για την κάλυψη των παραποιημένων στοιχείων (Beasley et al., 2005).

Συμπερασματικά στη συγκεκριμένη υπόθεση λογιστικής απάτης συναντώνται όλες οι βαθμίδες απάτης. Η διοίκηση της εταιρείας είχε ισχυρά κίνητρα ώστε να διαπράξει την απάτη και εκμεταλλεύτηκαν τις ευκαιρίες που τους δόθηκαν για τη διαχείριση σημαντικών εκτιμήσεων στις οικονομικές καταστάσεις. Τέλος η άρνηση τους για τη διόρθωση της παραποίησης και η προσπάθεια τους για να την καλύψουν δηλώνει την υποτιμητική τους στάση απέναντι στη διαδικασία οικονομικής αναφοράς.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Σε όλες τις περιπτώσεις λογιστικής και άλλης απάτης εις βάρος εταιρειών που θα μπορούσαν να προληφθούν από τον εσωτερικό έλεγχο μίας επιχείρησης ή ενός οργανισμού που αναλύθηκαν υπήρξε εταιρική διακυβέρνηση που προσαρμόστηκε στις απαιτήσεις των αγορών για συνεχή εμφάνιση κερδών και υψηλών αποδόσεων των μετοχών των εταιρειών στο Χρηματιστήριο, δημιουργώντας μια εταιρική κουλτούρα που είχε ως κυρίαρχη αξία την δημιουργία κέρδους. Τα αποτελέσματα ήταν καταστροφικά τόσο για τις ίδιες τις εταιρείες και την φήμη και αξιοπιστία των ελεγκτικών εταιρειών, όσο και για τους επενδυτές.

Τόσο ο εσωτερικός όσο και ο εξωτερικός έλεγχος των εταιρειών απέτυχε να καθιερώσει τις δικλίδες ασφαλείας που θα παρείχαν την εύλογη διασφάλιση σχετικά με την επίτευξη των στόχων των εταιρειών σε σχέση με την αξιοπιστία της χρηματοοικονομικής αναφοράς, την αποτελεσματικότητα και την αποδοτικότητα των λειτουργιών και τη συμμόρφωση με εφαρμοστέους νόμους και κανονισμούς.

Η δραστηριότητα του εσωτερικού ελέγχου πρέπει να αξιολογεί την αποτελεσματικότητα των εταιρειών και να συμβάλει στη βελτίωση των διαδικασιών διαχείρισης κινδύνων μέσω προώθησης ιδεών και προτάσεων συνεχούς βελτίωσης των διαδικασιών ελέγχων.

Ο σκοπός του ελεγκτή είναι να εντοπίζει και να εκτιμά τους κινδύνους ουσιώδους σφάλματος, είτε οφείλεται σε απάτη είτε σε λάθος, σε επίπεδα οικονομικής κατάστασης και ισχυρισμού, μέσω της κατανόησης της οντότητας και του περιβάλλοντός της, περιλαμβανομένων των εσωτερικών δικλίδων της οντότητας, παρέχοντας έτσι βάση για το σχεδιασμό και την υλοποίηση μέτρων ως απάντηση στους εκτιμώμενους κινδύνους ουσιώδους σφάλματος.

Ο ελεγκτής πρέπει να εκτελεί διαδικασίες εκτίμησης κινδύνου που παρέχουν βάση για τον εντοπισμό και την εκτίμηση κινδύνων ουσιώδους σφάλματος των οικονομικών καταστάσεων. Οι διαδικασίες εκτίμησης κινδύνου από μόνες τους, ωστόσο, δεν παρέχουν επαρκή και κατάλληλα ελεγκτικά τεκμήρια επί των οποίων να βασισθεί η γνώμη του ελέγχου, με συνέπεια να υπεισέρχεται και η ατομική κρίση του ελεγκτή που θα πρέπει να βασίζεται στον επαγγελματισμό και την ανεξαρτησία του.

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

AIG (2008): Ετήσια Οικονομική Έκθεση εταιρείας «American International Group» - (AIG), έτους 2008. Διαθέσιμη από την εταιρική ιστοσελίδα της AIG, πλοήγηση 20/12/2012.

http://www.aig.com/Chartis/internet/US/en/2008annualreport_tcm3171-440902.pdf.

AICPA (2005) The Fraud at Waste Management www.aicpa.org .

Arel, B, Brody R.G., Pany K., (2005) Audit Firm Rotation and Audit Quality, The CPA Journal, available at <http://www.nyscpa.org/cpajournal/2005/105/essentials/p36.htm> .

Beasley MS., Buckless F.A., Glover S.M., Prawitt D.F., (2005). Waste Management, Inc. Manipulating Accounting Estimates, Section 4 accounting fraud and auditor legal liability ebook available at <http://ebookbrowse.com/section-4-accounting-fraud-and-auditor-legal-liability-pdf-d313603973> .

Buckless, F.A., Beasley M.S., Glover S.M., Prawitt D.F (2005), Comptronix Corporation: Identifying Inherent Risk and Control Risk Factors.

Business Week Archives, (1993), Wait a minute Phar-Mor is still Kicking, Bloomberg, Businessweek available at <http://www.businessweek.com/stories/1993-03-07/wait-a-minute-phar-mor-is-still-kicking> .

Cooper David & Neu Dean (2006): «Auditor and Audit Independence in an Age of Financial Scandals», *Advances in Public Interest Accounting*, 12, pp. 1-15.

CONSOB (2012): Ιστοσελίδα Ιταλικής Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς – Commissione Nazionale per le Società e la Borsa (CONSOB), πλοήγηση 12/12/2012 <http://www.consob.it/mainen/index.html?mode=gfx>.

Cottrell, D.M., Glover, S.M., (1997). Finding Auditors Liable for Fraud, The CPA Journal available at <http://www.nysscpa.org/cpajournal/1997/0797/features/f1.htm> .

Downes Meredith & Russ Gail (2005): «Antecedents and consequences of failed governance: the Enron example», *Corporate Governance*, 5(5), pp.84-98.

Egginton Jared, Hilliard James, Liebenberg Andre, Liebenberg Ivonne (2010): «What effect did AIG's bailout and the preceding events, have on its competitors? », *Risk Management and Insurance Review*, Vol.13 (2), pp. 225-249.

Enron (2000): Ετήσια Οικονομική Έκθεση εταιρείας «Enron» έτους 2000, διαθέσιμη από <http://picker.uchicago.edu/Enron/EnronAnnualReport2000.pdf>, πλοήγηση 29/11/2012.

Ferrell O.C, Fraedrich John, Ferrell Linda (2011): *Business Ethics: Ethical Decision Making & Cases*, South Western, 8th Edition.

Gilmore, J., Judge, P., Solman, P., (1994). How to Steal \$500 Million, available at <http://www.pbs.org/wgbh/pages/frontline/programs/transcripts/1304.html>.

Healy Paul & Palepu Krishna (2003): «The Fall of Enron», *Journal of Economic Perspectives*, 17(2), pp.3-26.

Henry B, (2000). Appendix IXI Waste Management Inc available at http://tippie.uiowa.edu/accounting/mcgladrey/pdf/gao_waste%20management%20inc.pdf

International Federation of Accountants (2009): «*IFAC Handbook of International Standards on Auditing and Quality Control*», μετάφραση από Σ.Ο.Ε.Λ., 2010.

Jessup Carroll, Nance Heidi (2011): «A Fraud Case as Reported through SEC Documents: Revisiting Its Relevance in Today's Regulatory Environment», *Journal of Accounting and Finance*, 11(2), pp.155-169.

Kuhn Randel, Sutton Steve (2006): «Learning from WorldCom: Implications for fraud detection through continuous assurance», *Journal of Emerging Technologies in Accounting*, 3, pp.61-80.

Lin H.H., Wu F.H. (2006), Limitations of Section 404 of the Sarbanes-Oxley Act, The CPA Journal available at <http://www.nysscpa.org/cpajournal/2006/306/essentials/p48.htm>

Madsen Susan & Vance Charles (2009): «Unlearned lessons from the past: an insider's view of Enron downfall», *Corporate Governance*, 9(2), pp.216-217.

Melis Andrea (2005): «Critical issues on the enforcement of the true and fair view accounting principle. Learning from Parmalat», *Corporate Ownership & Control*, 2(2).

Pandey Satish, Verma Pramod (2004): «Case WorldCom Inc», *Vikalpa*, 29(4), pp.113-126.

Phar-Mor Inc History Πλοήγηση και Ανάκτηση 28/2/2013 διαθέσιμο στο <http://www.fundinguniverse.com/company-histories/phar-mor-inc-history/>.

Securities and Exchange Commission - SEC (2006): Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς Η.Π.Α., υπόθεση AIG. Πλοήγηση και ανάκτηση 10/12/2012.

Πρακτικά διαθέσιμα από <http://www.sec.gov/litigation/complaints/comp19560.pdf>.

Securities and Exchange Commission - SEC (2002a): Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς Η.Π.Α., υπόθεση Xerox. Πλοήγηση και ανάκτηση 15/12/2012.

Πρακτικά διαθέσιμα από <http://www.sec.gov/litigation/complaints/compl17465.htm>.

Securities and Exchange Commission - SEC (2002b): Επιτροπή Κεφαλαιαγοράς Η.Π.Α., υπόθεση Worldcom. Πλοήγηση και ανάκτηση 18/12/2012.

Πρακτικά διαθέσιμα από <http://www.sec.gov/litigation/complaints/comp17829.htm>.

Seipp Edward, Kinsella Sean, Lindberg Deborah (2011): «Xerox Inc», *Issues in Accounting Education*, 26(1), pp. 219-240.

Thomas William (2002): «The rise and fall of Enron», *Journal of Accountancy*, 193(4), pp. 41-47.

Xerox (2012): Εταιρική Ιστοσελίδα εταιρείας «Xerox». Διαθέσιμη από <http://www.xerox.com>. Πλοήγηση 15/12/2012.

Wells J. (2001). Ghost Goods: How to Spot Phantom Inventory, available at <http://people.wallawalla.edu/~bruce.toews/a322/Assignments/322%209d%20Inventory%20Articles.pdf>.

William S.L. (2011), The case of Phar-Mor Inc. Responsibilities and Leadership Fraud available at http://www.emeraldinsight.com/bibliographic_databases.htm?id=17003173.

Πρωτοψάλτης Νικόλαος (2005): *Ενοποιήσεις Επιχειρήσεων – Ενοποιημένες Οικονομικές Καταστάσεις*, Εκδόσεις Αθ.Σταμούλης, Αθήνα 2005.